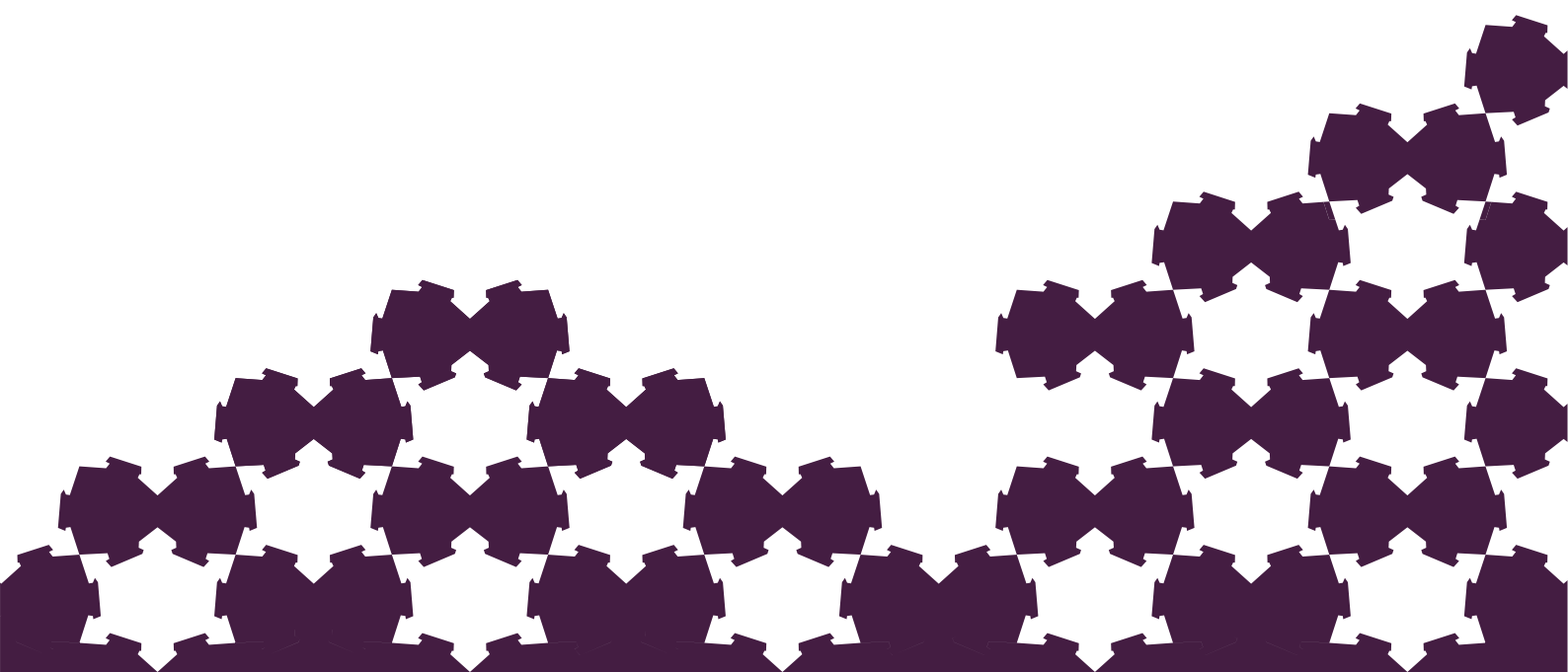

Jaarstukken Gooise Meren 2016

gemeente
gooisemeren

Aan de raad,

1. De Jaarstukken 2016 van de gemeente Gooise Meren met een positief resultaat van € 5.478.751 vast te stellen;
2. Het accountantsverslag 2016 en de bijbehorende accountantsverklaring vast te stellen;
3. De reactie van het college op het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen;
4. Het rekeningresultaat van € 5.478.751, als volgt te bestemmen:
 - Het totaalbedrag van € 1.484.961 aan 'over te boeken budgetten' conform de bijlage;
 - Een bedrag van € 110.000 toe te voegen aan de reserve Bovenwijkse voorziening conform VOK de Krijgsman;
 - Een bedrag van € 254.267,50 te storten in een nog in te stellen voorziening groenbeheer Landgoed Nieuw Cruysbergen (LNC)
5. Het instellen van een voorziening van € 254.267,50 voor groenbeheer LNC;
6. De reserve groot onderhoud Zandzee vrij te laten vallen en het restantbedrag ad. € 1.349.311 van deze reserve te storten in de Voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee);
7. Een bedrag van € 330.000 te onttrekken uit de Voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee) ten gunste van de Algemene Reserve;
8. Een bedrag van € 3.959.522,50 te storten in de Algemene Reserve;
9. De reserve Bovenwijkse voorziening te voeden met een bedrag van € 770.000 door overheveling vanaf de balans (budgettair neutraal);
10. Conform de verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Gooise Meren (artikel 9 toepassing Awb, lid 2) de bijdragen aan de fracties voor 2016 vast te stellen op (totaal) € 6.662,05 conform het overzicht fractiebudgetten.

1. Inleiding

Conform de wetgeving biedt het college de jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag) ter vaststelling aan de gemeenteraad. De jaarstukken worden op getrouwheid en rechtmatigheid gecontroleerd door de gemeentelijke accountant. De accountant verstrekt een accountantsverklaring en licht deze toe in het accountantsverslag.

In de verordening 'ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Gooise Meren' is bepaald dat bij de vaststelling van de jaarstukken ook de fractievergoedingen van het afgelopen jaar door de gemeenteraad moeten worden vastgesteld. Dit besluit maakt dus ook deel uit van deze besluitvorming.

2. Beoogd effect

Door de jaarstukken over het jaar 2016 vast te stellen, het rekeningresultaat te bestemmen, de accountantsverklaring en de fractie vergoedingen 2016 vast te stellen wordt het boekjaar 2016 afgerond.

3. Argumenten

Op grond van het bepaalde in artikel 197 van de Gemeentewet legt het college verantwoording af over het gevoerde (financiële) beleid. De jaarstukken zijn gecontroleerd door de accountants van BDO. De accountantsverklaring is voorzien van een goedkeurend oordeel op zowel getrouwheid als op rechtmatigheid. De reactie van het college op het accountantsverklaring en het verslag vindt u in de aparte memo.

De besluitvorming van de jaarstukken bestaat uit het formele besluit om de jaarstukken vast te stellen en uit het kennisnemen van de bevindingen van de accountant en de verklaring. Daarnaast worden er voorstellen gedaan voor de bestemming van het rekeningresultaat. Bij het onderdeel 'Middelen en risico's' wordt deze bestemming nader toegelicht. Tot slot worden voorstellen gedaan om twee nieuwe voorzieningen in te stellen.

De vaststelling van de fractievergoedingen vindt plaats op basis van de daadwerkelijk uitbetaalde declaraties. Hier blijft een bedrag van € 8.437,95 over. Dit bedrag valt vrij binnen het rekeningresultaat.

4. Houd rekening met

De jaarstukken (inclusief accountantsverklaring) en de SiSa bijlage dienen vóór 15 juli 2017 respectievelijk aan de provincie en aan het CBS te worden verzonden. De jaarstukken zijn gecontroleerd door de accountant en in het accountantsverslag worden de bevindingen aan de gemeenteraad gerapporteerd. De accountant verstrekt de gemeente een goedkeurende verklaring op zowel getrouwheid en rechtmatigheid. Tijdens de auditcommissie op 6 juni aanstaande zal er een toelichting worden gegeven door de accountant.

5. Middelen en risico's

In de jaarstukken wordt in het programmaverslag verantwoording afgelegd over de realisatie van de doelstellingen, prestaties en bestuurlijke actiepunten uit de Programmabegroting 2016. Per programma ziet u daarvan de resultaten. In financiële zin sluit het boekjaar 2016 met een voordelig saldo van € 5.478.751.

Toelichting van het rekeningresultaat op hoofdlijnen

Het financiële resultaat is het saldo van de verschillen tussen de begroting na wijziging (als gevolg van besluiten in de raad om de begroting aan te passen) en de jaarrekening. De toelichting op deze voor- en nadelen is terug te vinden in het betreffende programma in de jaarstukken.

bedragen in € x1.000			
	Begroting 2016	Rekening 2016	Verschil 2016
Totaal Lasten	143.803	130.007	13.796
Totaal Baten	-138.961	-135.022	3.939
Gerealiseerd resultaat voor bestemming	4.843	-5.014	-9.857
Toevoegingen in reserves	14.647	10.766	3.881
Onttrekkingen reserves	-19.490	-11.230	-8.259
Gerealiseerd resultaat na bestemming	0	-5.479	-5.479

Het rekeningresultaat wordt grotendeels veroorzaakt door overschrijdingen op de volgende programma onderdelen:

Sociaal Domein

Collectieve voorzieningen, overschrijding van afgerond 2,2 miljoen

Deze middelen behoeften in 2016 niet te worden ingezet, mede omdat de extra personele behoefte (flexibele schil) voor de nieuwe taken incidenteel gedekt werd vanuit het incidenteel hiervoor in de fusiebegroting beschikbaar gesteld budget. Na vaststelling van de definitieve formatie in 2017 zal structurele dekking ten laste van dit programma worden voorgesteld.

Maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd, overschrijding van afgerond 1,9 miljoen

Er is minder zorg toegewezen als gevolg van het maatwerkbeleid en de herindicaties Wmo. Daardoor werd ook minder eigen bijdrage geheven. De benutting van de toegewezen zorg nam ten opzichte van 2015 toe en bedroeg 75 %.

Met betrekking tot de jeugdzorg is meer zicht gekregen op de daadwerkelijke last inclusief (nog niet gedeclareerd) onderhanden werk. Deze last bleek fors groter dan 2015 maar bleef nog binnen de begroting, mede als gevolg van de her-allocatie van de budgetten voor gesubsidieerde jeugdhulp. Er is nog onzekerheid voor de komende jaren als gevolg van wijzigende bekostigingsmodellen.

De reserve Sociaal Domein is op dit moment voldoende.

Boven-formatief, overschrijding van afgerond € 1,3 miljoen

De kosten van boven-formatieven vielen lager uit, doordat ambtenaren zijn doorgestroomd naar andere functies. Tevens zijn er meer inkomsten doordat een aantal boven-formatieven gedetacheerd is (geweest), maar vooral door actualisatie van de pensioenvoorziening.

Daarnaast worden op diverse plekken in de programma's onder- en overschrijdingen gemeld. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting van de verschillen in de programma's. Hieronder valt ook het bedrag van de te overhevelen budgetten. Voor een nadere toelichting, zie hieronder.

Bestemming van het rekeningresultaat

Bij het opstellen van de jaarrekening is het beleid erop gericht dat in principe alle niet benutte budgetten vrijvallen in het rekeningresultaat. Naast het bestemmen van het resultaat naar de Algemene Reserve worden voorstellen gedaan om een deel van het resultaat anders te bestemmen. De onderbouwing hiervan ziet er als volgt uit:

- *Over te boeken budgetten*
Het gaat hier om incidentele budgetten waar in 2016 gemaakte afspraken aan ten grondslag liggen. Deze zijn in 2016 gestart en worden voortgezet in 2017. De financiële verplichtingen c.q. de dekking die in 2016 is aangegaan moet hiertoe worden overgeboekt naar het boekjaar 2017. Voor een overzicht, zie de bijlage.
- *Reserve Bovenwijkse voorziening*
In de VOK die de gemeente Muiden met KNSF heeft gesloten, staat dat KNSF een bedrag van € 1,1 miljoen aan de gemeente betaalt voor bovenwijkse voorzieningen. De factuur hiervoor heeft de gemeente Muiden in 2014 verzonden. Omdat KNSF dit betaalt in 10 termijnen (€ 110.000 per jaar), zijn in Muiden alleen de bijdragen van 2014 en 2015 in de reserve meegenomen. Voor de transparantie en ter onderbouwing van de reserve Bovenwijkse voorziening moet een aantal technische aanpassingen worden gedaan, waardoor de voeding van de reserve op orde komt:
1/ in de jaarrekening 2016 wordt het jaarbedrag van € 110.000 via het rekeningresultaat toegevoegd aan de reserve.
2/ het resterende bedrag van € 770.000 wordt van de balans (budgettair neutraal) overgeheveld naar de reserve bovenwijkse voorzieningen.
- *Voorziening groenbeheer Landgoed Nieuw Cruysbergen (LNC)*
De kopers van woningen op Landgoed Nieuw Cruysbergen hebben via de ontwikkelaar van de woningen in totaal ca. € 254.266,50 (afgerond € 254.267) betaald als afkoop van het onderhoud in het natuurgebied rondom de te realiseren woningen (het oostelijk gedeelte van Landgoed Nieuw Cruysbergen). In de koopcontracten tussen de ontwikkelaar en de kopers is o.a. opgenomen dat een natuur beherende organisatie de verantwoordelijkheid draagt over het beheer van de gelden en uiteindelijk bepaalt op welke wijze de inrichting en het onderhoud van het natuurgebied wordt uitgevoerd. De gemeente gaat de natuur in LNC voorlopig beheren totdat de overdracht aan een natuur beherende organisatie is gerealiseerd. Het hierboven genoemd bedrag wordt vanuit het rekeningresultaat geboekt in de desbetreffende nieuw in te stellen voorziening groenbeheer Landgoed Nieuw Cruysbergen (LNC). Daarnaast moet de gemeenteraad de nieuwe voorziening instellen.
- Het instellen van een nieuwe voorziening
Voorziening groenbeheer Landgoed Nieuw Cruysbergen (LNC)
Zie hierboven voor de toelichting
- *Onttrekking uit de Voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee)*
In de jaarrekening 2015 van de gemeente Bussum is toenmalige voorziening omgezet naar de reserve. Er was hier onvoldoende onderbouwing. Inmiddels is er voldoende onderbouwing voor het instellen van een voorziening. Gedurende 2016 moest hiertoe een bedrag van € 330.000 in de exploitatie worden geboekt, dat in feite ten laste van die voorziening had

moeten worden gebracht. Met deze besluitvorming wordt dit gecorrigeerd en wordt de reserve groot onderhoud Zandzee opgeheven en het restant gestort in de voorziening.

Bestemming resultaat	
Resultaat Jaarstukken 2016	€ 5.478.751.
Af:	
Over te boeken budgetten	€ 1.484.961
Reserve Bovenwijkse voorziening	€ 110.000
In te stellen voorziening groenbeheer LNC	€ 254.267
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 3.629.523</i>
Bij:	
Onttrekking uit voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee)	€ 330.000
Toevoeging aan de Algemene Reserve	€ 3.959.523

6. Communicatie en participatie

Op 31 mei is er van 18.30-20.00 uur tijd gereserveerd voor een 'technische vragen markt' waarin de raad technische vragen kan stellen over de volgende planning- en control producten: Jaarstukken 2016, en eerste Voortgangsverslag 2017.

7. Uitvoering, tijdpad, evaluatie

Planning:

Vrijdag 19 mei	Verzenden van de Jaarstukken 2016 naar de raad
Woensdag 31 mei	Beeldvormende raad
Dinsdag 6 juni	Audit commissie
Woensdag 21 juni	Meningsvormende raad
Woensdag 12 juli	Beslissende raad

Bijlage(n)

- Jaarstukken 2016
- Over te boeken budgetten
- overzicht fractiebudgetten 2016 Gooise Meren
- Het accountantsverslag en verklaring Gooise Meren 2016 van BDO accountants
- Memo 'reactie van het college op het accountantsverslag'

De Raad Gooise Meren

Gelezen het voorstel 'Jaarstukken 2016' met zaaknummer 322032 van het college van burgemeester en wethouders,

Besluit

1. de Jaarstukken 2016 van de gemeente Gooise Meren met een positief resultaat van € 5.478.751 vast te stellen ;
2. Het accountantsverslag 2016 en de bijbehorende accountantsverklaring vast te stellen;
3. De reactie van het college op het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen.
4. Het rekeningresultaat van € 5.478.751, als volgt te bestemmen:
 - Het totaalbedrag van € 1.484.961 aan 'over te boeken budgetten' conform de bijlage;
 - Een bedrag van € 110.000 toe te voegen aan de reserve Bovenwijkse voorziening conform VOK de Krijgsman;
 - Een bedrag van € 254.267,50 te storten in een nog in te stellen voorziening groenbeheer Landgoed Nieuw Cruysbergen (LNC)
5. Het instellen van een voorziening van € 254.267,50 voor groenbeheer LNC;
6. De reserve groot onderhoud Zandzee vrij te laten vallen en het restantbedrag ad. € 1.349.311 van deze reserve te storten in de Voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee)
7. Een bedrag van € 330.000 te onttrekken uit de Voorziening groot onderhoud Zwembad (Zandzee) ten gunste van de Algemene Reserve .
8. Een bedrag van € 3.959.522,50 te storten in de Algemene Reserve.
9. De reserve Bovenwijkse voorziening te voeden met een bedrag van € 770.000 door overheveling vanaf de balans (budgettair neutraal).
10. Conform de verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Gooise Meren (artikel 9 toepassing Awb, lid 2) de bijdragen aan de fracties voor 2016 vast te stellen op (totaal) € 6.662,05 conform het overzicht fractiebudgetten.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van de gemeente Gooise Meren, gehouden op *(datum wordt ingevuld door de griffie)*

De griffier

De voorzitter

Mevrouw drs. M.G. Knibbe

drs. H.M.W. ter Heegde

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Hoofdpijnen	5
Programma's	8
Programma 1 Inwoners en Bestuur	10
Programma 2 Veiligheid	17
Programma 3 Openbare ruimte en verkeer	23
Programma 4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	30
Programma 5 Duurzaamheid en Water	40
Programma 6 Werk en Inkomen	48
Programma 7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	55
Programma 8 Sport, Cultuur en Recreatie	64
Programma 9 Algemene baten en lasten	70
Financiële recapitulatie	76
Paragrafen	77
Paragraaf Lokale heffingen	78
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	83
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	89
Paragraaf Financiering	96
Paragraaf Bedrijfsvoering	99
Paragraaf Verbonden partijen	101
Paragraaf Grondbeleid	105
Jaarrekening	108
Bijlage 1 Overzicht Investeringen	153
Bijlage 2 Verbonden partijen	156
Bijlage 3 Afkortingen	162

Voorwoord

Aan de raad

Op 24 december 2015 sloten de coalitiepartijen VVD, D66, CDA en GroenLinks het coalitieakkoord "Verbonden in verscheidenheid". Begin 2016 ging het college van burgemeester en wethouders met dit akkoord in de hand aan de slag. De opdracht was niet eenvoudig. Zij moest harmoniseren, bezuinigen, nieuw beleid tot uitvoering brengen en de financiële positie van Gooise Meren op orde brengen. In de Perspectiefnota 2017 presenteerde zij de uitwerking van het coalitieakkoord, het College Uitvoeringsprogramma (CUP). Uit het jaarverslag kunt u lezen dat we ondanks de turbulente start toch kunnen terugkijken op een goed eerste jaar. Nog niet alle ambities zijn bereikt, maar we zijn goed op weg en zullen in 2017 verder gaan oogsten. Deze 1^e jaarstukken vormen een nieuwe mijlpaal in het bestaan van Gooise Meren. Deze doen verslag over hetgeen allemaal gerealiseerd is in 2016. Ook leggen we verantwoording af over de financiën in het eerste jaar van het bestaan als Gooise Meren.

Het college van burgemeester en wethouders Gooise Meren

Namens hen,

De portefeuillehouder Financiën

Hoofdlijnen

Financiële positie

In dit onderdeel wordt een samenvatting gegeven van de oorzaken van het rekeningresultaat, de ontwikkeling van het eigen vermogen en de realisatie van het coalitieakkoord. Tot slot vindt u een leeswijzer.

Rekeningresultaat

Het jaar 2016 eindigt met een positief resultaat van € 5.478.751.

Dit is op hoofdlijnen te verklaren door drie omvangrijke onderschrijdingen.

1. Onderschrijding Sociaal domein.

Collectieve voorzieningen, onderschrijding van afgerond 2,2 miljoen

Deze middelen behoeften in 2016 niet te worden ingezet, mede omdat de extra personele behoefte (flexibele schil) voor de nieuwe taken incidenteel gedekt werd vanuit het incidenteel hiervoor in de fusiebegroting beschikbaar gesteld budget. Na vaststelling van de definitieve formatie in 2017 zal structurele dekking ten laste van dit programma worden voorgesteld.

Maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd, onderschrijding van afgerond 1,9 miljoen

Er is minder zorg toegewezen als gevolg van het maatwerkbeleid en de herindicaties Wmo. Daardoor werd ook minder eigen bijdrage geheven. De benutting van de toegewezen zorg nam ten opzichte van 2015 toe en bedroeg 75 %.

Met betrekking tot de jeugdzorg is meer zicht gekregen op de daadwerkelijke last inclusief (nog niet gedeclareerd) onderhanden werk. Deze last bleek fors groter dan 2015 maar bleef nog binnen de begroting, mede als gevolg van de her-allocatie van de budgetten voor gesubsidieerde jeugdhulp.

Er is nog onzekerheid voor de komende jaren als gevolg van wijzigende bekostigingsmodellen.

2. Een voordeel van circa € 1 miljoen is ontstaan doordat minder gebruik is gemaakt van een voorziening voor 'boven-formatieve medewerkers'. Deze voorziening is gecreëerd om de salarissen te betalen van medewerkers die als gevolg van de fusie geen functie meer hebben in de nieuwe organisatie. Gooise Meren moet deze salarislaster dragen, totdat er voor deze medewerkers een passende oplossing gevonden is. Het beleid om deze medewerkers naar een nieuwe functie te leiden, al dan niet tijdelijk, is bijzonder effectief geweest. Medewerkers zijn eerder dan verwacht naar een nieuwe functie doorgestroomd en een deel van hen is tijdelijk gedetacheerd bij andere organisaties, waardoor ze inkomsten genereerden. Hierdoor is minder beroep op de betreffende voorziening gedaan en kunnen deze middelen vrijvallen.

3. Een aantal incidentele budgetten is niet volledig uitgegeven. Anders gezegd: er is geld voor zaken gereserveerd die nog niet tot uitvoering zijn gekomen. U vindt hierover informatie bij de betreffende programma's. In veel gevallen is dit veroorzaakt doordat we in 2016 niet direct in volle vaart van start konden gaan met uitvoering van beleid, omdat er eerst nog beleid gemaakt en/of geharmoniseerd moest worden. Na de eerste fusie perikelen is in 2016 de focus is gelegd op de activiteiten uit het Coalitie uitvoeringsprogramma. We verwachten bij de activiteiten die in 2016 nog niet volledig tot uitvoering zijn gekomen in 2017 een inhaalslag te maken.

Daarnaast worden op diverse plekken in de programma's onder- en overschrijdingen gemeld. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting van de verschillen in de programma's.

In het raadsvoorstel bij deze jaarstukken doen wij voorstellen over hoe om te gaan met het rekeningresultaat en welke bestemmingen wij aan deze middelen willen geven.

Ontwikkeling reservepositie

De algemene reserve en bestemmingsreserves hebben als doel om specifiek gemeentelijk beleid te bekostigen en dienen ook als buffer om eventuele onverwachte tegenvallers op te vangen. Door deze buffer wordt voorkomen dat bij tegenvallers direct moet worden bezuinigd op voorzieningen ofwel de OZB moet worden verhoogd.

Gedurende 2016 heeft het eigen vermogen van de gemeente zich ontwikkeld van € 52,2 miljoen naar € 51,8 miljoen. In het raadsvoorstel wordt voorgesteld om hier bijna € 4 miljoen vanuit het rekeningresultaat 2016 aan toe te voegen. Hiermee bezit Gooise Meren een stevige buffer om tegenvallers op te vangen.

Ook de financiële kengetallen zoals die staan opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen onderstrepen de robuuste financiële situatie waarin Gooise Meren zich bevindt. De schuldenlast, structurele exploitatieruimte en het grondexploitatie-risico van Gooise Meren vormen ten opzichte van de normen een zeer laag risico. De solvabiliteit is verbeterd ten opzichte van 2015, maar blijft een aandachtspunt. De belastingdruk is fractioneel boven het landelijk gemiddelde. Deze belastingdruk moet in samenhang worden gezien met het niveau van de voorzieningen.

De toezichthouders vanuit de provincie hebben mede op basis van het bovenstaande besloten dat een verscherpt toezicht regime niet meer nodig is voor Gooise Meren, aangezien helder is dat de financiële situatie, zelfs zo kort na de fusie, goed op orde is.

College Uitvoeringsprogramma

Het CUP omvat de speerpunten van het college van burgemeester en wethouders voor de bestuursperiode van anderhalf jaar. De vijf speerpunten zijn Preventie, Economie en Toerisme, Duurzaamheid, Doe-democratie en Regio. Daarnaast is een aantal prioritaire aandachtspunten uit het coalitieakkoord voor het college belangrijk: Integraal Kindcentrum in Muiden, onderwijsprojecten in Muiden, sportvelden en anderen. Voor de ambities van het college is extra geld vrijgemaakt in het jaar 2017. Nu, een jaar later, op de helft van de bestuursperiode, maken wij de tussenstand op. Waar staan we met Gooise Meren en waar staan we met onze ambitie, prioriteiten en doelstellingen? In deze jaarstukken maken we die op. Wat hebben we zoal bereikt?

Er is een *Perspectiefnota 2017* vastgesteld met daarin opgenomen het College Uitvoeringsprogramma en de resultaten van het bezuinigingstraject Gooise Meren in Balans. Er is vervolgens een sluitende *Programmabegroting 2017* aan de raad gepresenteerd. Met deze structureel sluitende begroting is er geen verscherpt toezicht meer door de provincie. We hebben het *Burgerpanel Gooise Meren Spreekt*, dat geraadpleegd kan worden voor diverse onderzoeken (in 2016 is dat 4 keer gebeurd: Gooise Meren in Balans, Parkeren, het Wapen van Gooise Meren, het gebruik van onze communicatiemiddelen). We hebben de *taakstelling voor het huisvesten van statushouders*, die vanaf 2014 flink is toegenomen, voor Gooise Meren gehaald. In het najaar van 2016 is MVO Gooise Meren van start gegaan. MVO Gooise Meren is een samenwerking tussen bedrijven, de gemeente en maatschappelijke organisaties rondom de Participatiewet. Het doel van MVO Gooise Meren is om zoveel mogelijk mensen die aan de zijlijn van de arbeidsmarkt staan aan werk te helpen. Een van de onderdelen van het programma Doe-democratie is de '*Initiatieventafel*'. De initiatieventafel is letterlijk een tafel waar medewerkers mét inwoners, ondernemers of organisaties hun initiatieven bespreken. De afgelopen 9 maanden zijn er zo'n 50 initiatieven aan tafel besproken. Een ambitie uit CUP is het *wijkwethouderschap*. Elke wijk in Gooise Meren is inmiddels voorzien van een wijkwethouder. Ook kent elke wijk een vorm van buurtorganisatie/participatie (dorpsraad, preventievereniging of een wijkplatform). In 2016 is de *regionale woonvisie*, na een interactief traject met gemeenteraden, woningcorporaties, huurders en andere stakeholders, afgerond en voor besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad van Gooise Meren. Gelijk zijn de voorbereidingen gestart voor de lokale woonvisie van Gooise Meren. Deze visie zal in 2017 aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Het terrein van de *oude cacaofabriek Bensdorp* krijgt een nieuwe invulling. Bensdorp wordt een multifunctionele plek met ruimte voor cultuurinstellingen, horeca en appartementen. Het historische karakter van het terrein blijft daarbij behouden. De bouwwerkzaamheden zijn inmiddels gestart. Verder is het bestemmingsplan *de Krijgsman* in het najaar door de gemeenteraad vastgesteld. De voorbereiding van de 1e fase woningbouw is eind 2016 gestart en de eerste woningen zijn reeds verkocht. Er is een *natuurgrasveld* aangelegd voor de sportclub SC Muiden.

Ook is een tijdelijke accommodatie gebouwd die voor een periode van 5 jaar dienst kan doen als clubgebouw. De aanleg van het 2e veld wordt voorbereid. Tot slot hebben we in het kader van de wet Arhi rond de 100 verordeningen en regels geharmoniseerd.

Bestuurlijke agenda 2017

In het laatste jaar van de bestuursperiode stomen we verder. Dit jaar staat ook in het teken van de ambities van het college én wat er nodig is om aan de wet Arhi te voldoen. Het college heeft een bestuurlijke jaaragenda 2017 opgesteld die met de gemeenteraad is gedeeld. Een ambitieus document in een spannende tijd. Gooise Meren staat het komende jaar voor grote opgaven, er liggen ook grote kansen. Om dit alles waar te kunnen maken, moet er veel werk worden verzet. In de bestuurlijke agenda zijn producten opgenomen die beleidsrijk worden opgepakt om de ambities van het college te verwezenlijken en beleidsproducten, die dit jaar geharmoniseerd moeten worden om aan de wet Arhi te voldoen. Voor de ambities van het college is in de begroting 2017 extra geld vrijgemaakt.

Leeswijzer

Een raads werkgroep Financiën, met daarin raadsleden en ambtenaren, heeft richtlijnen ontwikkeld voor de producten uit de P&C-cyclus en dus ook voor de jaarstukken. De indeling en inhoud van deze jaarstukken is constant gehouden ten opzichte van de programmabegroting 2017-2020 conform de wensen van de raads werkgroep. In deze jaarstukken zal u de opzet van de begroting herkennen. Daar waar het bij de begroting draait om vragen zoals: wat willen we bereiken, wat gaan we ervoor doen en wat mag het kosten, zoomen de jaarstukken in op wat hebben we bereikt, wat is daarvoor gedaan en wat heeft het gekost.

Met behulp van speerpunten en doelenbomen (verbinding tussen doelen en acties) is een en ander inzichtelijk gemaakt. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken, gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. In de programma's vindt u indicatoren. Dit zijn de indicatoren die de raads werkgroep destijds voor de begroting heeft vastgesteld.

In deze jaarstukken proberen wij zo goed mogelijk toe te lichten waarom er afwijkingen zijn tussen de plannen uit onze begroting en wat er gerealiseerd is. Ook de financiële over- en onderschrijdingen worden zo goed mogelijk verklaard. Dit laatste was niet altijd eenvoudig. Zoals u weet is begroting 2016 ontstaan door drie begrotingen, elk met een eigen opzet, zo goed mogelijk in elkaar te schuiven. Dat drukt een stempel op deze jaarrekening. Er zijn nog veel situaties waar ogenschijnlijke onder- en overschrijdingen verklaard worden door technische redenen. In deze gevallen zijn het budget en de kosten niet op dezelfde post terecht gekomen zijn. Indien kosten op een andere plek in de begroting geboekt staan, geeft dat het beeld van een overschrijding terwijl op de plek van het budget een onderschrijding te zien is. In de jaarstukken over 2017 zal dit probleem aanzienlijk verminderd zijn.

De jaarrekening, opgenomen in hoofdstuk 4, bestaat uit de programmarekening en de balans. Deze onderdelen zijn opgebouwd op basis van de geldende BBV voorschriften. Bij de diverse onderdelen wordt dit nader toegelicht.

Programma's

Inwoners en Bestuur

Programma 1

- 1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten
- 1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner
- 1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

Programma 1 | Inwoners en Bestuur

Speerpunten

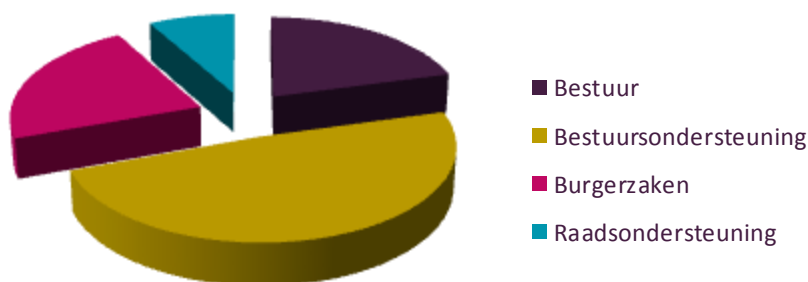
- Optimaliseren toegankelijkheid inwoner tot het gemeentebestuur (1.1)
- Vergroten vertrouwen van de inwoner in de politiek (1.1)
- Implementeren procesharmonisatie 'komen op afspraak' (1.2)
- Aanpassen reglement Burgerlijke stand huwelijksvoltrekkingen (1.2)
- Invoeren thuisbezorgen reisdocumenten (1.2)
- Doorontwikkelen online dienstverlening (1.2)
- Een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties (1.3)
- Invoeren Omgevingsbewust werken (1.3)
- (Online) monitoren, duiden, rapporteren van onder andere social media (1.3)

Reguliere taken

- Adequaat verstrekken van producten/diensten Burgerzaken (1.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Inwoners en Bestuur (van totale rekening)

Lasten 7,70%

Baten 1,80%

Wat hebben we bereikt?

1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten

Het democratisch functioneren van de gemeente vergroten, de toegankelijkheid optimaliseren en in verbinding staan met de externe en interne omgeving waren benoemd als speerpunten voor het jaar 2016. Om een blijvende brug te slaan tussen inwoners, het bestuur en de organisatie vragen deze speerpunten continue aandacht. In al ons (dagelijks) handelen komt dit terug, zowel op bestuurlijk niveau als ook op organisatorisch niveau. Inwoners, ondernemers en (maatschappelijk) organisaties weten ons goed te vinden. Wij zijn regelmatig in contact, er is sprake van een goede samenwerking en voor ons gevoel draagt dit bij aan vertrouwen.

1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner

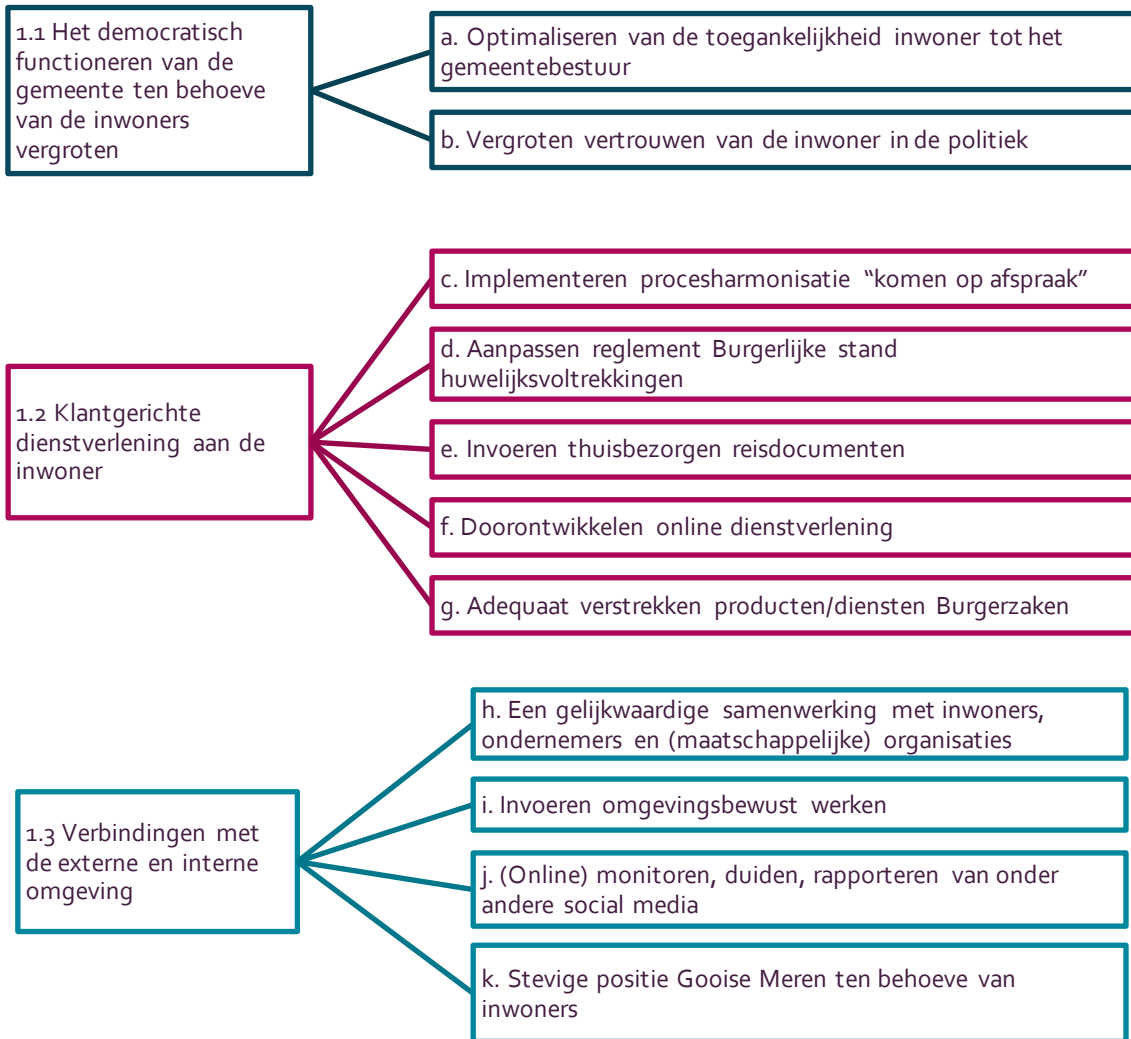
Klantgerichte dienstverlening is benoemd als speerpunt voor het jaar 2016. We streven ernaar de dienstverlening continu te optimaliseren. Betrouwbaar, efficiënt, kostenbewust en vraaggericht zijn daarbij het uitgangspunt. We zetten vooral in op digitalisering waardoor we 24/7 bereikbaar zijn en de klant zoveel mogelijk producten en diensten digitaal kan afnemen. We stimuleren het "komen op afspraak". De inwoner kan zelf digitaal of telefonisch een afspraak inplannen wanneer een bezoek aan de gemeente het beste uitkomt en hierdoor de wachttijd voor het afnemen van een product of dienst voorkomen. We blijven het proces "komen op afspraak" monitoren en verbeteren. Voor het sluiten van een huwelijk/partnerschap is het mogelijk om iedere locatie binnen de gemeentegrenzen te kiezen die geschikt is om huwelijken of partnerschappen te voltrekken.

1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

Optal van manieren wordt ingezet om het contact tussen gemeente en de omgeving te versterken. Organisatiebreed zijn acties gaande die bijdragen aan het zijn van een communicatieve organisatie die aansluit bij wat er leeft in de samenleving. Bij beleidsvorming wordt direct bij aanvang stil gestaan bij de meest geschikte vorm van participatie. Op verschillende onderwerpen heeft het inwonerspanel Gooise Meren Spreekt een bijdrage geleverd om de mening van inwoners te betrekken bij beleidsvorming. Ook bij vraagstukken in de openbare ruimte worden relevante bewoners(groepen) steeds actiever betrokken. De gemeente gaat op een open manier in gesprek met initiatiefnemers en denkt in termen van ja, mits, in plaats van nee, tenzij. De inzet op de social media accounts van de gemeente draagt er toe bij dat we als gemeente toegankelijker zijn, beter aansluiten bij onze omgeving en meer mensen proberen te betrekken bij onderwerpen die hen raken. Ook voor concrete dienstverleningsvragen vindt afhandeling via deze accounts plaats. Dagelijkse monitoring van de verschillende online media draagt bij aan het doel de buitenwereld binnen te halen. Door te monitoren krijgen we een goed beeld van wat er leeft in de samenleving, wat mensen bezig houdt, welke vragen ze stellen etc. Ook worden de media gemonitord op publicaties over Gooise Meren en over het bestuur.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

1.1 Het democratisch functioneren van de gemeente ten behoeve van de inwoners vergroten

a. Optimaliseren van de toegankelijkheid voor de inwoner tot het gemeentebestuur

Bij de vorming van het college heeft iedere wijk in Gooise Meren een wijkwethouder gekregen, waarmee gemakkelijk contact te leggen is. De wijkwethouder is benaderbaar voor zaken die in de desbetreffende wijk spelen. Wijkwethouders hebben in iedere wijk kennisgemaakt en zijn regelmatig bij bijeenkomsten of evenementen in de wijk. Het inwonerspanel Gooise Meren Spreekt heeft in korte tijd een omvang van ruim 2.000 inwoners behaald die over verschillende onderwerpen haar mening geeft. Deze inbreng wordt gebruikt bij verdere beleidsvorming.

Portefeuillehouder financiën heeft in het kader (van de vaststelling) van de begroting 2017 gechat met geïnteresseerde inwoners.

b. Vergroten vertrouwen van de inwoner in de politiek

Het betrekken van inwoners bij onderwerpen die er in de gemeente spelen draagt bij aan het creëren van vertrouwen. Via diverse kanalen worden regelmatig inwoners uitgenodigd om mee te doen met activiteiten, deel te nemen aan bijeenkomsten of mee te praten over actuele onderwerpen. Ook initiatieven vanuit de buurt worden door de gemeente mede ondersteund door bijvoorbeeld extra promotie. Denk hierbij aan de 100% afvalvrij campagne, het knotten van wilgen dat vanuit een initiatief in de wijk is opgepakt en het betrekken van inwoners in de zoektocht naar de nieuwe burgemeester. Ook zijn in diverse kernen

dorpsraden/wijkplatforms opgericht, waardoor de inwoner dichterbij de politiek komt te staan. De gemeente onderhoudt nauw contact met deze organisaties.

De nieuwe raad van de gemeente Gooise Meren heeft begin 2016 een reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad vastgesteld. Met de vaststelling van het reglement is een vergadermodel ingevoerd dat transparant is ten aanzien van de verschillende fasen van het besluitproces te weten beeldvorming, meningsvorming en besluitvorming. Het model biedt ruimte voor informatie-uitwisseling en overleg tussen de verschillende bij de besluitvorming betrokken partijen. Eind 2016 is het vergadermodel geëvalueerd. De gemeenteraad van Gooise Meren vergadert vanaf 1 januari in plaats van elke twee weken eens in de drie weken op woensdagavond. Voorts is in 2016 geregeld dat alle onderdelen van de politieke avond met audio apparatuur kunnen worden opgenomen en door geïnteresseerden op een later tijdstip kunnen worden beluisterd.

1.2 Klantgerichte dienstverlening aan de inwoner

c. Implementeren procesharmonisatie "komen op afspraak"

We sturen zo veel als mogelijk aan op het komen op afspraak. In 2016 zijn verbeteringen in de systemen en processen aangebracht om de mogelijkheden voor het maken van een afspraak voor de inwoner toegankelijker te maken via de website. Inwoners en bedrijven kunnen zelf bepalen op welk moment ze willen komen en door middel van deze werkwijze zijn er geen wachttijden. Op maandagochtend is er open inloop voor inwoners die er niet voor kiezen op afspraak te komen.

d. Aanpassen reglement Burgerlijke stand huwelijksvoltrekkingen

Het Reglement Burgerlijke stand van de gemeente Gooise Meren maakt het mogelijk dat, onder genoemde voorwaarden, iedere locatie binnen de gemeentegrenzen kan worden gekozen die geschikt is of geschikt te maken is om huwelijken of partnerschappen te voltrekken. Hiermee voorzien we in de behoefte om de locaties uit te breiden.

e. Invoeren thuisbezorgen reisdocumenten

Het aanbieden van deze dienst kon om technische redenen niet worden gefaciliteerd.

Begin januari 2017 wordt een nieuwe reisdocumenten applicatie in gebruik genomen die dit wel mogelijk maakt. In het eerste kwartaal van 2017 zal de invoering van deze dienst worden vervolgd.

f. Doorontwikkelen online dienstverlening

Inwoners van Gooise Meren kunnen veilig via DigiD online steeds meer zaken regelen, zoals aanvragen parkeervergunning, bouwtekeningen opvragen, verhuizingen doorgeven, huwelijken plannen, geboortes aangeven en uittreksels aanvragen. Begraafenisondernemers kunnen online aangifte doen van overlijden. In 2016 zijn voorbereidingen getroffen om de online producten/diensten verder uit te breiden.

g. Adequaats verstrekken van producten/diensten Burgerzaken

In het eerste jaar na de fusie hebben we geïnvesteerd in het op orde brengen van de basisprocessen.

1.3 Verbindingen met de externe en interne omgeving

h. Een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties

De Visie op Burgerparticipatie is uitgewerkt in een Programma Doe-democratie. Uitgangspunt is een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. En "dichtbij" de samenleving staan, aan te sluiten en te werken. Aan de voorkant van beleid en projecten worden mensen betrokken. Deze aanbeveling in de Visie op Burgerparticipatie is verwerkt in onze manier van werken, zoals de Leidraad projectmatig werken. Verder is het wijkwethouderschap ingevoerd en opereert in en buiten de organisatie een team van medewerkers samen met initiatiefnemers aan de initiatieventafel en beschikken we over een breed en representatief Burgerpanel. Daarnaast is een aantal ontmoetingen tussen en met initiatiefnemers tot stand gebracht met name gericht op het elkaar versterken en bundeling van kracht en kennis.

i. Invoeren omgevingsbewust werken

Begin 2016 is de kadernota Organisatieontwikkeling vastgesteld met daarin aandacht voor het verbeteren van de competentie omgevingsbewust werken van medewerkers. Binnen de organisatie wordt hieraan gewerkt,

onder andere met behulp van Serious gaming. Serious gaming is gericht op bewustwording, houding en gedrag. De kern is faciliterend en ondersteunend te zijn aan onze inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties vanuit het denken in kansen en mogelijkheden. Ook in 2017 is er in de organisatieontwikkeling van Gooise Meren aandacht voor omgevingsbewust werken.

j. (Online) monitoren, duiden, rapporteren van onder andere social media

Dagelijks vindt monitoring van de (social) media plaats. Dit richt zich enerzijds op de directe beantwoording van vragen en anderzijds op wat er online gebeurt en wordt gezegd over wat er zich binnen de gemeente afspeelt. Op een aantal dossiers is het afgelopen jaar actief gemonitord en zijn rapportages gedeeld met bestuur en organisatie. Denk hierbij aan de mogelijke komst van het AZC, werkzaamheden rondom brug Oud Blaricummerweg, werkzaamheden A1 nabij Muiden, maar ook evenementen als Koningsdag.

k. Stevige positie Gooise Meren ten behoeve van inwoners

De provincie Noord-Holland en de gemeenten in de regio hebben in 2016 een bestuurskrachtonderzoek laten verrichten naar de gemeenten Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren. In het onderzoek is ook gekeken naar de bestuurskracht van het bestuurlijk systeem Gooi en Vechtstreek. Het besluit van Gedeputeerde Staten over het onderzoek wordt begin 2017 verwacht.

Wat heeft het gekost?

Programma 1	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Bestuur	1.753.272	1.756.832	2.077.115
Bestuursondersteuning	5.379.697	5.138.216	4.873.718
Burgerzaken	2.349.320	2.414.770	2.245.530
Raadsondersteuning	855.782	929.282	817.075
Burgerzaken	2.349.320	2.414.770	2.245.530
Totaal Lasten	10.338.071	10.239.100	10.013.440
Bestuur	-1.000	2.000	-43
Bestuursondersteuning	-246.908	-180.993	-1.263.748
Burgerzaken	-1.274.675	-1.292.175	-1.173.117
Totaal Baten	-1.522.583	-1.471.168	-2.436.9096
Resultaat voor en na bestemming	8.815.488	8.767.932	7.576.531

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016	(V/N)2	Vershil
<i>Bestuur</i> De rekenrente voor pensioenen is in 2016 verder gedaald. Dit zorgt er voor dat er een extra storting in de voorziening pensioenen (ex)wethouders nodig was.	N	320.000
<i>Bestuursondersteuning</i> De kosten van bovenformatieven vielen lager uit, doordat ambtenaren zijn doorgestroomd naar andere functies.	V	265.000
Meer inkomsten behaald doordat een aantal bovenformatieven konden worden gedetacheerd en door de vrijval van de voorziening personeel / sociaal plan omdat bovenformatieve personeel kon doorstromen naar andere functies.	V	1.082.000
<i>Burgerzaken</i> Het gaat hier om de eerste jaar na de fusie. Door voorzichtige prognose is er het eerste jaar een klein voordeel behaald op de producten van burgerzaken. onder andere op de producten rijbewijzen, verkiezingen (Het Oekraïne-referendum), huwelijksvoltrekkingen en gemeentelijke basis administratie (GBA).	V	50.000
<i>Raadsondersteuning</i> Minder kosten ten behoeve van raadsondersteuning omdat 2016 onder andere een aanloopjaar was voor de rekenkamercommissie.	V	112.000
<i>Overige verschillen</i>	V	2.000
Totaal	V	1.191.000

Veiligheid

Programma 2

- 2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen
- 2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

Programma 2 | Veiligheid

Speerpunten

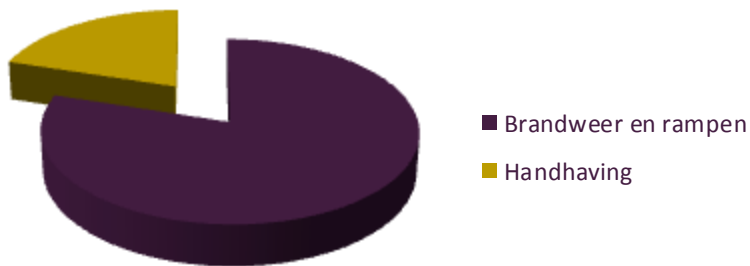
- Harmoniseren van verschillende beleidsnota's en een verordening op het gebied van APV, Wabo en Drank en horecawet (2.1)
- Uitwerken van geharmoniseerd jaarwerkplan integrale veiligheid (vermindering woninginbraken, bedrijfsinbraken en fietsendiefstallen) (2.2)
- Organiseren van de lokale crisisorganisatie Gooise Meren (2.2)

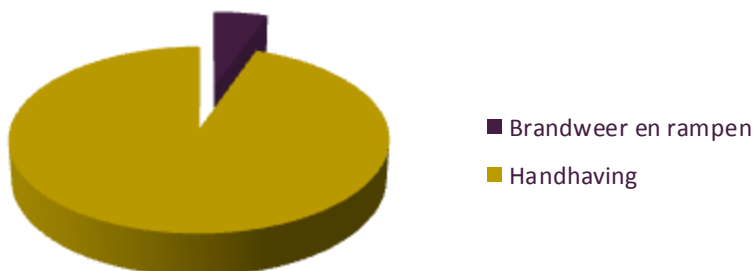
Reguliere taken

- Sturing op inzet van (horeca-) Boa's (2.1)
- Updaten horecaverGUNningenbestand (2.1)
- Tegengaan polarisatie en voorkomen radicalisering, alsmede aanpak georganiseerde criminaliteit (2.1)
- Tegengaan overlast jeugd (2.1)
- Veilig toerisme (2.1)
- Vergroten van de brandveiligheid (2.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Veiligheid (van totale rekening)

Lasten 4,19%

Baten 0,07%

Wat hebben we bereikt?

2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen

De verordening op grond van de Drank- en Horecawet in relatie tot paracommerciële inrichtingen is in concept opgesteld en besproken met een aantal veldsportverenigingen. De horeca-boa's hebben zeer gericht lokaliteiten gecontroleerd. Dit heeft geleid tot 2 weekendsluitingen als gevolg van overtredingen.

Het Handhavings Uitvoerings Programma (HUP) is vastgesteld door het college.

De beleidsnota Vergunning Toezicht & Handhaving is in 2016 in concept gemaakt. Het college heeft in juni 2016 het uitvoeringsprogramma fysieke leefomgeving vastgesteld.

2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

Integrale veiligheid

Zowel bij het project woningcriminaliteit als bij het project fietsendiefstallen heeft de gemeente ingezet op preventie en bewustwording. Effectieve communicatie en de samenwerking met georganiseerde inwoners in de gemeente hebben hier een belangrijke rol in gespeeld.

Het bereik en effect van onze campagnes inzake het creëren van bewustwording bij bewoners en fietseigenaren is niet direct meetbaar. Wel zijn er veel positieve reacties geweest van inwoners omtrent onze activiteiten in 2016, wat als resultaat gezien kan worden.

De resultaten die wel goed meetbaar zijn betreffen de objectieve politiecijfers van het aantal woninginbraken en fietsendiefstallen in 2016. Het aantal woninginbraken is afgenomen van 336 in 2014, 313 in 2015 tot 289 in 2016. De eerste zes maanden van 2016 lieten in vergelijking tot de eerste 6 maanden van 2015 nog een stijging zien (4%). Een mogelijke verklaring voor dit verschil is de intensievere inzet op het creëren van bewustwording en het stimuleren van bewoners om maatregelen te nemen sinds medio september.

De preventieve acties met betrekking tot fietsendiefstallen hebben resultaat opgeleverd; de doelstelling om de fietsdiefstallen met 10% te verminderen is bereikt. De fietsendiefstallen kennen een afname van 27% in 2016 t.o.v. 2015. Kanttekening bij dit resultaat is dat vooralsnog onduidelijk is of de aangiftebereidheid in 2016 onveranderd is gebleven.

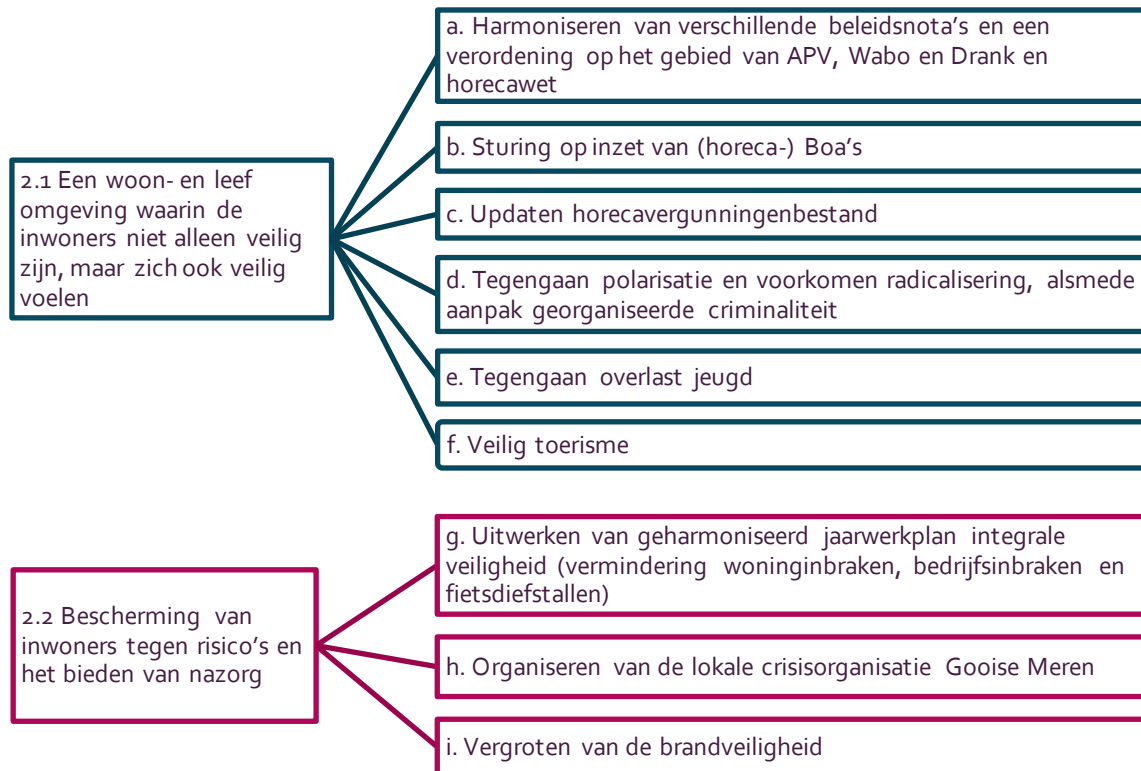
Lokale crisisorganisatie

Wij hebben het stadskantoor in Naarden ingericht om bij een ramp of crisis als gemeentelijk coördinatiecentrum te kunnen gebruiken. Per proces zijn er ruimtes aangewezen voor de verschillende doeleinden in de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Ook de middelen zijn aanwezig om een taak in de rampenbestrijding en crisisbeheersing te kunnen uitoefenen.

Binnen de gemeente Gooise Meren zijn er per proces kernfunctionarissen aangewezen, verschillende van hen zijn lokaal of in regionaal verband opgeleid en/of geoefend.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

2.1 Een woon- en leefomgeving waarin de inwoners niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen

a. Harmoniseren van verschillende beleidsnota's en een verordening op het gebied van APV, Wabo en Drank en horecawet

In 2016 is de verordening op grond van de Drank- en Horecawet in relatie tot para commerciële inrichtingen in concept opgesteld en ook besproken met een aantal veldsportverenigingen, voor wie deze verordening het meest relevant is. Begin 2017 zal deze verordening ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Reguliere taken

De beleidsnota Vergunningen, Toezicht en Handhaving is in 2016 in concept gemaakt. Deze wordt het eerste kwartaal 2017 met de raad besproken. Het Handhavings Uitvoerings Programma (HUP) is vastgesteld door het college. Het harmoniseren van het horecabeleid heeft in 2016 niet plaatsgevonden vanwege andere prioriteiten die de fusie met zich meebracht. Hetzelfde geldt voor het evenementenbeleid. In 2017 zal het uitvoeringskader voor evenementenvergunningen opgesteld worden.

b. Sturing op inzet van (horeca-)Boa's

Het college heeft in juni 2016 het uitvoeringsprogramma fysieke leefomgeving vastgesteld. Hierin is het Programma toezicht en handhaving buitenruimte' (jaarplan Boa's) opgenomen. In 2016 is ernaar gestreefd om van een min of meer ad hoc benadering van de werkzaamheden over te gaan naar een programmatische handhaving. In het programma zijn verschillende onderwerpen opgenomen waaronder jeugdoverlast, verkeersveiligheid rond scholen en parkeren/verkeer. Dit zal ook in de toekomst gecontinueerd worden. Jeugdoverlast heeft bovendien gaandeweg het jaar nog meer aandacht gekregen. Vanaf oktober 2016 is er extra inzet geweest in de avonduren (tot 24.00 uur) van de Boa's, speciaal gericht op jeugdoverlast. Voor de horeca-boa's geldt dat regionaal het toezicht op grond van de Drank- en Horecawet wordt uitgevoerd voor alle gemeenten door speciaal hiertoe opgeleide Boa's. Zij richten zich met name op toezicht op plaatsen (cafés, sportkantines, supermarkten, et cetera) waar tegen betaling alcohol wordt verstrekt.

c. Updaten horecavergunningenbestand

Een reguliere taak betreft het updaten van het horecavergunningenbestand. Deze update heeft in 2016 plaatsgevonden. Er ontbreekt op dit moment een overzicht van het vergunningenbestand en overige punten waar alcohol verstrekt wordt zonder vergunningplicht. Daarbij valt te denken aan snackbars, supermarkten, et cetera. Voor het actueel houden van het horecabestand en om hier blijvend zicht op te kunnen houden, is het nodig de noodzakelijke informatie in een database steeds actueel te houden.

2.2 Bescherming van inwoners tegen risico's en het bieden van nazorg

g. Uitwerken van geharmoniseerd jaarwerkplan integrale veiligheid (vermindering woninginbraken, bedrijfsinbraken en fietsendiefstallen)

Woninginbraken/ bedrijfsinbraken

De politie en gemeente hebben samen met hun partners veel gedaan aan het creëren van bewustwording onder inwoners door voorlichting te geven en effectief te communiceren over woninginbraak. In 2016 is regelmatig, al dan niet in samenwerking met buurtpreventieverenigingen, Waaks-deelnemers en andere georganiseerde/ actieve inwoners, aandacht besteed aan woninginbraak. Dit is gedaan door berichtgeving in de krant, op websites, op Facebook, op Twitter en per (nieuws)brief. Daarnaast zijn er diverse voorlichtingsbijeenkomsten, themabijeenkomsten en wijkscouwen georganiseerd. Bij ledenvergaderingen van bestaande buurtpreventieverenigingen is voorlichting gegeven over preventiemaatregelen van veelvoorkomende criminaliteit en 'High Impact Crimes' als woninginbraak.

Juni 2016 stond in het teken van het project Waaks! Hierbij kregen hondenbezitters die interesse toonden in het project een clinic 'observeren en signaleren' van gemeente en politie.

Naast het 'donkere dagen offensief' van de politie is in juli 2016 gestart met een BuurTent in diverse wijken van Gooise Meren. In de BuurTent hebben gemeente en politie buurtbewoners preventieadvies gegeven en informatie m.b.t. de modus operandi verstrekt.

In oktober 2016 is hen werkwijze in de vier woonkernen door de politie, de gemeente, brandweer, Rode Kruis en een Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW) adviseur, informatie gegeven aan inwoners over wat zij zelf kunnen doen aan een veilige woon- en leefomgeving en brandveilig leven. Voor inwoners was het mogelijk zich in te schrijven voor een gratis veiligheidsscan van de woningen.

Eind december 2016 tot begin januari 2017 zijn tekstkarren ingezet in verband met het verhoogde risico om slachtoffer te worden van woninginbraak in deze periode.

Naast deze activiteiten is er door de gemeente en politie extra aandacht gegeven aan burgerparticipatie en burgerinitiatieven en is er in 2016 hard gewerkt aan de verbetering van de veiligheid en leefbaarheid in buurten door het stimuleren en faciliteren van burgerinitiatieven als buurtpreventieverenigingen en WhatsApp-groepen.

Wat wij meer hebben gedaan dan gepland, was het organiseren van een extra clinic 'observeren en signaleren' in november 2016. Aanleiding voor deze clinic was dat tijdens het project Waaks! werd opgemerkt dat deze clinic niet alleen voor hondenbezitters moest zijn maar voor alle inwoners van Gooise Meren.

De planning van de voorlichtingsbijeenkomsten in woonzorgcentra is verschoven naar 2017. Bij de voorbereiding van deze voorlichtingsbijeenkomst zal aansluiting worden gezocht bij de afdeling Mens en Omgeving, de politie en de brandweer. Hiervoor was in 2016 geen gelegenheid om dit in te plannen.

Fietsendiefstallen

In 2016 heeft de gemeente Gooise Meren met het preventie team van het Centrum voor fietsendiefstallen fiets graveer acties gehouden. Tijdens deze actie heeft het preventie team voorlichting gegeven over de mogelijkheden om diefstal van de fiets te voorkomen en het creëren van normbesef van de burger ten opzichte van het stelen van een fiets of het kopen van een gestolen fiets. Hierbij is gebruik gemaakt van social media.

h. Organiseren van de lokale crisisorganisatie Gooise Meren

Het inrichten van een gemeentelijke coördinatiecentrum in het stadskantoor in Naarden is bewerkstelligd. Wie waar zit tijdens een ramp of crisis is in kaart gebracht. Er zijn binnen de gemeente Gooise Meren

kernfunctionarissen aangewezen tijdens een ramp of crisis waarvan verschillende personen ook zijn opgeleid en geoefend.

Er is gestart met een informatiepagina rampenbestrijding en crisisbeheersing (Bevolkingszorg) op het intranet. Daarnaast is er een map aangemaakt voor Bevolkingszorg waarop documenten op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn te raadplegen en te gebruiken door de kernfunctionarissen. Beide acties komen voort uit de behoefte om informatie te delen.

Dit jaar is er geen veiligheidsweek voor kernfunctionarissen georganiseerd. De capaciteit was hiervoor niet toereikend.

Indicator doelen

	peilwaarde	streefwaarden	waarden
	Nulmeting (jaar)	2016	2016
2.2 Terugbrengen van het aantal woninginbraken	330 (2015)	325	289
2.2 Terugbrengen van het aantal fietsdiefstallen	337 (2015)	330	248

Wat heeft het gekost?

Programma 2	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Brandweer en rampen	4.225.372	4.310.345	4.354.058
Handhaving	924.868	1.074.154	1.097.373
Totaal Lasten	5.150.240	5.384.499	5.451.432
Brandweer en rampen	-	-	5.645
Handhaving	-113.727	-68.727	-99.558
Totaal Baten	-113.727	-68.727	-93.913
Resultaat voor en na bestemming	5.036.513	5.315.772	5.357.519

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016	(V/N)2	Vershil
Programma 2		
<i>Brandweer en rampen</i> De toegekende budgetten voor dagelijks onderhoud zijn niet allemaal op de post brandweerkazernes terecht gekomen, maar ook deels op onderhoud werven, programma 9. Hierdoor ontstaat op programma 2 een overschrijding.	N	38.000
<i>Overige verschillen</i>	N	4.000
Totaal	N	42.000

Openbare ruimte en verkeer

Programma 3

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

Programma 3 | Openbare ruimte en verkeer

Speerpunten

- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (3.1)
- Vaststellen schetsontwerp herinrichting wegen centrum Bussum (het Verkeercirculatieplan) (3.1)
- Herinrichtingsprojecten (3.1)
- Beleidsplan Openbare verlichting (3.1)
- Opheffen Spoorse doorsnijdingen (3.1)
- Harmonisatie parkeerbeleid (3.2)
- Invoering belanghebbenden parkeren in de Zuid-West-schil rond het centrum van Bussum (3.2)

Reguliere taken

- Beheren en onderhouden van de voorzieningen, zoals verhardingen, verkeersregelininstallaties, openbare verlichting,abri's, kunstwerken (o.a. bruggen en duikers) etc. (3.1)
- Voorbereiden en uitvoeren van groot onderhoudsprojecten in sommige gevallen gecombineerd met herinrichting en vernieuwing riolering (3.1)
- Adviseren bij en toetsen van inrichtings- en beheerplannen aan gemeentelijke beleidskaders openbare ruimte en beeldkwaliteitsplan (3.1)
- Overleg en afstemmen verkeer en vervoer op zowel (boven)provinciaal als regionaal niveau en met bedrijvenverenigingen en wijk/buurtplatforms (3.1)
- Doorontwikkeling wijkgericht werken in de openbare ruimte met aandacht voor bewonersparticipatie (3.1)
- Onderhoud van voorzieningen, gebouwen en parkeerautomaten (3.2)
- Afhandelen verzoeken aanpassing specifieke parkeersituaties (3.2)
- Verstrekken parkeervergunningen/parkeeronthefingen (3.2)
- Beoordelen en doen uitvoeren gehandicaptenparkeerplaatsen (3.2)
- Uitvoeren van periodieke parkeeronderzoeken (3.2)
- Uitbreiden fietsparkeervoorzieningen bij stations (3.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Openbare Ruimte en Verkeer (van totale rekening)

Lasten 7,73%

Baten 2,64%

Wat hebben we bereikt?

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

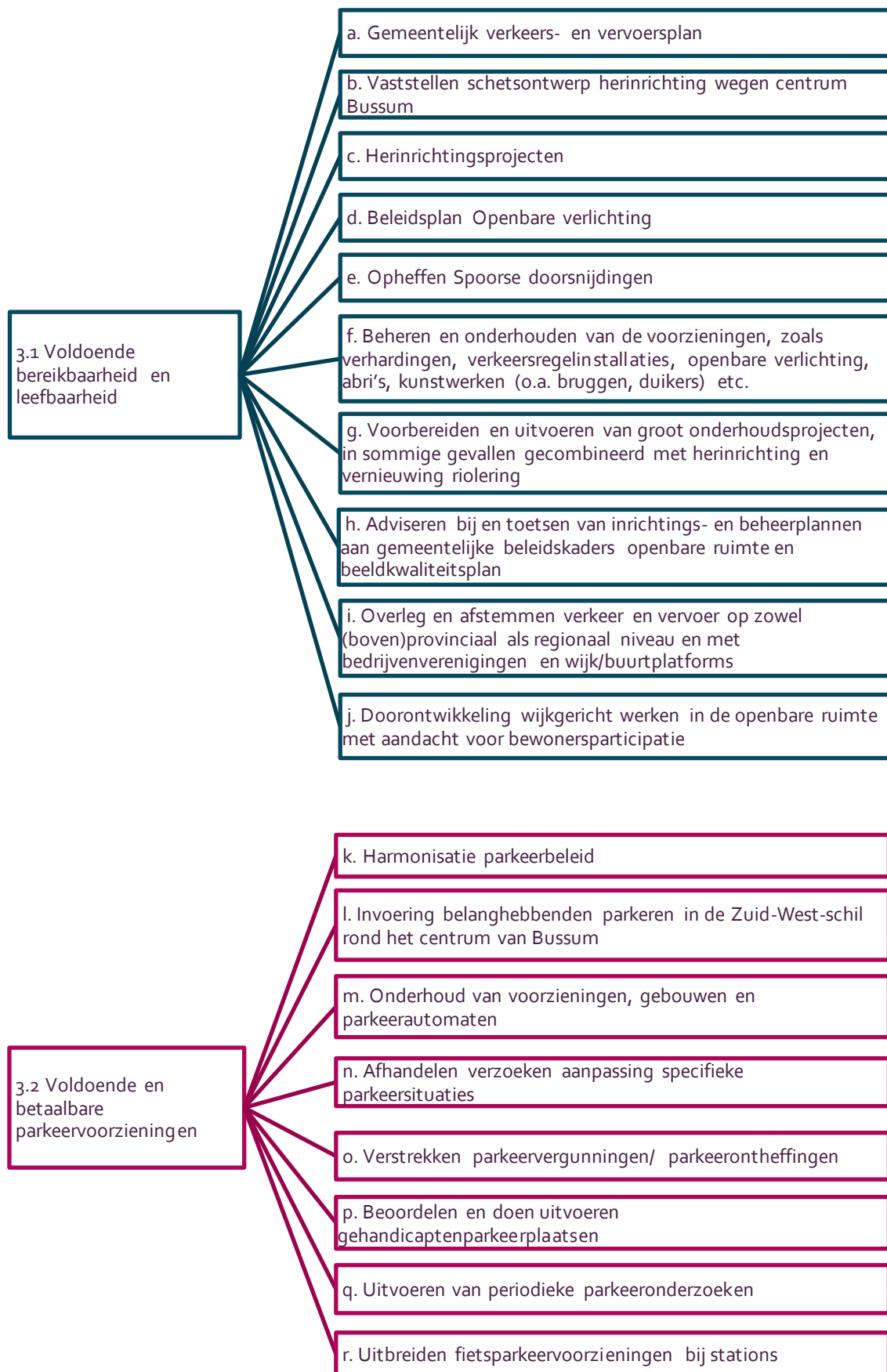
We zorgen voor een goede bereikbaarheid van onze kernen met aandacht voor de doorstroming van verkeer en de leefbaarheid in de kernen. Hierbij is veiligheid een belangrijk aandachtspunt. De gemeente zorgt er daarom voor dat het onderhoud van de weginfrastructuur op orde is en de inrichting voldoet aan de beleidskaders.

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

Wij hebben ingezet op het faciliteren van de vraag naar parkeergelegenheid van inwoners, ondernemers en bezoekers met behoud van de kwaliteit van de openbare ruimte, het verminderen van parkeeroverlast en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Hiervoor hebben wij naast de uitvoering van reguliere (beheersmatige) werkzaamheden ingezet op het vernieuwen en verbeteren van onze contracten, het verbeteren van het inzicht in geldstromen en het verbeteren van de interne- en externe processen waarin parkeren het centrale vraagstuk is. Om deze verbeteringen te bereiken hebben wij de regie op parkeervraagstukken als taak geborgd in de organisatie.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

3.1 Voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid

a. Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

Voor het harmoniseren en actualiseren van het beleid ten aanzien van verkeer en vervoer (inclusief fietsverkeer) zijn bestaande beleidsplannen geïnventariseerd en is een opzet gemaakt voor een nieuwe structuur voor het meten van verkeersbewegingen. Voor het daadwerkelijk opstellen van één nieuw verkeer- en vervoersplan voor Gooise Meren is een kosteninschatting gemaakt.

b. Vaststellen schetsontwerp herinrichting wegen centrum Bussum

In 2016 is het ontwerp Kaderplan Verkeer Centrum gedeeld met de raad. Er is besloten is om eerst de uitgangspunten ter vaststelling voor te leggen aan de raad. Vooruitlopend op het Kaderplan Verkeer Centrum is de Havenstraat gedeeltelijk heringericht.

c. Herinrichtingsprojecten

Voor het verbeteren van de vitaliteit van het centrumgebied in Bussum is de Havenstraat heringericht.

d. Beleidsplan Openbare verlichting

Het beleid van de openbare verlichting wordt meegenomen in het Beleidsplan Openbare Ruimte. De werkzaamheden hiervoor zijn opgestart. Het plan moet in 2017 gerealiseerd zijn. Hierdoor wordt het beleid voor de openbare ruimte integraal opgepakt en op elkaar afgestemd.

e. Opheffen Spoorse doornijdingen

Met ProRail zijn afspraken gemaakt over een versmalling van het spoorpakket en verkorting van 4 belangrijke overwegen rond het station Naarden-Bussum in 2019. Er is financiering aangevraagd in het kader van Spooruitbreiding Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad (OVSAAL) voor herinrichting van het gebied rondom station Naarden-Bussum met aandacht voor goede transfervoorzieningen voor fiets- en busvervoer. ProRail heeft de effecten van de spoorversmallingen op de verwachte dichtligtijden doorberekend. Op basis hiervan hebben wij de effecten op de verkeersafwikkeling laten analyseren. Inzet is het bevorderen van de doorstroming en de bereikbaarheid, zonder dat de mogelijkheid van verdiept spoor op de lange termijn wordt belemmerd.

3.2 Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen

k. Harmonisatie parkeerbeleid

Het project harmonisatie parkeerbeleid is in 2016 tot de fase van het voorlopig ontwerp gebracht. Om deze fase te bereiken is in 2016 een uitgebreid traject doorlopen waarbij naast aandacht voor de 'techniek' ook aandacht is besteed aan het betrekken van belanghebbenden en de gemeenteraad.

P&R Muiden

In het tracébesluit over de verlegging / vervanging van de A1, van enkele jaren geleden, is vastgelegd dat de Parkeer&Reis voorziening hoort bij de snelweg A1. De P&R voorziening is daarom meeverhuisd naar de locatie van de nieuwe toe- en afrit Muiden. Eind 2016 is de nieuwe P&R in gebruik genomen.

De snelbusdiensten, die over de A1 rijden, zijn gekoppeld aan de P&R en zijn daarom ook meegegaan naar de nieuwe locatie. De lokale buslijn 110 doet zowel de oude P&R Muiden (ook wel P1 genoemd) als de nieuwe P&R aan. Omdat de nieuwe P&R op grotere afstand ligt van Muiden zijn er fietsparkeervoorzieningen geplaatst. Daarnaast wordt op dit moment, in samenwerking met provincie, Connexxion en stadsraad Muiden, gewerkt aan een voorstel om de bereikbaarheid van Muiden voor inwoners en toeristen te verbeteren.

De oude P1 blijft als parkeerplaats voor Muiden behouden.

I. Invoering belanghebbenden parkeren in de Zuid-West-schil rond het centrum van Bussum

In 2016 is een besluit voorbereid om het vergunninghoudersparkeren in Bussum uit te breiden in de schillen Zuid-West en Zuid.

Wat heeft het gekost?

Programma 3	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Wegen	6.971.379	7.008.257	6.580.431
Verkeer	967.420	990.765	908.691
Parkeren	2.055.143	2.704.916	2.560.693
Totaal Lasten	9.993.942	10.703.938	10.049.814
Wegen	-402.879	-402.879	-360.220
Verkeer	-27.448	-27.448	22.617
Parkeren	-2.544.545	-3.219.545	-3.228.042
Totaal Baten	-2.974.872	-3.649.872	-3.565.644
Resultaat voor bestemming	7.019.070	7.054.066	6.484.170
Mutatie reserves			
Wegen	380.000	380.000	380.000
Totaal Lasten	380.000	380.000	380.000
Wegen	-	-85.000	-23.960
Totaal Baten	-	-85.000	-23.960
Saldo reserves	380.000-	295.000	356.039
Resultaat na bestemming	7.399.070	7.349.066	6.840.210

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 3		
<i>Kapitaallasten</i> Op programma 3 is sprake van onderuitputting van kapitaallasten, doordat diverse investeringen zijn uitgesteld. Het effect van uitstellen van investeringen is gemeld in Het Tweede Voortgangsverslag 2016 (VV2016-2). De begrotingswijzigingen voor de kapitaallasten zijn daarbij niet afzonderlijk op de desbetreffende programma's meegenomen maar in zijn geheel afgewikkeld op programma 9.	V	159.000
<i>Wegen</i> In het kader van het wegenbeheerplan Muiden is in 2016 minder uitgegeven dan gemeld in Het Tweede Voortgangsverslag 2016. De integrale uitwerking van de deelplannen vraagt om een brede voorbereiding en nader onderzoek (grondeigendom, riool-, groen- en OV-inspecties). Daarvoor is meer tijd nodig. Dat nader onderzoek is (gedeeltelijk en waar mogelijk) al in 2016 gestart. Gelet op een Europese aanbesteding voor het onderhoud openbare verlichting is er eerst een inventarisatie gehouden. Lopende het aanbestedingstraject is alleen het hoognodige werk uitgevoerd. Hierdoor is er wel een kleine achterstand opgelopen. Daarnaast zijn de energiekosten lager uitgevallen. Door de fusie en een nieuwe energieleverancier zijn de voorschotten aangepast.	V	201.000
<i>Verkeer</i> In afwachting van nieuw beleid is in 2016 alleen het noodzakelijke werk uitgevoerd, daarom zijn de lasten lager dan geraamd.	V	73.000
<i>Parkeren</i> Bij de jaarafsluiting is gebleken dat op het onderdeel straatparkeren een te hoog budget is geraamd. Vooral hierdoor is een voordeel ontstaan op het product Parkeren.	V	112.000
<i>Overige verschillen</i>	V	25.000
Totaal	V	570.000
Reserves		
Lagere onttrekking aan de Reserve Reconstructie Wegen. De lagere onttrekking hangt samen met genoemde lagere lasten in het kader van het wegenbeheerplan Muiden.	N	61.000
Totaal	V	509.000

Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Programma 4

- 4.1. Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren
- 4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad
- 4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen
- 4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Speerpunten

- Harmoniseren en optimaliseren afstemming met de ondernemers in de verschillende kernen (in samenhang met het centrummanagement) (4.1)
- Actualiseren van de gemeentelijke visie op het wonen in relatie tot de regionale visie (4.2)
- Huisvesten van de extra stroom van statushouders (4.2)
- Vaststellen accommodatiebeleid (4.3)
- Uitvoering geven aan het project Toekomst Breeduit (4.3)
- Verder met de vesting Muiden en Naarden buiten de vesting (4.4)
- Florisberg (4.4)
- Achterlaatlocatie gemeentehuis Muiden (4.4)
- Wegverbreding A1/A6 (4.4)
- Ontwikkelen centrum Keverdijk (4.4)
- Opstarten uitvoering Project Stork-locatie (4.4)
- Project Borgronden (4.4)
- Opstellen Beeldkwaliteitsplan project Amersfoortsestraatweg (4.4)
- Visie voor de passantenhaven (4.4)
- Centrummanagement Bussum (4.4)
- Krijgsman (4.4)
- Bredius (4.4)

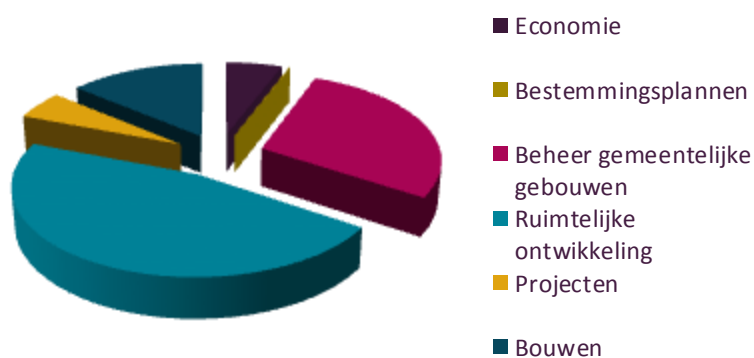
Reguliere taken

- Stimuleren van de economie en evenementen in afstemming met de ondernemersvereniging en platforms (4.1)
- Toewijzen woningen statushouders (4.2)
- Beheren, onderhouden en exploiteren van gemeentelijke gebouwen (4.3)
- Actualiseren van bestemmingsplannen of omgevingsplannen (4.4)
- Aanpassen van procedure en voorwaarden bouwinitiatieven (4.4)
- Adviseren over en toetsen van bouwinitiatieven van derden of van de gemeente zelf (4.4)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme (van totale rekening)

Lasten 13,26%

Baten 10,76%

Wat hebben we bereikt?

4.1 Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren

Er is geïnvesteerd in goede samenwerking met de ondernemers. Daarbij is verbinding gelegd tussen de overlegstructuren in de bestaande kernen waarbij ruimte blijft voor de eigen identiteit. Daarnaast is in 2016 bij inwoners en ondernemers informatie opgehaald ten behoeve van de economische visie.

4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad

De regionale woonvisie is voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarnaast is samen met de corporaties gewerkt aan de huisvesting van nieuwe statushouders.

4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen

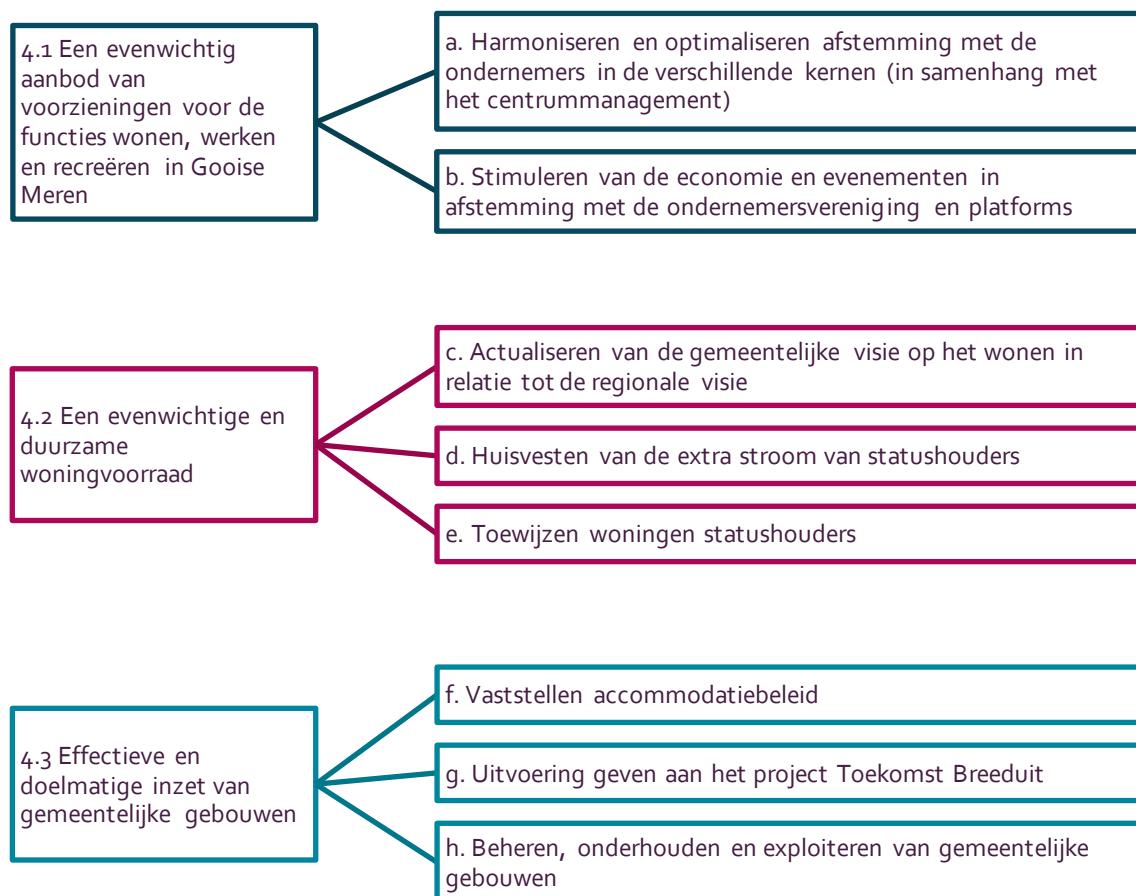
Er is inzicht verkregen in het potentieel en gebruik van het gemeentelijk vastgoed. Voor een aantal multifunctionele accommodaties wordt gewerkt aan verbetering van de exploitatie door effectievere inzet van de gebouwen en goede afspraken met gebruikers.

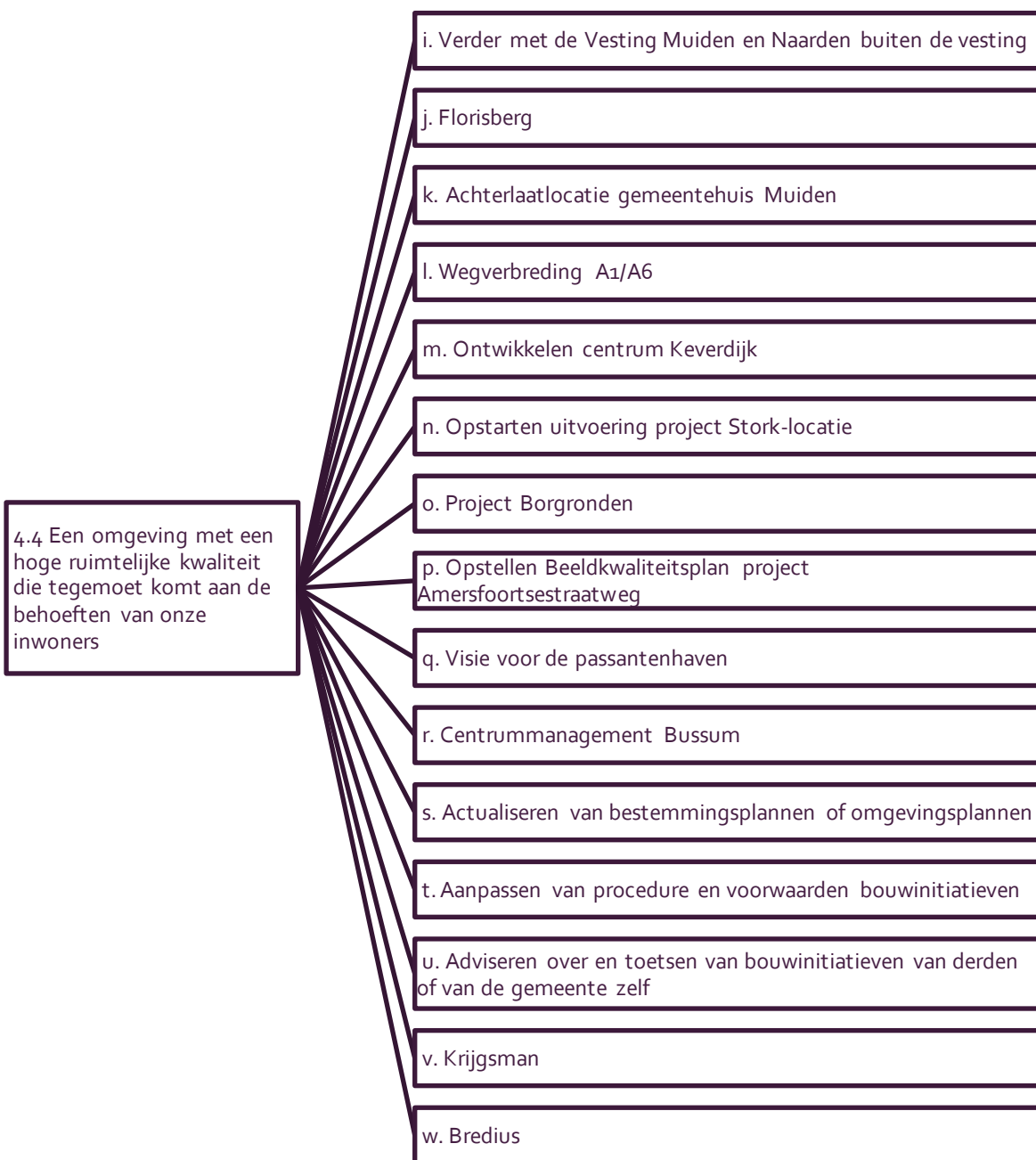
4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

In diverse projecten wordt gewerkt aan de ruimtelijke ontwikkeling binnen ons grondgebied, ofwel door wijziging van het gebruik ofwel om de beeldkwaliteit te verbeteren. Hierbij is er veel aandacht voor de natuurlandschappelijke en historische aspecten.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

4.1 Een evenwichtig aanbod van voorzieningen voor de functies werken en recreëren in Gooise Meren

a. Harmoniseren en optimaliseren afstemming met de ondernemers in de verschillende kernen (in samenhang met het centrummanagement)

Voor een goed ondernemersklimaat is goede samenwerking tussen ondernemers en gemeente belangrijk. In 2016 was de belangrijkste doelstelling om het ondernemersnetwerk voor de nieuwe gemeente vorm te geven. Hiertoe zijn in het afgelopen jaar de relaties met de verschillende ondernemersorganisatie in onze gemeente aangehaald. Met de Muidertafel, de Bedrijfsvereniging voor de Gooise Meren, de Ondernemersvereniging Gooise Meren (OVGM), de Ondernemersvereniging Naarden Vesting (OVNV) is ambtelijk en bestuurlijk overleg gevoerd. Er is een sterk netwerk ontstaan tussen ondernemers en gemeente. Hierdoor kan over verschillende onderwerpen constructief overleg plaatsvinden. Naast overeenkomsten zijn er ook verschillen per kern. Zoals in het collegeakkoord aangegeven is er in het overleg ruimte voor de verschillende identiteiten van de kernen en leveren we maatwerk om aan de ondernemersvragen tegemoet te kunnen komen.

4.2 Een evenwichtige en duurzame woningvoorraad

c. Actualiseren van de gemeentelijke visie op het wonen in relatie tot de regionale woonvisie

In 2016 is het concept van de regionale woonvisie, na een interactief traject met gemeenteraden, woningcorporaties, huurders en andere stakeholders, afgerond en voor besluitvorming aangeboden aan de zeven gemeenteraden in de regio Gooi en Vechtstreek. Ter voorbereiding op de lokale woonvisie zijn twee raadsbijeenkomsten georganiseerd. Op 28 oktober zijn de positionering van de lokale woonvisie, onder andere ten opzichte van de regionale woonvisie, en de prestatieafspraken besproken. Ook is nader ingegaan op het proces van totstandkoming en de inhoudelijke bouwstenen. Tijdens een tweede raadsbijeenkomst op 7 december 2016 zijn de resultaten gepresenteerd van een aantal onderzoeken over de woningvoorraad, bevolkingsontwikkeling en actualiteiten in de sociale huursector. Hierbij waren ook de woningcorporaties aanwezig om een toelichting te geven en vragen te beantwoorden.

d. Huisvesten van de extra stroom van statushouders

Het is gelukt in goede samenwerking met de corporaties om de instroom van statushouders binnen de beschikbare huisvesting in te vullen. De effecten voor de vraag op lange termijn kunnen hierdoor worden meegenomen in de integrale afweging in de regionale en lokale woonvisie.

4.3 Effectieve en doelmatige inzet van gemeentelijke gebouwen

f. Vaststellen accommodatiebeleid

In 2016 zijn uitgangspunten voor het accommodatiebeleid geformuleerd en is al het vastgoed geïnventariseerd op data als functionaliteit, gebruik, waarde, verplichtingen en onderhoud. Op basis hiervan kan in 2017 de visie op vastgoed en accommodaties worden opgesteld.

g. Uitvoering geven aan het project Toekomst Breeduit

De volgende voorbereidende werkzaamheden zijn gestart: huisvesting van het huidige consultatiebureau aan de Olmenlaan en de interne verhuizing van de Zonnewijzer en SKBNM. Na verhuizing van de bovengenoemde partijen zal het deel dat vrijkomt voor het schooljaar 2018/2019 klaar worden gemaakt voor de 2e fase stichting Elan. In september 2016 is Elan reeds gestart met zes groepen in Breeduit.

4.4 Een omgeving met een hoge ruimtelijke kwaliteit die tegemoet komt aan de behoeften van onze inwoners

i. Verder met de Vesting Muiden en Naarden buiten de vesting

In 2016 is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt over de ontwerpen voor de definitieve inrichting van de schootsvelden bij de A1. Daarbij heeft de gemeente enkele additionele maatregelen kunnen bedingen, zoals het terugbrengen van gebiedseigen grond (zie ook het project A1/A6). Het gebiedsprogramma is door de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek aangewezen als 'showcase' in hun programma. In Muiden is een herbestemming gevonden voor het Muizenfort, dat een kantoor- en vergaderlocatie wordt en een openbaar toeristisch informatiepunt krijgt. Het herstel van de vestingwerken is verder voorbereid met onderzoeken en schetsontwerpen. Op basis hiervan heeft de gemeente een subsidie van € 330.000 ontvangen.

Op 9 maart 2016 is er een Thema-avond "Naarden buiten de Vesting" geweest. Tijdens deze avond is het programma aan de raad gepresenteerd, met de huidige stand van zaken.

Ambtelijk is na het ondertekenen van het convenant verder gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomst tussen de convenantpartners.

Voor de nieuwe vaarverbinding heeft de provincie Noord-Holland als trekker een project opgestart. De gemeente Gooise Meren is hierbij ambtelijk betrokken om de belangen van de gemeente en haar inwoners te behartigen.

Voor de nieuwe wandelverbinding tussen stadszicht en de Vesting is in overleg met de provincie een subsidie aangevraagd bij de provincie, ten behoeve van recreatieve wandelroutes. Deze subsidie zal inzetbaar zijn voor de oversteek.

j. Florisberg

Inmiddels zijn alle benodigde vergunningen verleend en wordt er volop gebouwd. Einde bouw is voorzien voor het laatste kwartaal van 2017/eerste kwartaal 2018. Op dit moment is er nog geen zicht op een datum waarop de nieuwbouw daadwerkelijk gereed zal zijn voor de bewoners, die het op dit moment overigens prima naar hun zin hebben in hun tijdelijke huisvesting in Mariënborg, Bussum.

k. Achterlaatllocatie gemeentehuis Muiden

Het doel in 2016 was om de locatie Gemeentehuis Muiden snel te herontwikkelen naar een nieuwe bestemming. In maart 2016 is het project opgestart en in april hebben wij het Project Initiatief Document (PID) vastgesteld. In mei is er een informatieavond gehouden voor de omgeving. De omwonenden hebben zich met het oog op deze herontwikkeling georganiseerd in een wijkraad om op deze wijze veel invloed op de planvorming uit te kunnen oefenen. In juni heeft uw raad een motie aangenomen waarbij u ons de opdracht gaf om de PID te heroverwegen en een participatieplan te maken waarin een duidelijke rol voor omwonenden zou worden vastgelegd. Op 7 december 2016 zijn het PID en het participatieplan door uw raad vastgesteld. Tevens is in 2016 een adviseur aangesteld die de gemeente begeleidt bij het selecteren van een ontwikkelaar, die de locatie voor eigen rekening en risico zal gaan herontwikkelen binnen de daarvoor gestelde kaders. In dit project wordt parallel opgetrokken met het project afstoten van de locatie stadskantoor Naarden. Dit project heeft dezelfde cyclus doorlopen in 2016.

l. Wegverbreding A1/A6

Dit betreft het project van verlegging en verbreding van de A1/A6. RWS is opdrachtgever en heeft aan een bouwcombinatie de opdracht gegeven om het uit te voeren. De gemeente Gooise Meren (voorheen Muiden) is verantwoordelijk voor aanpassing van het onderliggende wegennet en de verlening en de controle van de benodigde vergunningen van de diverse kunstwerken. In 2016 is de spoorbrug verreden en geplaatst en zijn het aquaduct onder de Vecht en de brug over het ARK in gebruik genomen. De nieuwe toe- en afrit naar de A1 en het nieuwe busstation met de daarbij behorende P&R zijn gerealiseerd alsmede een aantal wegen waaronder de Verlegde Maxisweg en de op het kruispunt Spieringbrug aansluitende Weesperweg. Grote delen van de oude A1 zijn verwijderd en met de sloop van de Vechtbrug is gestart.

m. Ontwikkelen centrum Keverdijk

Dit project heeft de eerste helft van 2016 enige tijd stil gelegen als gevolg van de gemeentelijke herindeling en uitval van de betrokken gemeentelijke projectleider. Bij de doorstart medio 2016 is gestart met het uitvoeren van een risicoanalyse en scenarioplanning. Op 26 oktober 2016 is de raad geïnformeerd over de uitkomsten hiervan. Uit de analyse zijn substantiële risico's voor de gemeente naar voren gekomen die om bijsturing in het project vragen. Eind 2016 is de projectorganisatie aangepast en zijn gesprekken met de betrokken partijen (Dudok Wonen, omwonenden en de Vereniging Islamitische Gemeenschap Naarden) opgestart met als inzet tot realisatie van het centrumplan te komen.

n. Opstarten uitvoering Project Stork-locatie

Op 20 juli 2016 is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden. Er is gewerkt aan de grondrouting. Deze was eind 2016 nagenoeg gereed. Vooruitlopend hierop is de grond, benodigd om de uni-locatie Godelindeschool te verwezenlijken, versneld aangekocht, om veranderend fiscaal recht voor te zijn en geen 21% BTW te hoeven af te dragen. De scholen zijn gestart met het maken van voorontwerpen en interne gesprekken over de inrichting van het openbaar gebied zijn opgestart.

o. Borgronden

In 2016 zijn er quickscans uitgevoerd op diverse milieu gebieden. Deze zijn nog niet gedeeld. De gemeente heeft in afstemming met partijen en provincie geïnvesteerd om de revisievergunning van de uitvoerder op weg te helpen. Dit proces is vlot getrokken door bezoeken van collegeleden en de provincie, bevoegd gezag, en een bezoek van de Commissaris van de Koning. We hebben de raad hiervan op de hoogte gesteld middels een raadsmededeling.

p. Opstellen Beeldkwaliteitsplan project Amersfoortsestraatweg

Op 12 oktober 2016 is het beeldkwaliteitsplan door de raad vastgesteld. Dit plan is met een succesvol interactief proces opgesteld.

q. Visie voor de passantenhaven

In 2015 heeft de gemeenteraad van Naarden ingestemd met het participatieplan voor de passantenhaven in het kader van Naarden buiten de vesting met als doel te komen tot een maatschappelijk gedragen visie. Op basis van dit plan is in 2016 het participatietraject uitgevoerd en zijn informatieavonden en projectgroepbijeenkomsten georganiseerd. De inbreng geeft een eenduidig beeld voor de in 2017 op te stellen visie.

r. Centrummanagement Bussum

In 2016 is het overleg met de overlegpartners en overige betrokkenen voor Centrummanagement gecontinueerd. Voor het project Mariënborg is een procedure tot aanwijzing tot gemeentelijk monument opgestart. De uitgangspunten voor het verkeerscirculatieplan zijn opgesteld, met als doel een vitaal en aantrekkelijk winkelgebied te realiseren. Deze uitgangspunten vormen de basis van het Kaderplan Verkeer Centrum. Op basis van dit plan wordt de herinrichting van diverse straten en pleinen en projecten in het centrum van Bussum ter hand genomen.

v. Krijgsman

Het bestemmingsplan de Krijgsman is op 12 oktober 2016 vastgesteld door de raad en op 1 december 2016 onherroepelijk geworden. De voorbereiding van de 1e fase woningbouw is gestart en de eerste woningen zijn eind 2016 verkocht. Over de vestiging van de school op de Krijgsman is overeenstemming bereikt met de KNSF. Tot slot is er eind december overeenstemming bereikt over een aantal geschilpunten tussen gemeente en de KNSF.

Met de KNSF en de volkstuinvereniging de Westbatterij is op 8 december 2016 een hoofdlijnenakkoord gesloten over de verplaatsing van de volkstuinen naar Hoogerlust. Tevens heeft het bestemmingsplan Hoogerlust ter visie gelegen en zal de daadwerkelijke verplaatsing naar Hoogerlust wordt gerealiseerd in het najaar van 2017.

w. Bredius

Juni 2016 is het bestemmingsplan Bredius onherroepelijk geworden. Parallel hieraan liep in 2016 de vraag van het RVB (Rijks vastgoedbedrijf) of de gemeente Gooise Meren in aanmerking wil komen voor de aankoop van het terrein. De raad heeft in maart besloten hier de gesprekken over op te starten en de rest van 2016 stond in dit teken. Daarnaast gingen de ontwikkelingen voor de aanleg van het sportgedeelte op de Bredius door. Met goedkeuring van de raad is een natuurgrasveld aangelegd en een tijdelijke accommodatie voor de duur van 5 jaar neergezet.

Indicatoren

	peilwaarde	streefwaarden	waarden
	Nulmeting (jaar)	2016	2016
4.1 Vestigingen (van bedrijven) per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	149,7 (2014)	-	172 (2016)
4.2 Grijze druk (in %) *	32,8% (2015)		34,8% (2016)

* Met grijze druk wordt bedoeld de verhouding tussen het aantal gepensioneerden versus de beroepsbevolking.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma 4	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief . wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Economie	952.130	816.608	€ 867.468
Bestemmingsplannen	708.629	581.129	€ 468.008
Beheer gemeentelijke gebouwen	4.693.168	5.434.458	€ 5.717.876
Ruimtelijke ontwikkeling	3.422.235	8.414.823	€ 7.070.757
Projecten	3.982.791	4.527.791	€ 1.753.019
Bouwen	1.111.387	1.386.887	€ 1.366.324
Totaal Lasten	14.870.340	21.161.696	€ 17.243.455
Economie	-878.833	-768.833	€ -839.904
Bestemmingsplannen	-56.271	-56.271	€ -16.851
Beheer gemeentelijke gebouwen	-3.138.697	-4.227.412	€ -4.124.287
Ruimtelijke ontwikkeling	-3.126.604	-7.163.706	€ -6.750.977
Projecten	-3.563.948	-4.216.948	€ -773.333
Bouwen	-961.664	-1.711.664	€ -2.025.919
Totaal Baten	-11.726.017	-18.144.834	-14.531.274
Resultaat voor bestemming	3.144.323	3.016.862	2.712.181
Mutatie reserves			
Beheer gemeentelijke gebouwen	256.216	1.605.527	1.605.527
Ruimtelijke ontwikkeling	329.207	173.000	67.000
Projecten	3.563.948	4.121.948	389.069
Totaal Lasten	4.149.371	5.900.475	2.061.596
Economie	-5.703	-5.703	0
Beheer gemeentelijke gebouwen	-287.508	-1.280.508	-1.076.583
Ruimtelijke ontwikkeling	-706.000	-731.000	-453.749
Projecten	-3.982.791	-4.232.791	-1.178.477
Totaal Baten	-4.982.002	-6.250.002	-2.708.809
Saldo reserves	-832.631	-349.527	-647.212
Resultaat na bestemming	2.311.692	2.667.335	2.064.969

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016	(V/N)²	Verschil
Programma 4		
<i>Bestemmingsplannen</i> In afwachting van duidelijkheid omtrent de nieuwe omgevingswet is er nog niet begonnen met actualiseren van bestemmingsplannen.	V	74.000
<i>Beheer gemeentelijke gebouwen</i> Nadeel doordat de uitgaven van een subsidie staan geraamd op programma 8 (610 Culturele vorming). De onderhoudsvoorziening Zandzee moest, in verband met ontbreken van voldoende onderbouwing, bij de jaarstukken 2015 op € 0 worden gezet en worden overgeboekt naar een reserve. Hierdoor konden de onderhoudskosten in 2016 (ca.€ 607.800) niet volledig (dotatie ad. € 277.500 heeft namelijk wel plaatsgevonden) ten laste van betreffende voorziening worden gebracht (N € 330.000). Inmiddels is voldoende onderbouwing beschikbaar, zodat bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld om de reserve weer over te boeken naar de voorziening en om de onderhoudskosten alsnog ten laste van die voorziening te brengen. Nadeel doordat opbrengst staat geboekt op programma 7.	N	435.000
<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i> De in het Tweede Voortgangsverslag gemelde overdracht van de schootsvelden is doorgeschoven naar 2017 (€ 480.000 voordeel) De mutaties op de verliesvoorzieningen naar aanleiding van de geactualiseerde grondexploitaties geven per saldo een voordeel van € 167.000. Voorgesteld wordt dit bedrag via de bestemming van het rekeningresultaat te storten in de Algemene Reserve Grondexploitatie. Als afkoop voor het groenonderhoud is in totaal € 254.000 ontvangen via de projectontwikkelaar van de kopers. Voorgesteld wordt dit bij resultaatbestemming te storten in een nieuw te vormen groenvoorziening Landgoed Nieuw Cruysbergen. Door de fusie en de interne reorganisatie is de uitvoering van het centrumplan vertraagd.	V	991.000
<i>Projecten</i> In de basis worden de grote projecten Muiden (product 614) budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Het saldo van een project wordt ten laste/gunste gebracht van de reserve grote projecten. Zie ook reserves	N	670.000
<i>Omgevingsvergunningen</i> Voor het jaar 2016 zijn er meer inkomsten gerealiseerd dan in de raming was voorzien als gevolg van de vergunningverlening ten bate van een aantal grote projecten zoals de Florisberg te Muiderberg, Bensdorp, ontwikkeling Landgoed Nieuw Cruysbergen en het gemeentehuis te Bussum.	V	335.000
<i>Huuropbrengsten</i> Huur opbrengst huur Filmhuis en Spant zijn geboekt in programma 4 en begroot in programma 8.	V	116.000
<i>Overige verschillen</i>	N	107.000
Totaal	V	304.000
Reserves		
Algemene reserve Grondexploitatie. Dekking sanering Nieuwe Vaart. De lasten voor de sanering van de grondwal worden onttrokken aan de algemene reserve grondexploitatie. Door aanbestedingsvoordeel (voordeel in Programma 5) hoeft er minder aan de reserve te worden onttrokken.	N	186.000
Reserve grote projecten. In de basis worden de grote projecten Muiden (product 614) budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Het saldo van een project wordt ten laste/gunste gebracht van de reserve grote projecten.	V	670.000
Reserve Exploitatie gebouwen. De verbouwing van JLC is dit jaar niet uitgevoerd; daardoor heeft geen onttrekking plaatsgevonden.	N	230.000
<i>Overige verschillen</i>	V	44.000
Totaal	V	602.000

Duurzaamheid en Water

Programma 5

- 5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden tegen zo laag mogelijke kosten
- 5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna
- 5.3 Begraven
- 5.4 Een kwalitatief hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieu in evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen

Programma 5 | Duurzaamheid en Water

Speerpunten

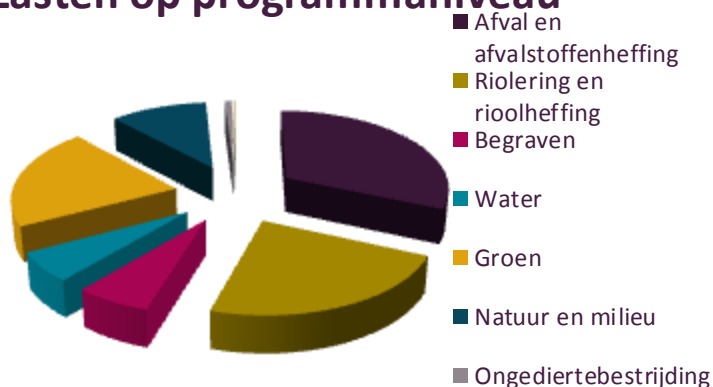
- Het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) (5.1)
- Opstellen ligplaatsverordening (5.1)
- Uitvoeren programma Van Afval naar Grondstof (VANG) (5.1)
- Opstellen Beheer Kwaliteit Plan Openbare Ruimte (5.1)
- Harmonisering Leidraad Flora- en Faunawet (5.2)
- Evaluatie bomenbeleid (5.2)
- Harmonisatie bekostiging van de gemeentelijke begraafplaatsen (5.3)
- Ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid (5.4)

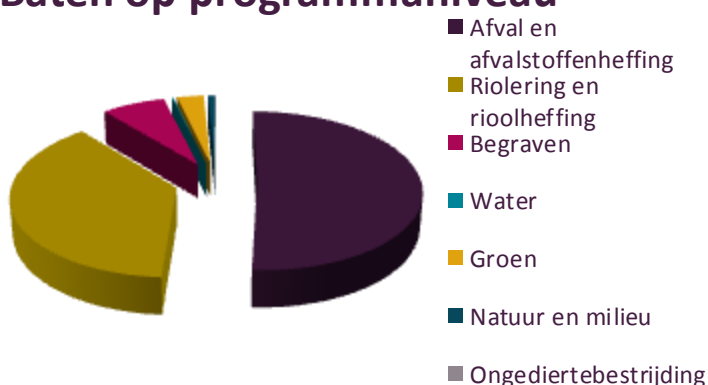
Reguliere taken

- Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater en hemelwater en het voorkomen van structureel nadelige gevolgen door hoge grondwaterstanden (5.1)
- Beheren en onderhouden van het gemeentelijk rioolstelsel, waterbouwkundige objecten, stranden, oevers en jachthavens (5.1)
- Contacten onderhouden en samenwerken met partners in de waterketen (5.1)
- Uitvoeren integraal beheer van de openbare ruimte, waar mogelijk in samenwerking met bewoners en gebruikers (5.1)
- Uitvoering leidraad Flora- en Faunawet (5.2)
- Uitvoering groen- en bomenbeleid (5.2)
- Beheren en verzorgen van groenvoorzieningen zoals bomen, gras, heesters etc. (5.2)
- Uitvoering geven volgens de Wet op de Lijkbezorging (5.3)
- Beheer, onderhoud en verzorging van de gemeentelijke begraafplaatsen (5.3)
- Herstel monumentale c.q. waardevolle grafmonumenten waarvan de nabestaanden niet meer te achterhalen zijn (5.3)
- Voeren van een juiste en volledige begraafplaatsadministratie (5.3)
- Raadsvoorstel vaststellen Jaarverslag Milieu en Duurzaamheid 2015 (5.4)
- Stimuleren en faciliteren van milieu- en duurzaamheidsinitiatieven van bewoners en bedrijven (5.4)
- Communiceren over en geven van voorlichting op het gebied van milieu en duurzaamheid (5.4)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Duurzaamheid en Water (van totale rekening)

Lasten 14,57 %

Baten 10,37%

Wat hebben we bereikt?

5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden tegen zo laag mogelijke kosten

In het najaar van 2016 is een begin gemaakt met de voorbereidingen voor het opstellen van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de planperiode 2018-2022. De kaders en uitgangspunten zijn hiervoor geformuleerd. Voor het beheer en onderhoud van de riolering is op diverse plaatsen in de gemeente Gooise Meren de riolering vervangen. Ook zijn er op diverse plaatsen werken aangelegd om overtollig hemelwater te bergen (Hemelwaterafvoer het Spiegel, diverse afkoppelprojecten). Vanuit de regionale samenwerking in de waterketen zijn in 2016 diverse projecten uitgevoerd in samenwerking met gemeenten in de waterschapsregio. Eén daarvan is het regionale grondwatermeetnet. Het netwerk is daarmee het grootste

aaneengesloten telemetrisch netwerk voor grondwater in Nederland. Met het netwerk kan inzicht worden gekregen in het verloop van de grondwaterstanden in het hele waterschapsgebied.

5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna

Wij hebben een grote variatie aan beplantingstypen, bomen en waterlopen die de gemeente aantrekkelijk maken om in te wonen en te werken. Het beheer en het toepassen van beplantingstype is, waar mogelijk en wenselijk, gericht op versterking van de biodiversiteit van planten en dieren.

5.3 Begraven

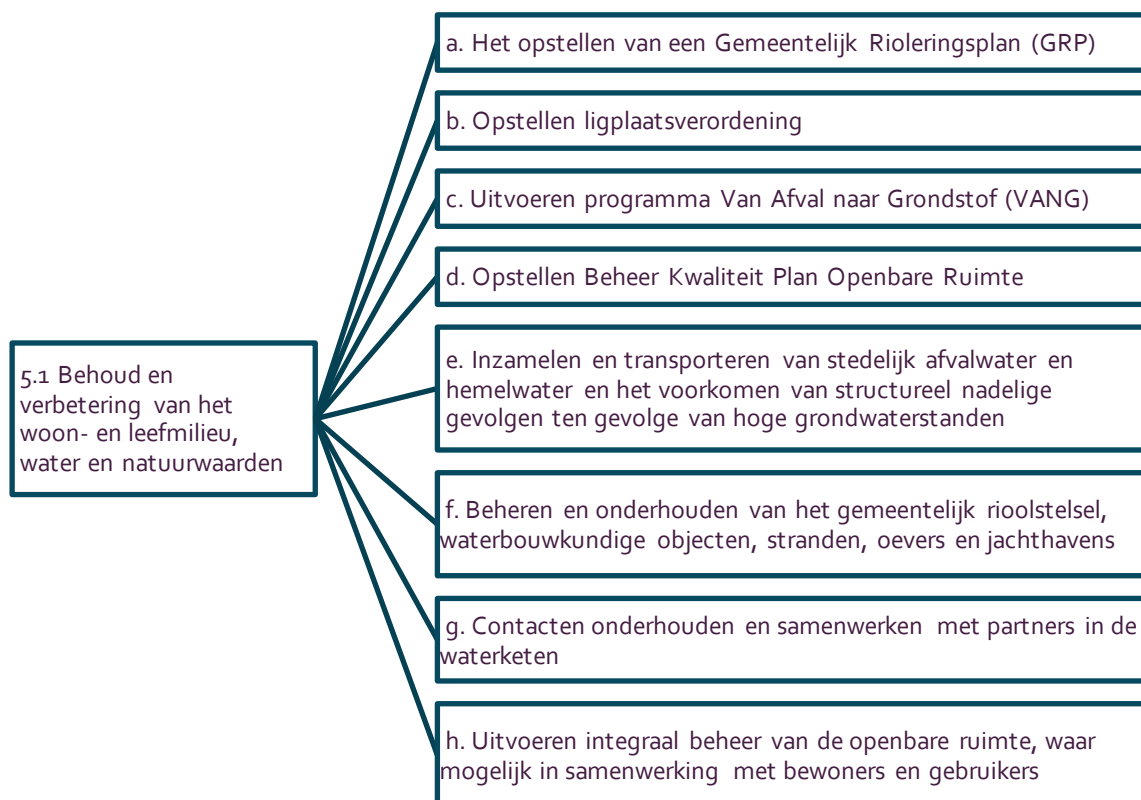
Wij hebben zeven gemeentelijke begraafplaatsen met een diverse aanbod aan uitvaartmogelijkheden.

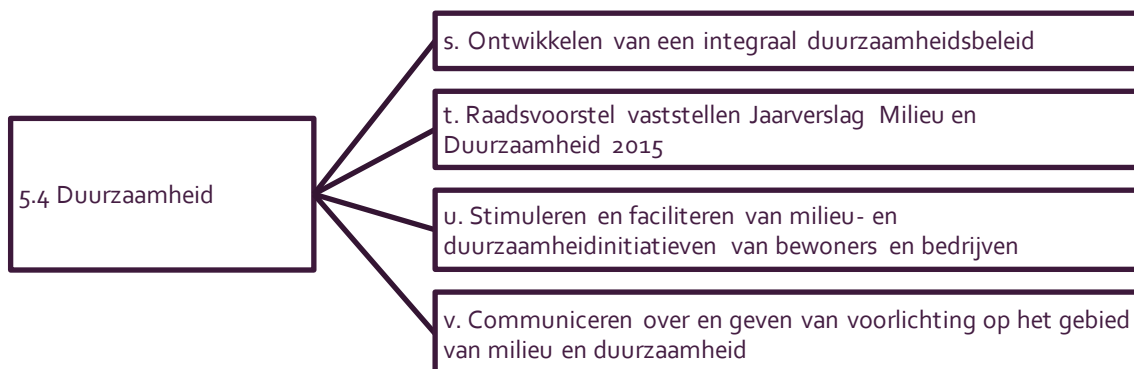
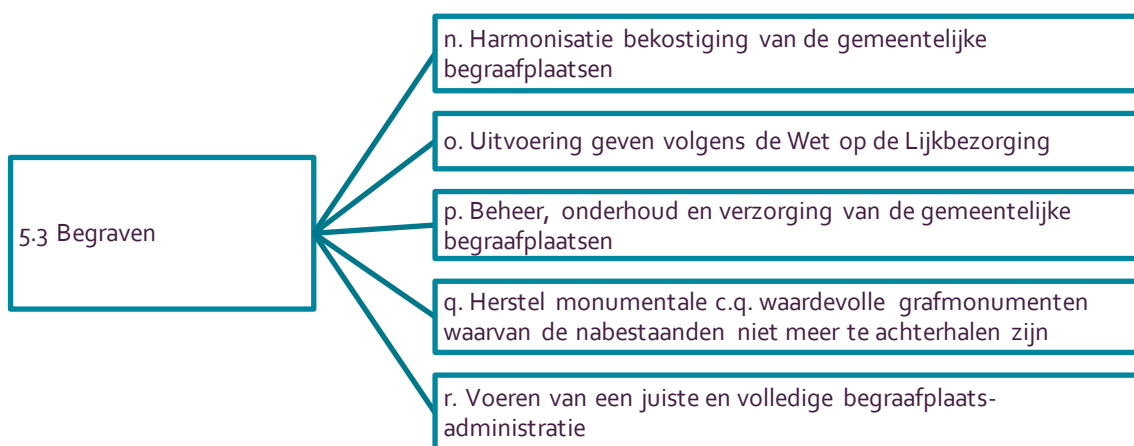
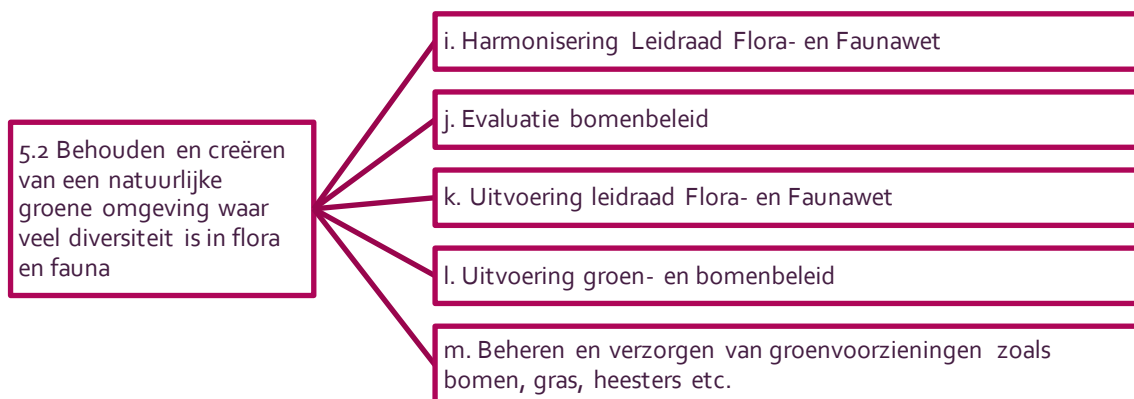
5.4 Een kwalitatief hoogwaardige woon-, leef- en werkmilieu in evenwicht met de economische en ecologische ontwikkelingen

Met vertegenwoordigers uit de gemeenschap is een Initiatiefgroep Versnellingsagenda Duurzaamheid gestart. Deze groep organiseert een werkatelier waarin samen met de gemeenschap projecten en activiteiten afgesproken worden die bijdragen aan een hoogwaardig woon-, leef- en werkmilieu. Daarnaast zijn diverse initiatieven uit onze samenleving ondersteund die voorzien in het zelf (mede) vormgeven aan een duurzame leefomgeving in Gooise Meren.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

5.1 Behoud en verbetering van het woon- en leefmilieu, water en natuurwaarden

Speerpunten

a. Het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

In het najaar van 2016 is een begin gemaakt met de voorbereidingen voor het opstellen van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de planperiode 2018-2022. Het beheer van de riolering in Muiden lag voorheen bij Waternet en is nu in eigen beheer genomen.

b. Opstellen ligplaatsverordening

In 2016 waren de geldende ligplaatsverordeningen uit de drie voormalige gemeenten nog van kracht. De harmonisatie van de ligplaatsverordening is in het kader van de prioritering van de harmonisaties naar 2017 verschoven.

c. Uitvoeren programma Van Afval naar Grondstof (VANG)

In 2016 zijn de voorbereidingen van programma Van Afval naar Grondstof (VANG) verder voortgezet. Hiervoor heeft in de gehele Regio en ook voor Gooise Meren een inventarisatie plaatsgevonden voor het VANG-programma. Zo is voor elk huishouden bepaald op welke wijze het huishoudelijk afval zal worden ingezameld gericht op het realiseren van de scheidingsdoelen (75% afvalscheiding in 2020). Op de inventarisatiekaarten zijn de huishoudens per type verschillend bepaald en de concept locaties van de verzamelcontainers aangegeven. Ter voorbereiding van fase 2 (Gooise Meren), die gepland staat voor 2018, is en wordt bij herinrichtingen en nieuwbouw rekening gehouden met deze inventarisatie.

d. Opstellen Beheer Kwaliteit Plan Openbare Ruimte

Dit proces is opgestart en ervaringen uit de huidige werkwijze zijn geëvalueerd. Een definitief voorstel voor de ambitie voor het kwaliteitsniveau voor de openbare ruimte en de (financiële) consequenties daarvan, wordt in 2017 gerealiseerd.

5.2 Behouden en creëren van een natuurlijke groene omgeving waar veel diversiteit is in flora en fauna **Speerpunten**

i. Harmonisering Leidraad Flora- en Faunawet

Tegelijk met de harmonisatie wordt de leidraad aangepast naar de nieuwe wet natuurbeschermingswet. Door de vertraging van de inwerkingtreding van de nieuwe wet natuurbeschermingswet is de harmonisatie en aanpassing van de leidraad in 2016 nog niet afgerond.

j. Evaluatie bomenbeleid

De evaluatie van de Lijst Waardevolle bomen heeft plaatsgevonden en heeft op detailniveau geleid tot een aanpassing van de waarderingscriteria. In 2016 is gestart met de voorbereiding van de beoordeling van alle waardevolle bomen in Bussum en Naarden, in Muiden en Muiderberg worden alle potentieel waardevolle bomen beoordeeld. In Muiden en Muiderberg wordt de inventarisatie naar waardevolle bomen voor het eerst uitgevoerd waardoor hier alle bomen die in potentie waardevol zijn moeten worden beoordeeld. In Bussum en Naarden is dit niet nodig aangezien er al gewerkt werd met een Lijst Waardevolle Bomen. De verwachting is dat de inventarisatie in 2017 wordt afgerond en ook dit jaar een vernieuwde lijst Waardevolle bomen kan worden vastgesteld die geldt voor de gehele gemeente Gooise Meren.

5.3 Begraaven

n. Harmonisatie bekostiging van de gemeentelijke begraafplaatsen

Het onderhoud en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen worden grotendeels bekostigd uit de begraafrechten. In 2016 zijn de verschillende begraafrechten geharmoniseerd. Daarnaast is een visie op de begraafplaatsen vastgesteld en zijn stappen gezet om de uitvoering verder te harmoniseren.

5.4 Ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid

s. Ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid

Een Initiatiefgroep bestaande uit vertegenwoordigers van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de gemeente zijn met de organisatie van een werkatelier gestart om in co-creatie met de gemeenschap een Versnellingsagenda Duurzaamheid te realiseren. Het werkatelier zal plaatsvinden in het tweede kwartaal van 2017.

Er is een Nulmeting Energiegebruik Gooise Meren uitgevoerd om inzicht te krijgen in het totale energiegebruik in onze gemeente en welke mogelijkheden er zijn om in 2050 energieneutraal te worden. Er zijn vier wijkacties georganiseerd om bij particuliere huiseigenaren energiebesparing te stimuleren. Deze acties vonden plaats in Muiden, Muiderberg, in Bussum in de Godelindebuurt/Laarderwegkwartier en Parkwijk in Naarden.

Diverse initiatieven in onze samenleving die bijdragen aan een duurzame leefomgeving zijn met advies en/of middelen ondersteund. Enkele voorbeelden zijn: energie coöperatie WattNu, werkgroep Fairtrade, Groen Muiderberg, Gooise Meren Coöperatief en Natuur- en Milieueducatie in het onderwijs.

Regelmatig is in de lokale media over natuur, milieu en duurzaamheid gecommuniceerd. Voorbeelden hiervan zijn de Milieu- en Duurzaamheidspagina's over energie besparen en de landelijke Fairtrade week.

In juni 2016 is het Jaarverslag 2015 afdeling VTH/Jaarverslag Duurzaamheid 2015 ter kennisgeving aan de raad voorgelegd.

In het kader van de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) is meegedacht over regionaal uit te voeren projecten rond de energie- en grondstoffentransitie. Gooise Meren voert de pilot circulair inkopen uit.

Indicator doelen

	peilwaarde	streefwaarden	waarden
	Nulmeting (jaar)	2016	2016
5.1 Restafval (kg/inwoner)	210 (2013)	-	222 (2016)

Programma 5	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Afval en afvalstoffenheffing	6.107.026	6.106.992	5.983.593
Riolering en rioolheffing	4.659.788	4.659.788	4.377.701
Begraven	1.066.924	1.066.924	1.228.739
Water	1.426.934	1.370.934	1.145.871
Groen	3.860.858	4.056.946	3.955.066
Natuur en milieu	2.153.444	2.081.743	2.061.971
Ongediertebestrijding	-	141.322	145.101
Duurzaamheid	-	72.354	46.967
Totaal Lasten	19.274.974	19.557.003	18.945.010
Afval en afvalstoffenheffing	-7.314.858	-7.314.858	-7.122.663
Riolering en rioolheffing	-5.558.301	-5.558.301	-5.324.090
Begraven	-935.830	-935.830	-999.363
Water	-10.500	-10.500	-21.199
Groen	-46.000	-292.088	-419.993
Natuur en milieu	-27.000	-26.200	-105.349
Ongediertebestrijding	-	-800	0
Duurzaamheid	-	-	-3.467
Totaal Baten	-13.892.489	-14.138.577	-13.996.124
Resultaat voor bestemming	5.382.485	5.418.426	4.948.886
Mutatie reserves			
begraven	18.974	18.974	-
Totaal lasten	18.974	18.974	-
Begraven	-44.748	-44.748	-137.498
Natuur en milieu	-21.400	-21.400	-21.400
Totaal Baten	-66.148	-66.148	-158.899
Saldo reserves	-47.174	-47.174	-158.899
Resultaat na bestemming	5.335.311	5.371.252	4.789.987

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Verschil</i>
Programma 5		
<i>Afval en afvalstoffenheffing</i> De afrekening van de GAD over 2015 betekende voor Gooise Meren een restitutie. Dit bedrag is in mindering gebracht op de lasten. Daarnaast zijn er op dit product posten begroot die elders in de begroting thuishoren. Op deze posten zijn geen lasten geboekt, waardoor een voordeel is ontstaan. Zie hiervoor de toelichting opgenomen in de leeswijzer op pagina 6.	V	120.000
De baten vielen lager uit vooral door de afboeking van oninbare vorderingen van oudere jaren.	N	190.000
<i>Riolering en rioolheffing</i> De lasten zijn lager dan begroot onder meer doordat in Muiden en Muiderberg, Waternet in het eerste jaar na de fusie, alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud heeft gepleegd. Daarnaast zijn vooral doordat investeringen later dan verwacht worden afgerond, de werkelijke kapitaallasten lager dan begroot.	V	282.000
Door de lagere lasten wordt er minder aan de voorziening onttrokken dan geraamd. Daarnaast is er een afboeking geweest van oninbare vorderingen van oudere jaren.	N	203.000
<i>Begraven.</i> Bij het opstellen van de jaarrekeningen 2015 waren nog niet alle investeringen lager dan € 25.000 afgeboekt. Door de afboeking van deze investeringen in 2016 is er een overschrijding op de kapitaallasten. Daarnaast zijn de lasten in het kader van de Wet op de lijkbezorging (lijkschouwing en kosten uitvaart) hoger dan begroot.	N	86.000
<i>Water</i> De kosten sanering grondwal Nieuwe Vaart zijn door aanbestedingsvoordeel lager dan begroot. De lasten voor de sanering van de grondwal worden onttrokken aan de algemene reserve grondexploitatie (nadeel op Programma 4)	V	186.000
<i>Groen</i> In 2016 heeft een inventarisatie (0-meting) van het groen in Gooise Meren plaatsgevonden. Hierdoor is later gestart met het wegwerken van het achterstallig groen. Op het onderdeel bomen heeft minder onderhoud/ inspectie plaatsgevonden omdat de aanbesteding voor deze werkzaamheden is gepland voor 2017.	V	80.000
Er is meer snippergroen verkocht dan verwacht.	V	151.000
<i>Natuur en milieu</i> De restitutie van het jaarrekeningresultaat 2015 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek was niet opgenomen in de begroting 2016.	V	71.000
<i>Overige verschillen</i>	V	59.000
Totaal	V	470.000
Reserves		
<i>Onttrekking Reserve Egalisatie Begraafrechten</i> Ten behoeve van de kostendekkendheid van het product begraven is een additionele onttrekking nodig.	V	112.000
Totaal	V	582.000

Werk en Inkomen

Programma 6

6.1 Inkomensvoorzieningen

6.2 Werkvoorzieningen

6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

Programma 6 | Werk en Inkomen

Speerpunten

- Afname uitgaven op de inkomensvoorzieningen (6.1)
- Intensiveringsplan uitstroom reguliere arbeidsmarkt (6.2)
- Invoeren wijzigingen Doe-budget 2016 (6.3)
- Bijzondere bijstand herijken en invoeren categoriale bijzondere bijstand (6.3)

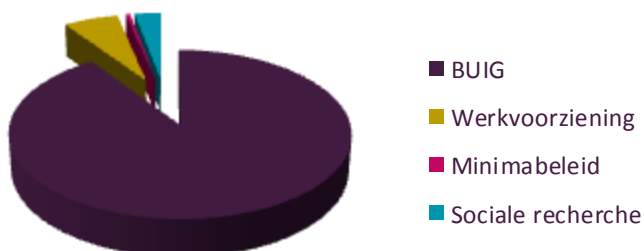
Reguliere taken

- Verstrekken van uitkeringen (6.1)
- Uitvoeren poortwachtersfunctie (6.1)
- Uitvoeren werkgeversdienstverlening om werkgevers en cliënten te matchen (6.2)
- Beleid vormen participatie statushouders (6.2)
- Implementeren Wet Taaleis (6.2)
- Uitvoeren Sociale Werkvoorziening (6.2)
- Uitvoeren en communiceren minimabeleid (6.3)
- Voortzetten Maximaal voor minimaal (6.3)
- Uitvoeren (preventieve) schuldhulpverlening (6.3)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Werk en Inkomen (van totale rekening)

Lasten 17,35%

Baten 8,85 %

Wat hebben we bereikt?

6.1 Inkomensvoorzieningen

Omdat de uitgaven van het BUIG budget de inkomsten overstijgen is het noodzakelijk dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt. Dit is in 2016 niet gebeurd. Het aantal bijstandsaanvragen bleef hoog door minder aflopende werkloosheidsuitkeringen, de grote toestroom van statushouders en verhuizingen naar Gooise Meren. Concreet betekent dit dat er 245 personen instroomden en 208 personen uitstroomden. Uitstroom ontstond ook weer door verhuizingen naar elders of door het vinden van een baan. Het bijstandsvolume is in 2016 gegroeid met 4,6 % naar 869 uitkeringen.

6.2 Werkvoorzieningen

De gemeente streeft ernaar zoveel mogelijk mensen economisch en sociaal zelfredzaam te laten zijn. Daarom worden inwoners ondersteund met voorzieningen die bijdragen aan hun participatie. De in 2015 met Tomingroep gesloten arrangementen voor arbeidsontwikkeling en werkgeversdienstverlening boden in 2016 echter onvoldoende resultaat. Om de uitstroom richting arbeidsmarkt te stimuleren is een intensiveringsplan (MVO Gooise Meren) ontwikkeld en in november 2016 van start gegaan. Eind 2016 hadden al 50 partners zich aangemeld.

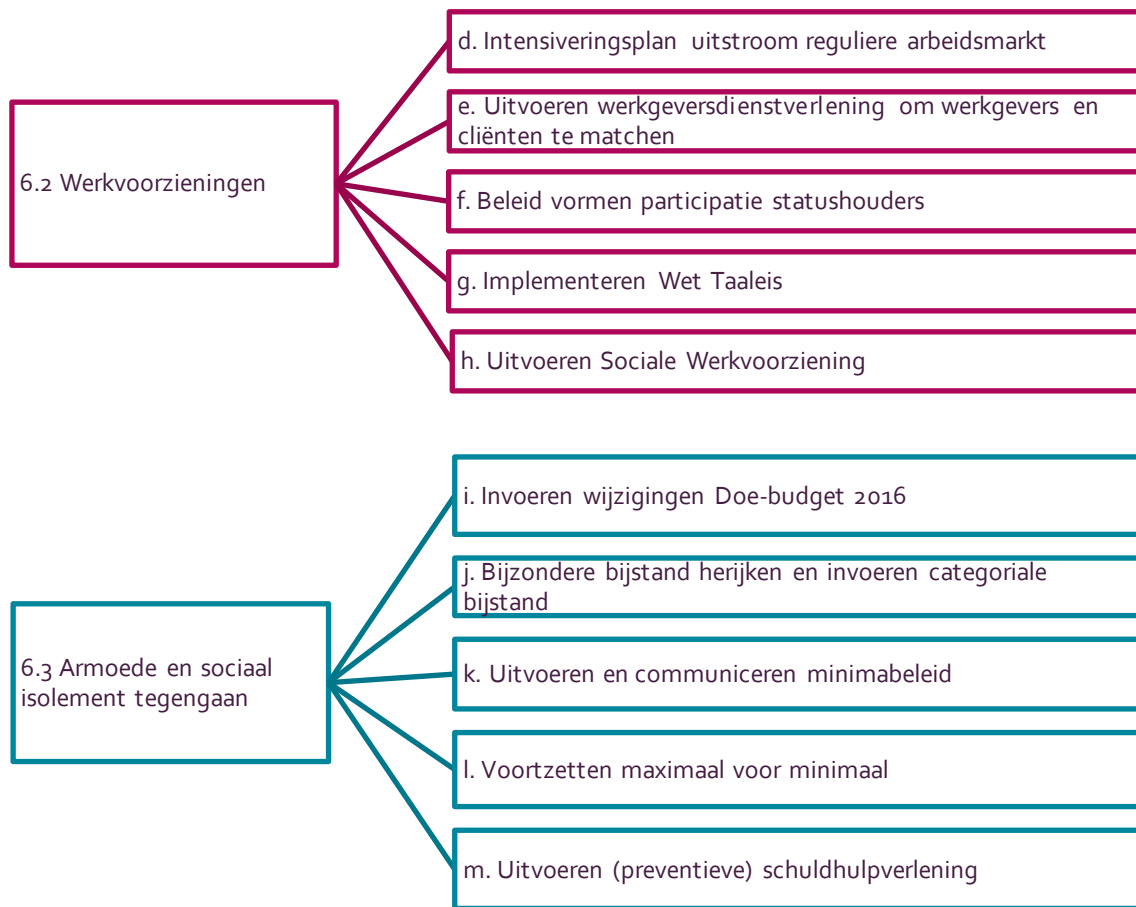
6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

Het Rijk heeft structureel middelen beschikbaar gesteld. Door uitbreiding van het Doe-budget, voortzetting van de regeling Tegemoetkoming Eigen Risico (zorgkosten) en invoering van een nieuwe regeling Tegemoetkoming Aanvullende Zorgverzekering worden inwoners vanaf 2016 weer meer ondersteund. Naast de wettelijke schuldhulpverlening door de gemeente is er (preventieve) schuldhulpverlening door Stichting Schuldhulpmaatje en Versa Welzijn.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten en reguliere taken)

6.1 Inkomensvoorzieningen

Speerpunt

a. Afname uitgaven op de inkomensvoorzieningen

In 2016 zijn we opnieuw geconfronteerd met een toename van het uitkeringsbestand, hoewel het aantal toekenningen daalde ten opzichte van 2015. De instroom is daardoor hoger dan de uitstroom. Alle extra inzet op de uitstroom naar werk via het regionale arrangement bij Tomingroep inclusief loonkostensubsidies leidde daarnaast niet tot de gewenste resultaten. Intensivering bleek noodzakelijk, reden waarom in 2016 een vernieuwend plan is ontwikkeld om arbeidsparticipatie te vergroten.

Reguliere taken

b. Verstrekken van uitkeringen

De gemeente biedt bijstand aan hen die dat nodig hebben en die daar wettelijk aanspraak op kunnen maken. Als gevolg van de toenemende uitkeringslasten zal over 2016 aanspraak moeten worden gemaakt op de Vangnetregeling om een deel van het tekort te compenseren. Over het jaar 2015 is de Vangnetregeling inmiddels toegekend.

c. Uitvoeren poortwachtersfunctie

Van 243 in 2016 te beoordelen dossiers zijn er 130 doorgezet voor nader onderzoek. Dat leidde tot 36 handhavingsonderzoeken, die allen een afwijzing of buiten behandeling stelling tot gevolg hadden.

6.2 Werkvoorzieningen

Speerpunt

d. Intensiveringsplan uitstroom reguliere arbeidsmarkt

In 2016 is een innovatief intensiveringsplan ontwikkeld om de uitstroom naar werk een extra impuls te geven. Met het programma MVO Gooise Meren slaan we een vernieuwende weg in, waarbij met meer maatwerk en vanuit een positieve insteek (het prettige gesprek) inwoners beter ondersteund worden om te participeren in de arbeidsmarkt. Bij deze aanpak slaan lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties, het regionale werkgeversservicepunt en de gemeente binnen een publiek-private samenwerking de handen ineen om samen te zorgen voor een beter ondernemersklimaat, meer werkgelegenheid en meer mensen aan het werk. Het programma is in november 2016 gestart met de implementatie en loopt tot en met 2018. Per einde 2016 hadden al 50 partners zich aangesloten. Inmiddels zijn er 15 mensen met een proefplaatsing, 23 op een reguliere werkplaats, 5 werk-leertrajecten en 2 eigen-kracht arrangementen gestart.

Reguliere taken

f. Beleid vormen participatie statushouders

In principe geldt ons participatiebeleid voor alle doelgroepen, dus ook voor statushouders. Het enige verschil is dat statushouders verplicht worden om in het eerste jaar een participatieverklaring te ondertekenen. Met de ondertekening verklaren zij dat zij belangrijke Nederlandse waarden als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit respecteren en dat zij actief een bijdrage willen leveren aan de Nederlandse samenleving. Door Twinburgering en Vluchtelingenwerk worden workshops verzorgd waarin statushouders informatie krijgen over deze waarden en over wat er in Gooise Meren te doen is.

Statushouders moet zelf zorgen dat ze hun inburgeringsdiploma halen. Vrijwilligers van Vluchtelingenwerk zorgen voor de maatschappelijke ondersteuning van statushouders.

g. Implementeren Wet Taaleis

De implementatie van de Wet taaleis heeft plaats gevonden waarbij in eerste instantie nieuwe instroom aan de eisen van deze wet moest voldoen. Later in het jaar is gestart met het onderzoeken van het lopende bestand.

6.3 Armoede en sociaal isolement tegengaan

Speerpunten

i. Invoeren wijzigingen Doe-budget

In 2016 is het nieuwe Doe-budget ingevoerd. Daarbij werd de inkomensgrens verhoogd waardoor de doelgroep kon worden uitgebreid en de budgetten werden verhoogd voor alleenstaanden en voor kinderen. Het gevolg is dat het gebruik van het Doe-budget is toegenomen met 10%, maar wel binnen de ramingen bleven.

j. Bijzondere bijstand herijken en invoeren categoriale bijzondere bijstand

Gedurende 2016 is gestart met de herijking van de bijzondere bijstand. Deze herijking vergde meer tijd dan verwacht maar het concept is zo goed als gereed. De Adviesraad Werk en Inkomen dient nog een advies uit te brengen. Het daadwerkelijke nieuwe beleid zal in 2017 worden vastgesteld.

In november is de nieuwe regeling Tegemoetkoming Aanvullende Zorgverzekering vastgesteld. Deze tegemoetkoming is een vorm van bijzondere bijstand. De regeling betreft een vergoeding voor een aanvullende zorgverzekering (of tandartsverzekering) mits deze ook daadwerkelijk is afgesloten.

De regeling draagt bij aan de mogelijkheid voor mensen met een minimuminkomen aanvullend verzekerd te zijn voor noodzakelijke ziekte- en/of tandartskosten. In 2016 zijn er 269 aanvragen toegekend. Dit kent echter een na-ijlend effect omdat de regeling laat in het jaar is vastgesteld en er tot 1 maart 2017 aanvragen kunnen worden ingediend over 2016.

De bestaande regeling voor de tegemoetkoming eigen risico van de zorgverzekering eindigde in 2015. Wij hebben een verlenging van de regeling vastgesteld, waarbij geen einddatum is opgenomen. In 2016 zijn er ongeveer 285 aanvragen toegekend. De regeling voorziet in een tegemoetkoming van het verplichte eigen risico, mits dit ook daadwerkelijk verbruikt is tot een bedrag van € 100.

Reguliere taken

k. Uitvoeren en communiceren minimabeleid

De aanpassing van het Doe-budget, de verlenging van de tegemoetkoming eigen risico en het vaststellen van de nieuwe regeling Tegemoetkoming Aanvullende Zorgverzekering hebben er mede toe geleid dat er nieuwe informatiefolders zijn gemaakt in 2016. Hierin zijn ook het Jeugdportfonds en het Jeugdcultuurfonds meegenomen. Bovendien zijn de regelingen gepubliceerd in de huis-aan-huisbladen.

De inwoners kunnen op de website de regelingen terugvinden en zich abonneren op de nieuwsbrief van Wijzer die elke twee maanden verspreid wordt. Mensen die geen digitale middelen hebben, kunnen de nieuwsbrief afhalen bij Wijzer.

l. Voortzetten maximaal voor minimaal

In het kader van maximaal voor minimaal (o.a. low-budgetfestival 2015) is in 2016 besloten om geen evenement te organiseren maar zodra 'MVO Gooise Meren' in bedrijf is, daarbij aan te sluiten en in 2017 een evenement te organiseren, mede gericht op werk.

m. Uitvoeren (preventieve) schuldhulpverlening

Preventieve schuldhulpverlening in Gooise Meren wordt verricht door Stichting Schuldhulpmaatje en Versa Welzijn. Doelstelling is om mensen laagdrempelig te bereiken en in een zo vroeg mogelijk stadium hulp te bieden bij het op orde brengen van de administratie en (beginnende) schulden. Zo mogelijk wordt de administratie geordend en schuldenproblematiek in kaart gebracht. Er vindt samenwerking plaats met bijvoorbeeld woningcorporaties en de wijkcoaches. Indien een situatie ernstig is vindt overdracht naar de gemeente plaats om zo mogelijk een individueel schuldsaneringstraject te regelen of (aanvullende) vormen van begeleiding bij schulden en het op orde houden van de administratie.

Indicator doelen

	peilwaarde	streefwaarden	waarden
	Nulmeting (jaar)	2016	2016
6.1 Netto participatiegraad	64,9% (2015)	65,2%	66,8%
6.2 Aantal huishoudens met Participatiewetuitkering	3,1% (2015)	3,0%	3,4%

Wat heeft het gekost?

Programma 6	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
BUG	15.183.336	15.683.336	15.634.601
Werkvoorziening	4.689.693	3.555.666	4.175.169
Minimabeleid	2.691.451	2.691.451	2.325.719
Sociale recherche	494.130	494.130	417.534
Totaal Lasten	23.058.610	22.424.583	22.553.024
BUG	-11.766.439	-10.868.439	-10.820.818
Werkvoorziening	-2.500	-125.640	-726.026
Minimabeleid	-27.500	-27.500	-54.070
Sociale recherche	-409.467	-409.467	-350.453
Totaal Baten	-12.205.906	-11.431.046	-11.951.368
Resultaat voor en na bestemming	10.852.704	10.993.537	10.601.656

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016	(V/N)2	Vershil
Programma 6		
<i>Werkvoorziening</i> Zoals aangekondigd bij raadsvoorstel 120535 zijn er in 2016 hogere uitgaven in verband met het intensiveringsprogramma MVO. Deze worden echter nagenoeg gecompenseerd door meevallers op andere onderdelen, zoals een extra bijdrage van het COA voor de opvang van vluchtelingen, extra ontvangsten van het btw compensatiefonds met betrekking tot de uitgaven van re-integratietrajecten van de voormalige gemeente Naarden, Bussum en Muiden en de vrijval van diverse tussenrekeningen Sociaal domein uit voorgaande jaren	N	19.000
<i>Minimabeleid</i> We hebben meer middelen voor armoedebestrijding gekregen dan we gaan inzetten (compensatie WTCG) en daardoor een vrijval realiseren van 400k die als bezuiniging is opgenomen in Perspectiefnota 2017. Deze verlaging van het budget wordt dus al in 2016 gerealiseerd.	V	366.000
<i>Overige verschillen</i>	V	45.000
Totaal	V	392.000

Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Programma 7

- 7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen
- 7.2 Een zo gunstig mogelijke Ausgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving
- 7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving
- 7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs
- 7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Speerpunten

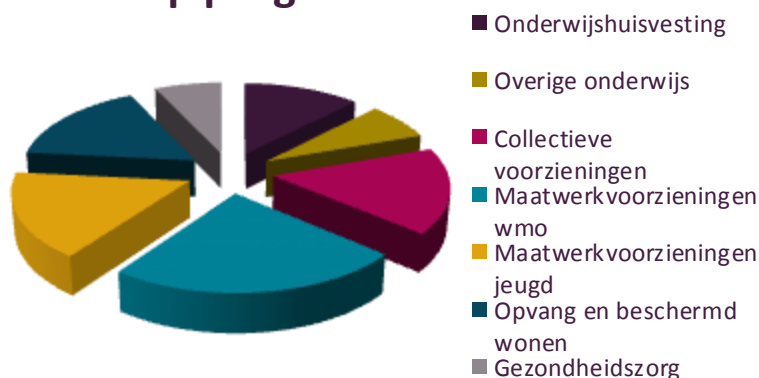
- Herijken collectieve voorzieningen op basis van de subnota basisvoorzieningen (7.2)
- Samenhang welzijn en zorg vergroten via pilot wijknetwerken (7.2)
- Herijken en harmoniseren subsidies, in het kader van het nieuw op te stellen meerjarenwelzijnskader (7.2)
- Samenvoeging en huisvesting van CJG/JGZ gemeente Bussum en Naarden (7.3)
- Ontwikkelen Kindcentrum Muiden (7.4)
- Haalbaarheidsonderzoek Kindcentrum Muiderberg (7.4)
- Realiseren huisvesting Emmaschool Bussum (7.4)
- Realiseren uitbreiding Godelindeschool (7.4)
- Herijken en harmoniseren onderwijsachterstandenbeleid en beleid versterking onderwijs (7.5)

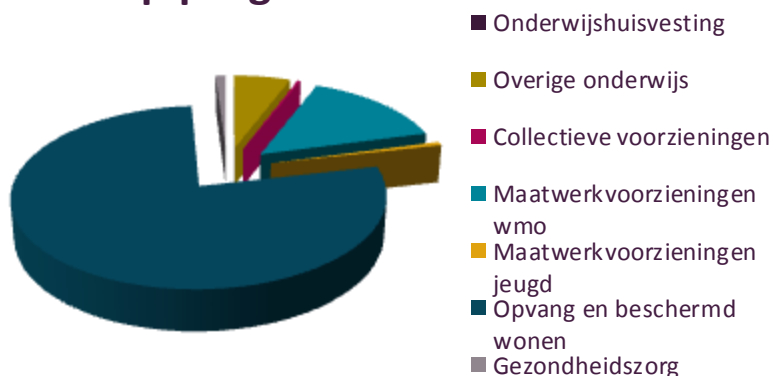
Reguliere taken

- Het verstrekken van individuele maatwerkvoorzieningen, voorzieningen maatschappelijke zorg en leerlingenvervoer op basis van een persoonlijk plan (7.1)
- Het doorontwikkelen van beleid, processen en dienstverlening op basis van de eerste ervaringen (7.1)
- Instandhouding en vraaggerichte inzet collectieve basisvoorzieningen voor jeugd, volwassenen en ouderen door subsidiering (7.2)
- Uitvoeren bewustwordingscampagnes m.b.t gezonde leefstijl in afstemming met de GGD en netwerkpartners zoals het onderwijs en eerstelijns zorg (7.3)
- Adviseren over en toetsen van aanvragen i.h.k.v. de verordening onderwijshuisvesting (7.4)
- Beheren accommodaties bewegingsonderwijs (7.4)
- Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid (7.5)
- Tegengaan van schoolverzuim en schooluitval vanuit het regionaal bureau leerlingzaken (7.5)
- Afstemmen aanbod volwassenenonderwijs met het ROC en andere partijen (7.5)
- Uitvoering geven aan de ontwikkelagenda passend onderwijs (7.5)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Wat hebben we bereikt?

7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen

We hebben voor inwoners die niet meer op eigen kracht of met hulp vanuit het sociale netwerk konden deelnemen aan de samenleving gemeentelijke ondersteuning aangeboden in de vorm van individuele voorzieningen op basis van de wet Jeugd, Wet Maatschappelijke ondersteuning 2015 en/of Participatie.

7.2 Een zo gunstig mogelijke Ausgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

De Ausgangssituatie om veilig en gezond te leven werd mede mogelijk gemaakt door een samenhangend en wijkgericht aanbod van collectieve voorzieningen voor onze inwoners van jong tot oud.

7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving

We hebben bijgedragen aan een gezondere levensstijl, een gezondere omgeving, een sluitend en toegankelijk aanbod van zorg om de gezondheid van alle inwoners te bevorderen door het geven van informatie en advies en het aanbieden van preventieve activiteiten.

7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs

We zijn in het 4^e kwartaal van 2016 gestart met het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) met als doel een meerjaren huisvestingsplan voor het primair onderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs op te stellen, waarmee we samen met de schoolbesturen een duidelijk en transparant huisvestingsbeleid kunnen voeren. Naar verwachting wordt het IHP in 2017 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

Een doorgaande ontwikkelingslijn voor het jonge kind waarbij school, opvang en andere activiteiten voor kinderen op elkaar aansloten en elkaar versterkten en bij voorkeur ook in samenhang met elkaar werden uitgevoerd met extra aandacht voor kinderen met een achterstand.

Doelenboom

7.1 We ondersteunen inwoners met individuele voorzieningen als dit nodig is om zelfstandig aan de samenleving te kunnen deelnemen

a. Het verstrekken van individuele maatwerkvoorzieningen, voorzieningen maatschappelijke zorg en leerlingenvervoer op basis van een persoonlijk plan

b. Het doorontwikkelen van beleid, processen en dienstverlening op basis van de eerste ervaringen

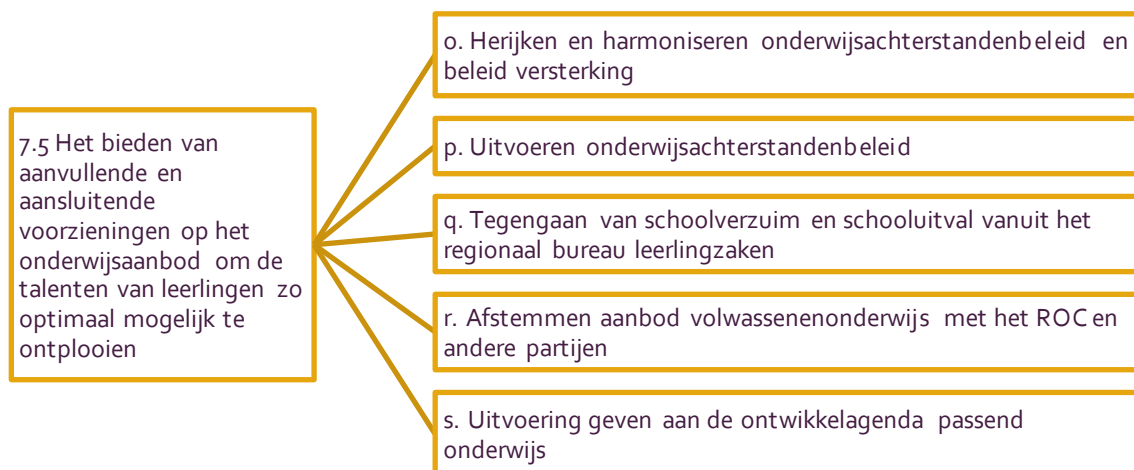
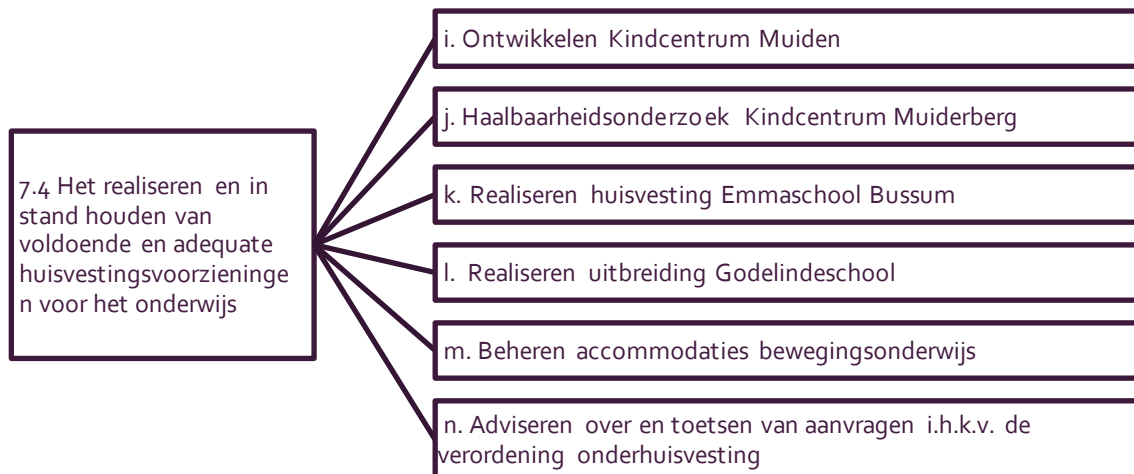
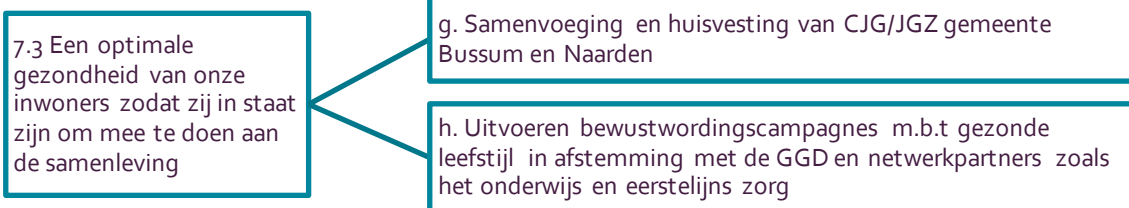
7.2 Een zo gunstig mogelijke Ausgangssituation voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

c. Herijken collectieve voorzieningen op basis van de subnota basisvoorzieningen

d. Samenhang welzijn en zorg vergroten via pilot wijknetwerken

e. Herijken en harmoniseren subsidies, in het kader van het nieuw op te stellen meerjarenwelzijnskader

f. Instandhouding en vraaggerichte inzet collectieve basisvoorzieningen voor jeugd, volwassenen en ouderen door subsidiering

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

7.2 Een zo gunstig mogelijke uitgangssituatie voor onze inwoners in alle levensfasen om deel te nemen aan de samenleving

c. Herijken collectieve voorzieningen op basis van de subnota basisvoorzieningen

In het kader van de subsidierelaties zijn met MEE en Versa afspraken gemaakt over de uitvoering van cliëntondersteuning en mantelzorgondersteuning. Daardoor is de samenwerking tussen partners onderling en met de Uitvoeringsdienst Sociaal domein (uitvoeringsdienst) verbeterd. Partners ondersteunen elkaar vanuit de eigen expertise en inwoners worden onderling sneller doorverwezen en krijgen daardoor eerder de juiste hulp.

Er is eind 2016 gestart met een inloop huiskamerproject voor mensen met lichte geheugenproblematiek. Dit initiatief heeft een experimentele basis en wordt ondersteund door professionals zorg en welzijn.

Het wijkontmoetingscentrum "de Uitwijk" heeft een vernieuwde invulling gekregen in co-creatie met inwoners uit de buurt.

De tijdelijke stimuleringssubsidie GGZ inloop en activiteiten is halverwege 2016 ingesteld. Hiermee is Sport om de Hoek gestart en een initiatief van 7 maatschappelijke partners om inloop en activiteiten voor en door ervaringsdeskundigen GGZ in Gooise Meren te realiseren.

Het Netwerk GGZ Gooise Meren (inwoners, professionals en ervaringsdeskundigen) is gestart en binnen dit netwerk zijn 6 initiatieven genomen.

d. Samenhang welzijn en zorg vergroten via pilot wijknetwerken

De teams van wijkcoaches zijn uitgebreid van 4 naar 6 teams. De teams zijn in 2016 gefaciliteerd en ondersteund door een kwartiermaker van de gemeente. De samenwerking tussen de wijkcoaches en de uitvoeringsdienst is versterkt.

In 2016 is het netwerk voor partners op het terrein van jeugd en het netwerk voor partners op het terrein van Wmo en participatie versterkt door de organisatie van structurele netwerkbijeenkomsten. Het doel is om de samenwerking en afstemming tussen de uitvoeringsdienst en de netwerkpartners te verbeteren door informatie-uitwisseling. De netwerkbijeenkomsten voldoen aan de behoefte en worden zeer goed bezocht. Dit heeft geresulteerd in onderling korte lijnen en sneller schakelen waardoor inwoners sneller de juiste hulp hebben gekregen.

Wijkverpleegkundigen en casemanagers dementie zijn verbonden aan het wijknetwerk.

e. Herijken en harmoniseren subsidies, in het kader van het nieuw op te stellen meerjarenwelzijnskader

In 2016 hebben werkzaamheden plaatsgevonden ter voorbereiding van een hernieuwd subsidiebeleidskader dat vanaf 2017 in samenwerking met de stakeholders (inwoners, organisaties, college en gemeenteraad) wordt ontwikkeld.

7.3 Een optimale gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn om mee te doen aan de samenleving

g. Samenvoeging en huisvesting van CJG/JGZ gemeente Bussum en Naarden

De activiteiten van het Centrum jeugd en gezin en de Jeugdgezondheidszorg zijn bij elkaar gebracht om de positie van het voorveld te versterken en één duidelijk aanspreekpunt te bieden aan ouders van kinderen van 0-18 jaar. Hiervoor is in 2016 ook gezocht naar een gezamenlijke locatie. De beoogde locatie aan de Landstraat bleek ongeschikt. Een alternatieve locatie is gevonden in de Olmenlaan, deze wordt in het voorjaar van 2017 aangepast.

7.4 Het realiseren en in stand houden van voldoende en adequate huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs

i. Ontwikkelen Kindcentrum Muiden

De betrokkenen hebben een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de vestiging op de beoogde locatie van de Krijgsman. De stuurgroep is verder gegaan met het opstellen van een programma van eisen voor de school gebaseerd op de prognose van het aantal leerlingen.

j. Haalbaarheidsonderzoek Kindschool Muiderberg

Om te kunnen vaststellen of nieuwbouw mogelijk is, door middel van een haalbaarheidsonderzoek gekeken naar de financiële haalbaarheid. Dit onderzoek is naar verwachting in het eerste kwartaal 2017 gereed.

k. Realiseren huisvesting Emmaschool Bussum

In de tussenuitspraak van 3 augustus 2016 heeft de raad van State (RvS) de gemeenteraad Gooise Meren opgedragen om binnen een termijn van 26 weken de door de RvS gesignaleerde gebreken in het bestemmingsplan te herstellen. In verband daarmee moest een nieuw onderzoek worden uitgevoerd door het berekenen van de verwachte geluidbelasting op basis van controleerbare en breed aanvaarde uitgangspunten.

l. Uitbreiding Godelindeschool

In opdracht van Talent Primair (Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek) is er samen met de adviesgroep, de ontwerpgroep en overige betrokkenen intensief gewerkt aan de VO-fase. Gezamenlijk is in de adviesgroep en de ontwerpgroep gewerkt aan het vertalen van de onderwijs- en huisvestingsvisie in één gebouw.

7.5 Het bieden van aanvullende en aansluitende voorzieningen op het onderwijsaanbod om de talenten van leerlingen zo optimaal mogelijk te ontplooiën

o. Herijken en harmoniseren onderwijsachterstandenbeleid en beleid versterking onderwijs

De herijking van het landelijk onderwijsachterstandenbeleid is in 2016 uitgesteld tot 1 januari 2018. Met de herijking van het OAB zal ook worden gekozen voor een ander financieringssysteem voor peuteropvang.

Indicator doelen

	peilwaarde	streefwaarden	waarden
	Nulmeting (jaar)	2016	2016
7.3 Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar	7,8 (2015)	-	6,1 (2016)
7.5 Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers) (%)	1,2 (2014)	-	-

Programma 7	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief. wijzigingen 2016	Realisatie 2016
626 Onderwijshuisvesting	4.104.046	4.035.221	4.074.436
627 Overige onderwijs	2.832.402	2.740.472	2.370.680
628 Collectieve voorzieningen	9.388.133	7.807.992	5.453.056
629 Maatwerkvoorzieningen wmo	9.470.311	10.334.838	8.571.292
630 Maatwerkvoorzieningen jeugd	4.193.521	8.842.909	7.881.809
631 Opvang en beschermd wonen	4.311	5.304.311	5.458.980
632 Gezondheidszorg	4.911.854	2.331.134	2.334.880
Totaal Lasten	34.904.578	41.396.877	36.145.133
626 Onderwijshuisvesting	-13.000	-13.000	-160
627 Overige onderwijs	-422.039	-422.039	-418.195
628 Collectieve voorzieningen	-132.997	-132.997	-23.374
629 Maatwerkvoorzieningen wmo	-1.697.315	-1.697.315	-1.072.403
630 Maatwerkvoorzieningen jeugd	-	-	50.513
631 Opvang en beschermd wonen	-	-5.300.000	-5.652.841
632 Gezondheidszorg	-	-	-74.017
Totaal Baten	-2.265.351	-7.565.351	-7.190.477
Resultaat voor bestemming	32.639.227	33.831.526	28.954.656
Mutatie reserves			
627 Overige onderwijs	-	105.000	105.000
628 Collectieve voorzieningen	-	4.817.550	4.817.550
Totaal Lasten	0	4.922.550	4.922.550
627 Overige onderwijs	-3.434	-53.434	-53.434
628 Collectieve voorzieningen	-100.000	-3.980.000	-3.781.209
631 Opvang en beschermd wonen	-	-898.000	-227.835
Totaal Baten	-103.434	-4.931.434	-4.062.478
Reserve saldo	-103.434	-8.884	860.072
Resultaat na bestemming	32.535.793	33.822.642	29.814.728

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Verschil</i>
Programma 7		
<i>Overig Onderwijs</i> Het voordeel is ontstaan doordat er minder kosten zijn gemaakt ten behoeve van leerlingenvervoer dan begroot. Daarnaast zijn meer huurinkomsten ontvangen van kinderopvang organisaties. Hierbij moeten we een kanttekening plaatsen dat de inkomsten ten behoeve van huur op diverse kostenplaatsen in de jaarrekening zijn geboekt waardoor dit voordeel op een andere kostenplaats geleid kan hebben tot een nadeel.	V	366.000
<i>Collectieve voorzieningen</i> Bij het opstellen van de (fusie)begroting zijn budgetten voor maatwerkvoorzieningen abusievelijk terecht gekomen op de collectieve voorzieningen. Deze middelen behoeften in 2016 niet te worden ingezet, mede omdat de extra personele behoefte (flexibele schil) voor de nieuwe taken incidenteel gedekt werd vanuit het incidenteel hiervoor in de fusiebegroting beschikbaar gesteld budget (€ 0,9 mln.). Na vaststelling van de definitieve formatie in 2017 zal structurele dekking ten laste van dit programma worden voorgesteld.	V	2.245.000

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016	(V/N)²	Vershil
<p><i>Maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd</i></p> <p>Er is minder zorg toegewezen als gevolg van het maatwerkbeleid en de herindicaties Wmo. Daardoor werd ook minder eigen bijdrage geheven. De benutting van de toegewezen zorg nam ten opzichte van 2015 toe en bedroeg 75 %. Ofschoon er thans een positief saldo is, moet rekening worden gehouden met overeenkomstige aframing van de rijksmiddelen vanaf 2017.</p> <p>Met betrekking tot de jeugdzorg is meer zicht gekregen op de daadwerkelijke last inclusief (nog niet gedeclareerd) onderhanden werk. Deze last bleek fors groter dan 2015 maar bleef nog binnen de begroting, mede als gevolg van de her-allocaatie van de budgetten voor gesubsidieerde jeugdhulp. Er is nog onzekerheid voor de komende jaren als gevolg van wijzigende bekostigingsmodellen.</p>	V	2.049.000
<p><i>Opvang en beschermd wonen</i></p> <p>Normaliter wordt Beschermd Wonen budget neutraal uitgevoerd. De middelen van de centrumgemeente Hilversum zijn naar de Regio overgebracht en de individuele gemeenten declareren de kosten bij de Regio. Over 2015 was er een overschot op de regionale begroting voor Beschermd Wonen van € 820.000. Dit bedrag is volgens de bestuurlijke afspraken verdeeld over de regiogemeenten op basis van inwoneraantal. In 2016 is dit bedrag uitbetaald.</p>	V	198.000
<p><i>Gezondheidszorg</i></p> <p>De uitbestede werkzaamheden ten behoeve van het Centrum voor Jeugd en Gezin waren lager dan geraamd aangezien de samenvoeging van CJG en JGZ is uitgesteld naar 2017. Daarnaast waren de inkomsten uit huur van het CJG niet begroot maar wel geboekt op dit product. Bij elkaar levert dit een voordeel op van € 70.000.</p>	V	70.000
<p><i>Overige verschillen</i></p> <p>Bij het opstellen van de jaarrekeningen 2015 waren (met name bij de gemeente Naarden) nog niet alle investeringen lager dan € 25.000 afgeboekt. Dat is nu op de diverse producten gedaan. De structurele gevolgen hiervan zijn al betrokken bij de opstelling van de Programmabegroting 2017-2020. In het tweede voortgangsverslag 2016 is hiermee rekening gehouden, waarbij de financiële gevolgen op programma 9 zijn verantwoord.</p>	N	51.000
Totaal	V	4.877.000

Reserves		
<p><i>Toelichting reserve Sociaal Domein</i></p> <p>In 2016 is minder onttrokken aan de reserve Sociaal Domein dan was geraamd. Als er minder wordt onttrokken uit de reserve betekent dat een negatief resultaat voor de lopend exploitatie. De belangrijkste oorzaken om minder uit de reserve te onttrekken waren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de begrotingsopstelling uit voorgaande jaren van voormalige gemeente Naarden was er in meerjarenperspectief rekening mee gehouden dat er in 2016 een onttrekking nodig was om de geraamde meervuitgaven voor dat jaar te kunnen dekken. Nu er minder kosten voor de WMO zijn gemaakt dan in de raming was voorzien hoeft de geraamde onttrekking niet plaats te vinden; • Daarnaast is er in 2016 voor gekozen om het project sturing en monitoring intern op te pakken in plaats van extern uit te besteden. Hierdoor zijn de kosten lager uitgevallen; • Er is een lagere onttrekking nodig door een aanvullende uitkering (de zogenaamde vangnetregeling) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 	N	869.000
Totaal	V	4.008.000

A photograph of two children sitting on the edge of a fountain. The child on the left is a girl with long brown hair, wearing a dark jacket and grey pants. The child on the right is a boy with blonde hair, wearing a blue shirt and grey pants, holding a small white cup. A large grey dog is standing on the right side of the fountain. In the background, there is a large brick building with arched windows and a fountain with water spraying upwards. The text 'Sport, Cultuur en Recreatie' is overlaid on the image.

Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 8

- 8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen
- 8.2 Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed
- 8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen
- 8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

Speerpunten

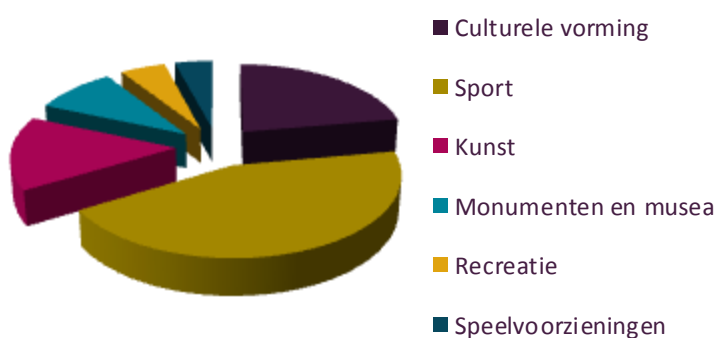
- Herijken en harmoniseren subsidies (8.1)
- Inzichtelijk maken van evenementen en activiteiten voor inwoners (8.1)
- Adviseren commissariaat voor de media m.b.t lokale omroep Gooise Meren (8.1)
- Invulling geven aan de nieuwe accommodatie voor voetbal in Muiden (8.3)

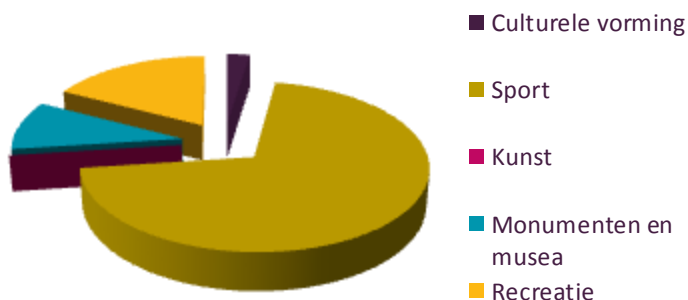
Reguliere taken

- Verstrekken van subsidies voor culturele voorzieningen en activiteiten (8.1)
- Het uitvoeren van de sport- en cultuurcarroussel (8.1)
- Het bieden van gelegenheid voor het vieren of herdenken van nationale (feest)dagen en het stimuleren van activiteiten ten behoeve van de integratie van groepen met verschillende culturele achtergronden (8.1)
- Het creëren en onderhouden van kunst in de openbare ruimte (8.1)
- Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed (8.2)
- Het beheren van een aantal gemeentelijke openluchtaccommodaties door het uitvoeren van dagelijks- en groot onderhoud. Waar nodig zullen deze accommodaties ter beschikking worden gesteld aan het bewegingsonderwijs (8.3).
- Ondersteunen sportactiviteiten voor inwoners met een beperking door subsidie of anderszins (8.3)
- Beheer en onderhoud van speelplaatsen, speeltoestellen en recreatieterreinen (8.4)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Sport, cultuur en Recreatie (van totale rekening)

Lasten 5,03%

Baten 0,36%

Wat hebben we bereikt?

8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen

In 2016 is het meerjarenwelzijnskader geharmoniseerd voor Gooise Meren en is een start gemaakt met de vormgeving van een nieuwe invulling van het instrument subsidies wat past bij de missie en visie van Gooise Meren. Diverse culturele instellingen en amateurgezelschappen hebben subsidie ontvangen ter ondersteuning van hun activiteiten. Met musea vindt afstemming plaats over promotie en bereikbaarheid.

8.2 Het behoud van cultuurhistorisch erfgoed

In 2016 is het cultuurhistorisch erfgoed in Gooise Meren geïnventariseerd. Wat is er binnen de gemeente aanwezig en wat is er in eigendom van de gemeente. Voor gemeentelijk eigendom is de staat van onderhoud van de panden in kaart gebracht en is een planning gemaakt voor de restauratie van zes panden in de komende vier jaar. Ook de staat van onderhoud van (historische) kunstvoorwerpen in met name het stadhuis in Naarden is in beeld gebracht. De gemeente heeft samen met de buurgemeenten positief geadviseerd op de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Unesco Wereld Erfgoed. Voor twee panden in Bussum is er het voornemen om deze aan te wijzen als gemeentelijk monument en bij zes bouwlocaties is archeologisch onderzoek verricht.

8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen

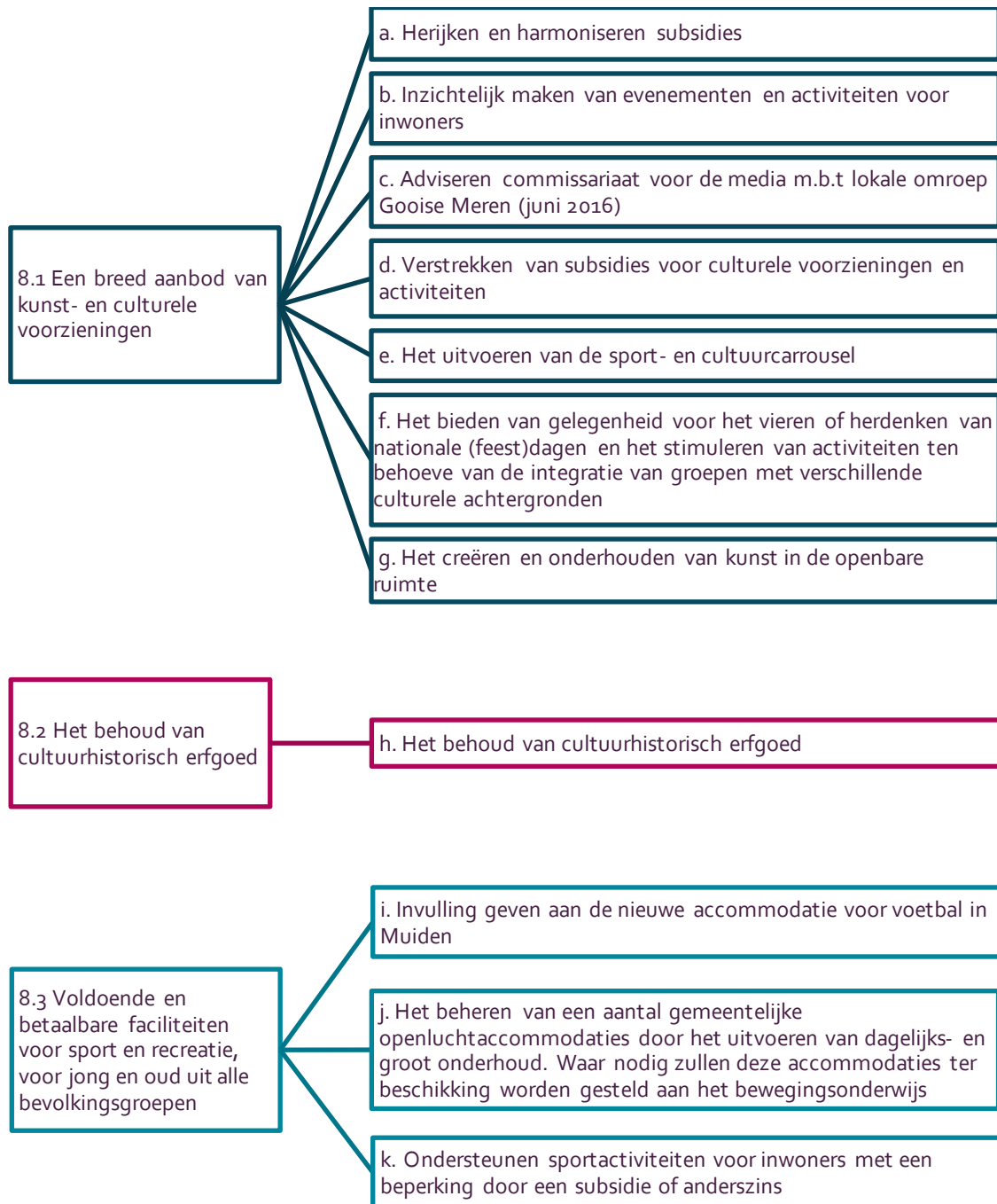
In het kader van het realiseren van voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie is het proces om te komen tot een nieuwe sportvisie opgestart. In het kader van deze visie wordt op dit moment informatie opgehaald bij alle hiervoor in aanmerking komende partijen.

8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

In 2016 is door goed beheer de toegankelijkheid en instandhouding van parken en speelplaatsen geborgd. Samen met inwoners wordt gewerkt aan invulling van een plan voor het Echobos. We investeren in biodiversiteit van planten en dieren. Dit maakt de openbare ruimte aantrekkelijker om te recreëren.

Doelenboom

8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

I. Beheer en onderhoud van speelplaatsen, speeltoestellen en recreatieterreinen

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

8.1 Een breed aanbod van kunst- en culturele voorzieningen

a. Herijken en harmoniseren subsidies

In 2016 is het meerjarenwelzijnskader geharmoniseerd voor Gooise Meren en is een start gemaakt met de vormgeving van een nieuwe invulling van het instrument subsidies wat past bij de missie en visie van Gooise Meren.

b. Inzichtelijk maken van evenementen en activiteiten voor inwoners

Evenementen en activiteiten worden inzichtelijk gemaakt voor inwoners via verschillende media. Digitaal worden de evenementen op de gemeentelijke website aangekondigd. Ook verspreid het Regionale Bureau voor Toerisme deze informatie digitaal via de vvv-websites en facebookpagina's. Daarnaast worden in Bussum en Naarden per kwartaal aparte evenementenagenda's verspreid in drukvorm, door respectievelijk Pro Bussum en Stads promotie Naarden. Beide organisaties zorgen voor de publiciteit in de plaatselijke media, zodat de bekendheid van de lokale evenementen en activiteiten nog verder wordt vergroot.

c. Adviseren commissariaat voor de media m.b.t lokale omroep Gooise Meren (juni 2016)

Op 31 augustus 2016 heeft de raad positief geadviseerd over de in de Mediawet gestelde criteria aan de lokale publieke media-instelling GooiTV. Dat wil zeggen dat de raad de media-instelling als representatief heeft beoordeeld. Mede op basis hiervan heeft het Commissariaat voor de Media besloten GooiTV tot en met december 2020 aan te wijzen als lokale publieke media-instelling voor de gemeente Gooise Meren. Aan dit besluit is een gemeentelijke jaarlijkse financiële bijdrage gekoppeld. Deze is gebaseerd op een richtsnoer van de VNG en het aantal huishoudens in de gemeente. De bijdrage is bestemd voor het verzorgen van een televisie/internet programma voor de inwoners van Gooise Meren met als doelstelling het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht door het verzorgen van een media aanbod.

8.3 Voldoende en betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie, voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen

i. Invulling geven aan de nieuwe accommodatie voor voetbal in Muiden

Er is in 2016 een nieuw veld ten behoeve van SC Muiden aangelegd op de Bredius in Muiden. In 2017 zal hieraan een accommodatie en een tweede veld worden toegevoegd. De officiële opening van het nieuwe sportcomplex zal nog moeten plaatsvinden.

8.4 De openbare recreatieve ruimte biedt gelegenheid en stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en zich te vermaken in de openbare ruimte

I. Beheer en onderhoud van speelplaatsen, speeltoestellen en recreatieterreinen.

In 2016 is door goed beheer de toegankelijkheid en instandhouding van parken en speelplaatsen geborgd. Het skatepark in Bussum is geheel vernieuwd en in het Spiegel is een (tijdelijke) nieuwe speelplek aangelegd. Het achterstallig onderhoud aan de speelondergronden in Muiden is weggewerkt. En in Naarden is bij de zorglocatie de Veste een jeu de boulesbaan aangelegd.

Voor al het groen in de Gooise Meren is een nulmeting uitgevoerd aan de hand waarvan een meerjarenplanning groenrenovaties kan worden opgesteld.

Samen met inwoners wordt gewerkt aan invulling van een ontwikkelplan voor het Echobos in Muiderberg. We investeren, door beplantingskeuzes, in biodiversiteit van planten en dieren. Dit maakt de openbare ruimte aantrekkelijker om te recreëren.

Wat heeft het gekost?

Programma 8	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Culturele vorming	1.599.712	1.595.780	1.454.755
Sport	2.361.024	2.979.544	2.893.637
Kunst	1.030.929	1.030.929	984.655
Monumenten en musea	594.172	644.172	610.005
Recreatie	599.049	364.351	329.444
Speelvoorzieningen	-	308.390	273.211
Totaal Lasten	6.184.886	6.923.166	6.545.706
Culturele vorming	-27.466	-27.466	-12.077
Sport	-445.824	-445.824	-343.099
Kunst	-116.511	-116.511	0
Monumenten en musea	-65.925	-65.925	-47.234
Recreatie	-96.612	-96.612	-84.408
Totaal Baten	-752.338	-752.338	-486.817
Resultaat voor bestemming	5.432.548	6.170.828	6.058.889
Mutatie reserves			
Sport	-	336.000	336.000
Totaal lasten	-	336.000	336.000
Sport	-176.885	-193.725	-193.725
Totaal baten	-176.885	-193.725	-193.725
Reserve saldo	-176.885	-142.275	-142.275
Resultaat na bestemming	5.255.885	6.313.103	6.201.163

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Verschil</i>
Programma 8		
<i>Culturele vorming</i> Voordeel wordt gecreëerd doordat een subsidiebetaling is geboekt op programma 4 (612 Gemeentelijke gebouwen). Voordeel bij de bibliotheek ontstaat doordat in de primaire begroting 2016 een bedrag (bezuinigingsmaatregel Muiden) abusievelijk is teruggedraaid. In werkelijkheid is de bezuiniging in 2016 wel gerealiseerd.	V	111.500
<i>Kunst</i> Nadeel doordat huur opbrengst Filmhuis en Spant zijn geboekt op programma 4 en begroot in programma 8. Voordeel door Uitkering faillissement Theater Bussum.	N	83.000
Overige verschillen	V	83.440
Totaal	V	111.940
Reserves		
Totaal	V	111.940

Algemene baten en lasten

Programma 9

9.1 Een financieel gezonde gemeente

9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten

9.3 Vastgestelde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid en implementatie daarvan in de organisatie

Programma 9 | Algemene baten en lasten

Speerpunten

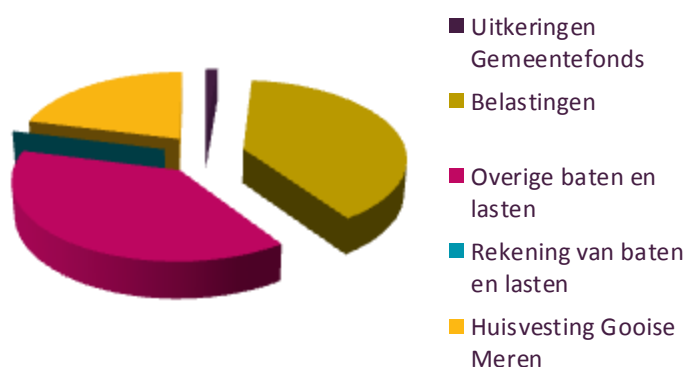
- Invullen bezuinigingen door politieke keuzes en door harmonisatie van beleid en efficiëntie verbeteringen in de organisatie (9.1)
- Harmoniseren van belastingverordeningen en zorgvuldig uitvoeren (9.2)
- Opstellen, vaststellen uitdragen financiële verordeningen met daarin de spelregels die bijdragen aan een financieel gezond Gooise Meren (9.3)

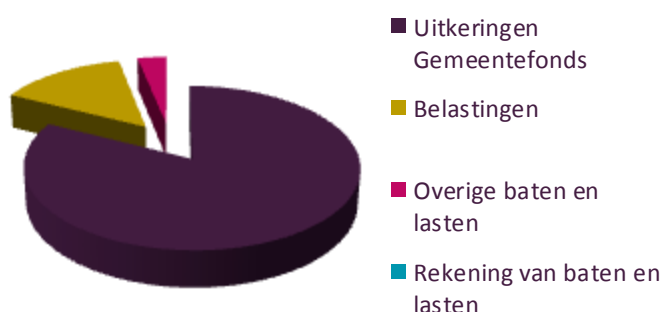
Reguliere taken

- Monitoren van de financiële kengetallen (9.1)
- Treasury (9.1)
- Adviseren over financiële consequenties van beleidsvoorstellen (9.1)
- Jaarlijkse waardebeoordeling woningen en niet-woningen en een 'voldoende' van de Waarderingskamer (9.2)

Lasten op programmaniveau

Baten op programmaniveau

Aandeel Algemene baten en lasten (van totale rekening)

Lasten 2,35%

Baten 59,82%

Wat hebben we bereikt?

9.1 Een financieel gezonde gemeente

Het jaar 2016 stond in het teken van het op orde krijgen en gezond maken van de begroting van Gooise Meren. Een gezonde begroting is een structureel sluitende begroting, waarin de structurele uitgaven gedekt worden door structurele inkomsten. Dit doel hebben wij bereikt met het vaststellen van de begroting 2017 in november 2016.

Bij een financieel gezonde gemeente hoort ook een gezond weerstandvermogen dat ons in staat stelt om tegenvallers op te vangen zonder direct ingrijpende beleidswijzigingen te hoeven ondernemen, zoals belastingverhoging of snijden in voorzieningen. In de paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing kunt u lezen dat de relatie tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit een ratio heeft van 6.6 dit betekent dat het weerstandvermogen van Gooise Meren ook eind 2016 uitstekend is. De conclusie dat Gooise Meren financieel gezond is wordt tevens onderschreven door de Provincie die het verscherpt toezicht op Gooisemeren heeft teruggedraaid van preventief naar repressief toezicht.

9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten met een goede balans tussen de hoogte van de woonlasten en het voorzieningenniveau

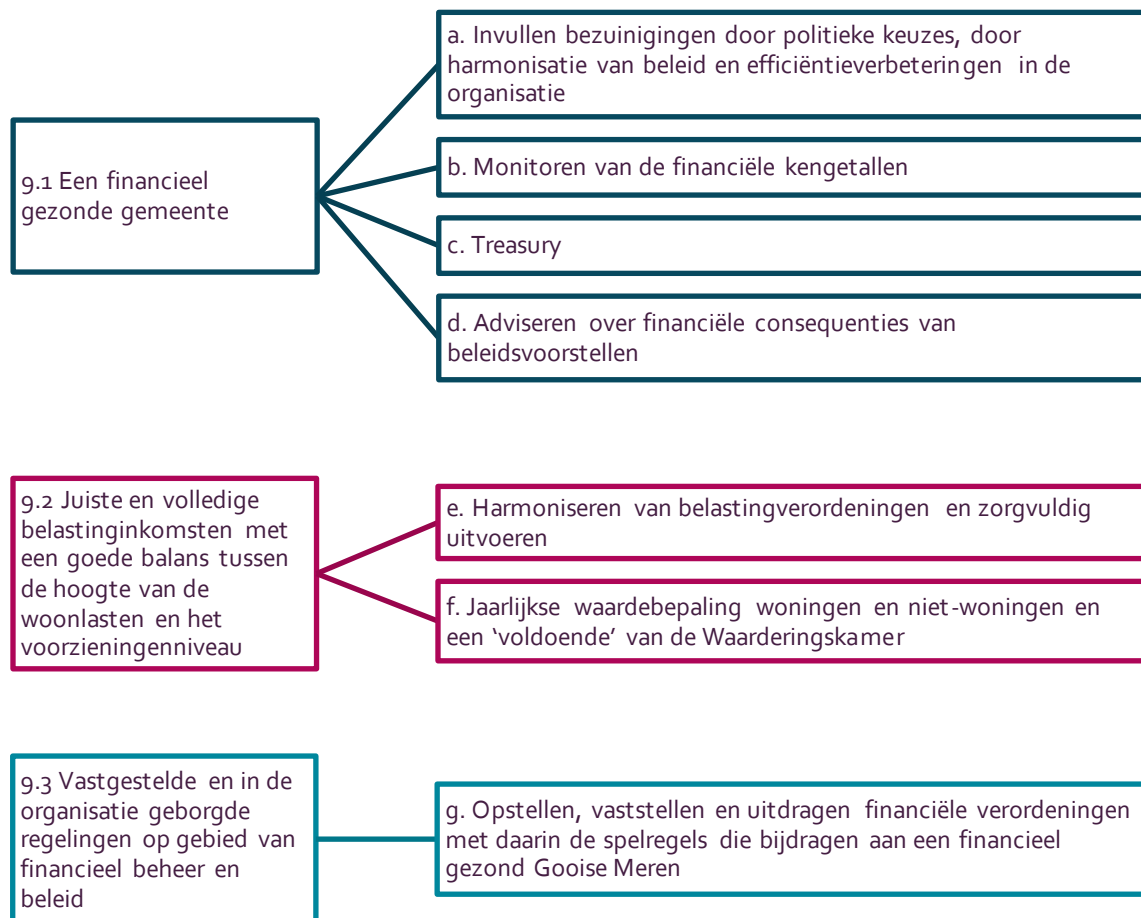
Om tot een goede balans te komen tussen de hoogte van de woonlasten en het voorzieningenniveau waren mutaties in de OZB nodig. Voor de kernen Muiden, Muiderberg en Naarden betekende dit een belasting verlaging. Voor de inwoners van Bussum betrof dit een verhoging van de OZB, die in de jaren 2016 en 2017 deels gecompenseerd is door een verlaagde rioolheffing.

9.3 Vastgestelde en in de organisatie geborgde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid

Het beleid is in de voorbereiding van de fusie zoveel mogelijk geharmoniseerd en vastgesteld door de fusieraad. Desondanks moest er nog een aantal regelingen op financieel- en belastinggebied worden geharmoniseerd en door de raad worden vastgesteld. In 2016 zijn de geplande regelingen en verordeningen vastgesteld.

Doelenboom

Wat hebben we daarvoor gedaan? (speerpunten uitgewerkt)

9.1 Een financieel gezonde gemeente

a. Invullen bezuinigingen door politieke keuzes, door harmonisatie van beleid en efficiëntieverbeteringen in de organisatie

In de begroting 2016 was sprake van een begrotingstekort. Er was derhalve geen ruimte om nieuwe initiatieven mogelijk te maken. Om de ruimte te scheppen is het traject Gooise Meren in Balans in gang gezet, waarin ook de inwoners, met name via het Inwonerpanel Gooise Meren Spreekt zijn betrokken. De raad heeft bij begroting 2017 besloten om:

- bepaalde taken niet meer uit te voeren en/of subsidie te verminderen, waardoor de totale uitgaven verminderen;
- het profijtbeginsel verder door te voeren en bepaalde diensten van de gemeente aan inwoners duurder te maken en zo de inkomsten te verhogen;
- extra inkomsten te genereren door belastingverhoging(en).
- anders inrichten van werkzaamheden om efficiencyvoordelen te behalen

Deze maatregelen hebben er toe geleid dat het tekort bij begroting 2017 is ingevuld en er een sluitende meerjarenbegroting is voorgelegd.

c. Treasury

Invulling van de treasury functie is in 2016 in gang gezet en het Treasurystatuut is begin 2017 door het college vastgesteld.

9.2 Juiste en volledige belastinginkomsten

e. Harmoniseren van belastingverordeningen en zorgvuldig uitvoeren

In aanloop naar Gooise Meren is een groot aantal belastingverordeningen geharmoniseerd. Voor 2016 resteerde de rioolheffing; de rechten in verband met begraven en een deel van de legesverordening. Deze verordeningen zijn allen geharmoniseerd gedurende 2016. Voor de rioolheffing geldt dat de uitgangspunten voor een geharmoniseerde rioolheffing door de raad in 2016 is vastgelegd. De geharmoniseerde rioolheffing treedt per 1/1 2018 in werking.

f. Jaarlijkse waardebeoordeling woningen en niet-woningen en een 'voldoende' van de Waarderingskamer.

In 2016 is veel werk verzet en geïnvesteerd in het op orde krijgen van de taxatiewaarden van (niet) woningen. Dit heeft geresulteerd in een 'voldoende' van de toezichthoudende Waarderingskamer en tot het loslaten van het geïntensiverde toezicht op Gooise Meren.

9.3 Vastgestelde regelingen op gebied van financieel beheer en beleid en implementatie daarvan in de organisatie

g. Opstellen, vaststellen en uitdragen financiële verordeningen met daarin de spelregels die bijdragen aan een financieel gezond Gooise Meren

Onderstaande regelingen zijn alle drie in 2016 door de raad vastgesteld en in de organisatie geïmplementeerd:

- **Financiële verordening** (Artikel 212 Gemeentewet): in de verordening staan de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
- **Controleverordening** (Artikel 213 Gemeentewet): de verordening bevat regels voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst;
- **Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid** (Artikel 213a Gemeentewet): de verordening bevat regels over het periodiek onderzoek dat het college verricht naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur.

Wat mag het kosten?

Programma	Primitieve begroting 2016	Begroting inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016
Uitkeringen Gemeentefonds	50.274	50.274	41.140
Belastingen	1.252.148	1.452.148	1.197.042
Overige baten en lasten	2.513.747	3.830.734	1.178.066
Rekening van baten en lasten	-	-	0
Huisvesting Gooise Meren	-	1.453.261	644.184
Totaal Lasten	3.816.169	6.786.417	3.060.432
Uitkeringen Gemeentefonds	-64.564.997	-66.491.241	-66.594.133
Belastingen	-8.898.157	-11.538.157	-11.582.804
Overige baten en lasten	-3.881.178	-4.436.315	-2.592.475
Rekening van baten en lasten	-	-47.026	0
Totaal Baten	-77.344.332	-82.512.739	-80.769.412
Resultaat voor bestemming	-73.528.163	-75.726.322	-77.708.980
Mutatie reserves			
Overige baten en lasten	1.184.000	3.089.105	3.066.000
Totaal Lasten	1.184.000	3.089.105	3.066.000
Overige baten en lasten	-5.198.071	-7.963.422	-4.082.534
Totaal baten	-5.198.071	-7.963.422	-4.082.534
Reserve saldo	-4.014.071	-4.874.317	-1.016.534
Resultaat na bestemming	-77.542.234	-80.600.639	-78.725.514

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van de Jaarstukken 2016 ten opzichte van de Programmabegroting 2016		(V/N)2	Vershil
Programma 9			
<i>Uitkeringen gemeentefonds</i> De werkelijke grondslag verschilt altijd iets met de begrote, waardoor er een kleine afwijking ontstaat.		V	103.000
<i>Belastingen</i> De afboekingen van oninbare belastingenvorderingen zijn in mindering gebracht op de diverse belastinginkomsten, terwijl ze als uitgave waren begroot.		V	255.000
<i>Overige Baten en lasten</i> Per saldo laten de overheadkostenplaatsen over de gehele linie (zoals ICT, dienstverlening, werven et cetera) een voordeel zien. Daarnaast is het aanvullend budget met betrekking tot de afschrijvingen in eerste instantie op deze post begroot, maar de werkelijke lasten elders in de begroting geboekt.		V	806.000
<i>Huisvesting Gooise Meren</i> Het project is nog niet ten einde, men is nog bezig met de verbouwing.		V	809.000
<i>Overige verschillen</i> Betreft kleinere bedragen.		V	7.000
Totaal		V	1.983.000
Reserves			
<i>Algemene Reserve</i> Dit verschil wordt veroorzaakt doordat een aantal boekingen niet worden gedaan, omdat ze meelopen in het rekeningsaldo.		N	3.858.000
Totaal		N	1.875.000

Financiële recapitulatie

(€ x 1.000)				Begroting	Realisatie
	Lasten/ Baten	Primitieve begroting 2016		Inclusief wijzigingen 2016	2016
Programma's					
Inwoners en Bestuur	L	€ 10.338.071	€ 10.239.100	€ 10.013.440	
	B	€ -1.522.583	€ -1.471.168	€ -2.436.909	
Saldo		€ 8.815.488	€ 8.767.932	€ 7.576.531	
Veiligheid	L	€ 5.150.240	€ 5.384.499	€ 5.451.431	
	B	€ -113.727	€ -68.727	€ -93.912	
Saldo		€ 5.036.513	€ 5.315.772	€ 5.357.519	
Openbare ruimte en verkeer	L	€ 9.993.942	€ 10.703.938	€ 10.049.814	
	B	€ -2.974.872	€ -3.649.872	€ -3.565.644	
Saldo		€ 7.019.070	€ 7.054.066	€ 6.484.170	
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	L	€ 14.870.340	€ 21.161.696	€ 17.243.455	
	B	€ -11.726.017	€ -18.144.834	€ -14.531.274	
Saldo		€ 3.144.323	€ 3.016.862	€ 2.712.181	
Duurzaamheid en water	L	€ 19.274.974	€ 19.557.003	€ 18.945.009	
	B	€ -13.892.489	€ -14.138.577	€ -13.996.123	
Saldo		€ 5.382.485	€ 5.418.426	€ 4.948.886	
Werk en inkomen	L	€ 23.058.610	€ 22.424.583	€ 22.553.023	
	B	€ -12.205.906	€ -11.431.046	€ -11.951.367	
Saldo		€ 10.852.704	€ 10.993.537	€ 10.601.656	
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	L	€ 34.904.578	€ 41.396.877	€ 36.145.132	
	B	€ -2.265.351	€ -7.565.351	€ -7.190.476	
Saldo		€ 32.639.227	€ 33.831.526	€ 28.954.656	
Sport, Cultuur en Recreatie	L	€ 6.184.886	€ 6.923.166	€ 6.545.706	
	B	€ -752.338	€ -752.338	€ -486.817	
Saldo		€ 5.432.548	€ 6.170.828	€ 6.058.889	
Algemene dekkingsmiddelen	L	€ 3.816.169	€ 6.786.417	€ 3.060.432	
	B	€ -77.344.332	€ -82.512.739	€ -80.769.412	
Saldo		€ -73.528.163	€ -75.726.322	€ -77.708.980	
Bedrag van de heffing voor vennootschapsbelasting	L	0	€ -	€ -	
	B	0	€ -	€ -	
Saldo		0	€ -	€ -	
Totaal Lasten	€	126.817.973	€ 143.803.442	€ 130.007.445	
Totaal Baten	€	-122.023.778	€ -138.960.815	€ -135.021.938	
Gerealiseerd resultaat voor bestemming	€	4.794.195	€ 4.842.627	€ -5.014.493	
Toevoegingen in reserves	€	5.732.345	€ 14.647.104	€ 10.766.146	
Onttrekkingen reserves	€	-10.526.540	€ -19.489.731	€ -11.230.404	
Gerealiseerd resultaat na bestemming	€	-	€ -	€ -5.478.751	

De analyse op de baten en lasten is opgenomen in de programmaverantwoording, deze maakt onderdeel uit van de jaarstukken.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen

Lokale heffingen zijn algemeen of hebben betrekking op een bestemming.

Algemene heffingen

- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Roerende zaakbelasting (RZB)
- Hondenbelasting
- Precariobelasting buizen, kabels en leidingen
- Precariobelasting overige zaken
- Toeristenbelasting
- Watertoeristenbelasting
- Passantenliggeldbelasting
- Reclamebelasting
- Parkeerbelasting

Bestemmingsheffingen

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Lijkbezorgingsrechten
- Liggelden
- Marktgeden
- Vermakelijkhedenretributie
- Bouwleges
- Overige leges

Voor bestemmingsheffingen geldt dat de vast te stellen tarieven niet mogen leiden tot geraamde opbrengsten die hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal kostendeckende tarieven).

Beleid lokale heffingen

In deze paragraaf leggen wij op één centrale plaats in de begroting de lokale heffingen vast en willen wij u inzicht geven in de diverse ontwikkelingen op het gebied van gemeentelijke belastingen/heffingen. De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Het beleid van de lokale heffingen is vastgelegd in verschillende verordeningen. Het beleid is in de voorbereiding van de fusie zoveel mogelijk geüniformeerd en vastgelegd in verordeningen die in december 2015 zijn vastgesteld door de drie gemeenteraden. Voor 2016 zijn de verordeningen onroerende- en roerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing, hondenbelasting, toeristen- en watertoeristenbelastingen, precariobelasting op kabels en leidingen, en de regeling kwijtschelding geharmoniseerd voor de nieuwe gemeente. De afzonderlijke legesverordeningen zijn gedeeltelijk geharmoniseerd. De raad heeft besloten om voor het grondgebied Bussum in 2016 geen rioolheffing te laten gelden. Afgeschaft is de forensenbelasting (was alleen in Naarden van toepassing). Vanaf 2018 moeten alle verordeningen wettelijk verplicht geharmoniseerd zijn voor de gehele gemeente.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2016. Voor de afvalstoffen- en rioolheffing is in 2016 kwijtschelding verleend tot maximaal het tarief behorende bij een meerpersoons huishouden. Voor

hondenbelasting is in 2016 kwijtschelding verleend voor maximaal één hond. Voor andere gemeentelijke belastingen is geen kwijtschelding verleend. In 2016 is in 476 gevallen kwijtschelding verleend.

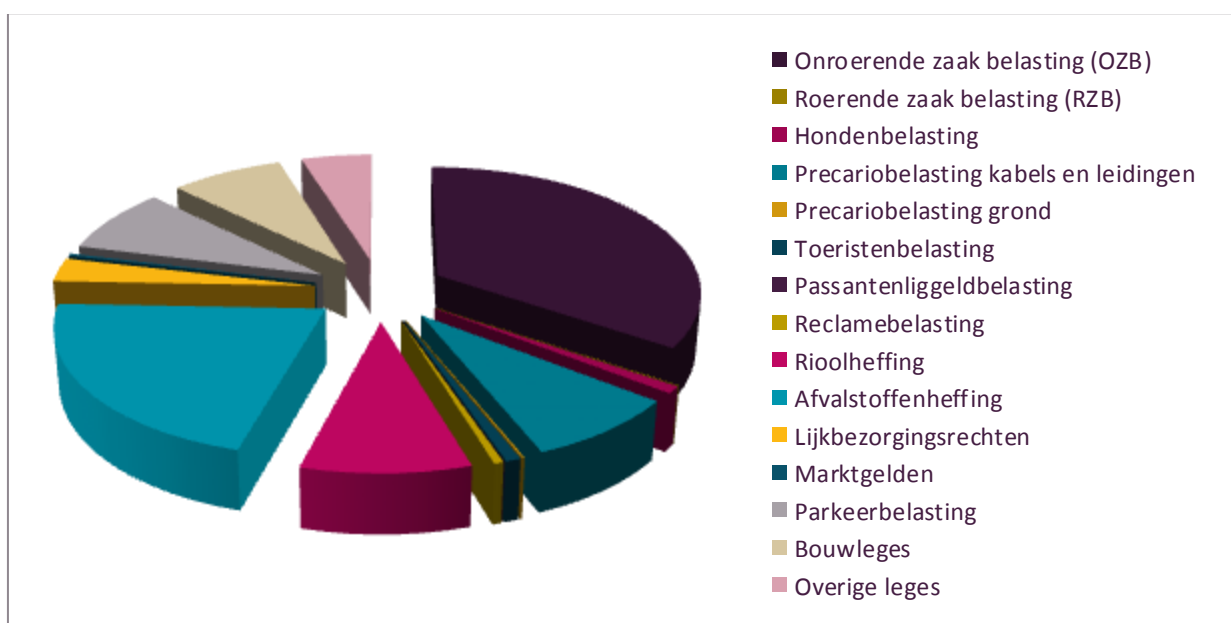
Opbrengsten en tarieven lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2016 een totale belastingopbrengst geraamd en gerealiseerd van circa € 25,6 miljoen. De samenstelling ziet er als volgt uit:

Heffing (in €)	%	Opbrengst 2016	
		Realisatie	Begroot
Onroerende zaak belasting (OZB)	34,5%	8.833.250	8.802.750
Roerende zaak belasting (RZB)	0,0%	12.406	35.493
Hondenbelasting	0,9%	228.089	257.500
Precariobelasting kabels en leidingen	8,4%	2.162.400	2.115.943
Precariobelasting grond	0,1%	27.848	37.700
Toeristenbelasting	0,8%	205.339	188.871
Passantenliggeldbelasting	0,0%	0	1.500
Reclamebelasting	0,5%	127.468	144.100
Rioolheffing	9,0%	2.307.622	2.357.750
Afvalstoffenheffing	21,3%	5.469.896	5.660.000
Lijkbezorgingsrechten	3,0%	769.943	772.233
Marktgelden	0,3%	76.300	103.430
Parkeerbelasting	8,3%	2.126.578	2.093.070
Bouwleges	7,9%	2.025.919	1.711.664
Overige leges	4,9%	1.252.725	1.359.761
Totaal	100%	25.625.783	25.641.765

Grafiek: verdeling opbrengst gemeentelijke heffingen

Met betrekking tot de precariobelasting op kabels en leidingen heeft de Tweede Kamer besloten dat deze belastingsoort over vijf jaar niet meer mag worden geheven. Gemeenten mogen het tarief ook niet meer verhogen.

Vaststelling verordeningen OZB en RZB

Op 22 juni 2015 heeft de fusieraad besloten de startnota Gooise Meren als uitgangspunt te nemen voor onder meer de harmonisatie van de lokale heffingen. In deze startnota wordt met betrekking tot de onroerende zaakbelastingen voorgesteld om voor de onroerende zaakbelastingen aan te sluiten bij het 'Bussumse tarief'. Voor deze oplossing is gekozen, omdat het niet wenselijk werd geacht om te kiezen voor een gemiddeld OZB tarief van de drie fusiegemeenten, aangezien dit voor de Bussumse inwoners een sterke stijging van de OZB aanslag zou betekenen. In maart 2016 zijn de tarieven OZB en RZB wettelijk verplicht voor de gehele gemeente vanaf de fusiedatum 1 januari 2016 door de nieuwe raad vastgesteld. Voor 2016 is daarbij besloten om voor het grondgebied Bussum geen rioolheffing te laten gelden in 2016.

Belastingen op onroerende zaakbelastingen Gooise Meren 2016 (OZB)

Onderstaand de gecorrigeerde WOZ waarde per 1 januari 2015 en de gerealiseerde OZB opbrengst 2016:

Tariefgroepen	Gerealiseerde OZB opbrengst	Gecorrigeerde WOZ waarde*	Percentage
Woningen eigenaar	€ 6.764.838	€ 8.590.882.000	0,0794%
Niet-woningen eigenaar	€ 1.159.669	€ 956.681.000	0,1204%
Niet-woningen gebruiker	€ 908.743	€ 885.159.200	0,1014%
Totaal	€ 8.833.250		

**de WOZ waarden van de gebruikers van de niet-woningen zijn gecorrigeerd voor "amendement De Pater" en leegstand en alle WOZ waarden voor verlaging door bezwaar- en beroepszaken.*

Met deze tarieven is een OZB / RZB opbrengst 2016 van € 8.845.656 gerealiseerd.

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten Gooise Meren 2016 (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen: belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB). De tarieven RZB zijn gelijk aan de OZB-tarieven. In 2016 zijn vier woonboten in Bussum in de geharmoniseerde heffing betrokken, maar zijn in Muiden ca. 10 woonboten verplaatst of weggesleept als gevolg van de verschuiving van de A1. De totale opbrengst voor deze belastingen is daarmee lager uitgekomen.

In onderstaande tabel zijn alle tarieven voor het jaar 2016 weergegeven.

Heffing	Grondslag	Tarief 2016
<i>algemene heffingen</i>		
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde woning	0,0794%
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde niet-woning	0,1204%
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde niet-woning	0,1014%
RZB	Zie OZB	Zie OZB
Hondenbelasting	eerste hond	€ 76,44
Hondenbelasting	twee of meer honden per hond	€ 132,12
Hondenbelasting	kennel	€ 387,00
Precariobelasting	buizen, kabels, draden of leidingen per strekkende m	€ 2,50
Toeristenbelasting	per overnachting	€ 1,60
Watertoeristenbelasting	per etmaal	€ 1,60
Passantenliggeldbelasting	Lengte vaartuig	€ 1,25

Heffing	Grondslag	Tarief 2016
Bestemmingsheffingen		
Rioolheffing is in 2016 voor het grondgebied Bussum niet geheven		
Rioolheffing woning Naarden	eenpersoonshuishouden	€ 150,48
Rioolheffing woning Naarden	meerpersoonshuishouden	€ 214,08
Rioolheffing niet woningen Naarden	0-200 m ³	€ 214,08
Rioolheffing niet woningen Naarden	200-400m ³	€ 293,88
Rioolheffing niet woningen Naarden	iedere 200 m ³ boven de 400m ³	€ 147,48
Rioolheffing gebruiker Muiden	niet meer afgevoerd dan 500m ³	€ 273,60
Rioolheffing gebruiker Muiden	voor elke 100 m ³ meer	€ 54,72
Afvalstoffenheffing gezinnen	eenpersoonshuishouden	€ 168,60
Afvalstoffenheffing gezinnen	meerpersoonshuishouden	€ 264,96

Lokale belastingdruk voor huishoudens

De lokale belastingdruk voor huishoudens is gerelateerd aan het wonen. Dit betekent berekeningen van de belastingdruk per (meerpersoons)huishouden aan de hand van de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor gebruikers en eigenaren van woningen. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de lokale belastingdruk, gerelateerd aan de gemiddelde waarde van de woning (de gemiddelde (WOZ)-waarde van een woning in Gooise Meren is circa € 336.000). Onderstaande berekening betreft derhalve een indicatie voor een huishouden.

Woonlasten (bij gemiddelde WOZ waarde van € 336.000)	
Afvalstoffenheffing	€ 264,96
Rioolheffing ¹⁾	€ 214,08 – € 273,60
Onroerendezaakbelasting	€ 266,78
totaal	€ 747,82 – € 805,44

1) Rioolheffing in 2016 nog gedifferentieerd per kern. Bussum, conform amendement, vrijgesteld ter compensatie hogere OZB.

Kostendekkende tarieven

In onderstaande overzichten worden voor rioolheffing, afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten de aansluitingen gepresenteerd bij het uitgangspunt van kostendekkendheid.

Een eventueel saldo wordt onttrokken dan wel gestort in de egalisatiereserve of -voorziening.

Voor riool en afval dient vermeld dat de BTW-component een toegestaan onderdeel is van het tarief.

Riolering					
Lasten	2016 realisatie	2016 begroting	Baten	2016 realisatie	2016 begroting
Uitbestede werkzaamheden	699.706	896.638	Opbrengst rioolheffing	2.307.622	2.357.750
Kapitaallasten	2.809.946	2.852.661	Overige opbrengsten	11.718	26.836
Kosten intern beleid en beheer	319.153	319.153			
BTW compensatie	989.443	951.264			
Kwijtschelding	79.697	70.000			
Bijdrage aan straatreiniging	170.000	170.000			
Dotatie onderhoud gebouwen	3.600	3.600			
Dotatie aan egalisatievoorziening	252.545	294.985	Onttrekking aan egalisatievoorziening	3.004.750	3.173.715
Totaal	5.324.090	5.558.301		5.324.090	5.558.301

De onttrekking aan de egalisatievoorziening heeft betrekking op het amendement waarbij aan de inwoners van Bussum in 2016 geen rioolheffing is opgelegd.

Afvalverwerking

Lasten	2016 realisatie	2016 begroting	Baten	2016 realisatie	2016 begroting
Uitbestede werkzaamheden	4.797.701	4.918.215	Opbrengst afvalstoffenheffing	5.469.896	5.660.000
Kapitaallasten	264	-	Bijdrage GAD commanditair kapitaal (CK)	1.031.133	1.000.000
Kosten intern beleid en beheer	77.248	77.248	Overige opbrengsten	517	-
BTW compensatie	1.007.517	1.051.488			
Kwijtschelding	208.800	233.625			
Dotatie aan egalisatievoorziening CK	1.031.133	1.000.000			
Dotatie aan egalisatievoorziening	-	34.282	Onttrekking aan egalisatievoorziening	621.117	654.858
Totaal	7.122.663	7.314.858		7.122.663	7.314.858

De terugbetaling van commanditair kapitaal door de GAD is conform begroting gestort in de egalisatievoorziening.

Begraven

Lasten	2016 realisatie	2016 begroting	Baten	2016 realisatie	2016 begroting
Uitbestede werkzaamheden	279.414	257.454	Opbrengst begraafrechten	769.943	772.233
Kapitaallasten	144.806	101.623	Opbrengst afkoopsommen onderhoud	118.348	65.000
Kosten intern beleid en beheer	570.794	570.794	Overige opbrengsten	26.563	17
Dotatie aan voorziening afkoop ohd	118.348	65.000	Onttrekking aan voorziening afkoop ohd	84.509	98.580
Dotatie aan voorziening ohd gebouwen	23.500	23.500			
Dotatie aan reserve egalisatie begraafrechten	-	18.974	Onttrekking aan reserve egalisatie begraafrechten	137.499	44.748
Saldo exploitatie	-	-	Saldo exploitatie	0	56.767
Totaal	1.136.861	1.037.345		1.136.861	1.037.345

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige activiteiten in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie voor een zo actueel mogelijk beeld. Risico's zijn meestal ook niet jaar gebonden. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van de cijfers per 31 december 2016.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gemeente Gooise Meren in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn in totaal 65 risico's in beeld gebracht.

De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

Financieel

$x > € 1.000.000$	1	1	2		3
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$	2	1	1	3	2
$€ 100.000 < x < € 500.000$	2	2	5	7	2
$€ 10.000 < x < € 100.000$	1	8	4	4	3
$x < € 10.000$		1	1		
Geen financiële gevolgen	8	1			
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg en het bijbehorende invloed percentage. Dit percentage geeft aan hoeveel procent dit risico bijdraagt bij het verwachte totale financiële gevolg. Dit zijn de 10 risico's die de grootste verwachte financiële impact hebben.

In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Programmabegroting 2017) is vervallen, gewijzigd, of nieuw is. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	Wijziging
1	Precarioheffing Wetgever heeft in maart 2017 besloten tot het afschaffen van de heffingsmogelijkheid van precario op kabels/leidingen. De heffingsmogelijkheid bestaat nog maximaal 5 jaar.	Ontbreken structurele dekking voor de wegvallende precario inkomsten en mogelijk verliezen rechtszaak precarioheffing.	20.51%	N
2	Integraal Kindcentrum Muiden: Aanbesteding van het werk / te realiseren voorziening onderwijshuisvesting.	Budget ontoereikend voor de realisatie van een kwalitatieve huisvestingsvoorziening die voldoet aan wettelijke eisen.	13.48%	+
3	BUIG: Toename last door toegenomen bijstandsvolume, terwijl het Rijk pas later een deel daarvan compenseert.	Er wordt bij ongewijzigd bestandsvolume een financieel tekort verwacht.	11.57%	-
4	De Krijgsman: In een uitvoeringsovereenkomst d.d. eind december 2016 zijn afspraken vastgelegd tussen KNSF en gemeente over de onderdelen en discussiepunten die nog niet waren beslecht. Daarmee zijn de grootste risico's tussen de gemeente en de KNSF/ Krijgsman als contractpartner gemitigeerd. De bestuurlijk besluitvorming over de verschillende dossiers vindt plaats in het eerste en tweede kwartaal van 2017.	Financiële risico's bij de definitieve ontwerpen/ uitvoering van verschillende dossiers rond De Krijgsman.	5.33%	-
5	Garantie- en vaststellingsovereenkomsten Gooiberg: Eigenaren van woningen op Gooiberg doen bij verkoop van hun woning een beroep op deze overeenkomst met de gemeente.	De gemeente dient per woning het verschil tussen de marktwaarde (onvervuild) en de verkoopprijs bij te passen incl. taxatie en veilingkosten.	5.32%	O
6	Emmaschool: Aanbesteding van het werk / te realiseren voorziening onderwijshuisvesting.	Budget ontoereikend voor de realisatie van een kwalitatieve huisvestingvoorziening die voldoet aan wettelijke eisen.	4.36%	N
7	Onderhoud: De begroting 2017 heeft onvoldoende middelen om het noodzakelijk groot onderhoud uit te voeren (openbare ruimte).	Budgetoverschrijding	4.33%	O
8	Toerit A1 Muiden: Het budget Toerit blijkt niet voldoende op grond van de raming van het Definitieve Ontwerp.	Budgetoverschrijding	4.03%	O
9	WIKRO leiding: er loopt een rechtzaak tegen de gemeente met betrekking tot de aansprakelijkheid voor de vertragingschade die is opgelopen.	Vertragingschade.	3.22%	N
10	Bezuinigingstaakstelling Gooise Meren in Balans wordt (deels) niet gerealiseerd.	Budgetoverschrijding	2.64%	O

+= Gestegen, - = Gedaald, N = Nieuw in top -10, O= Ongewijzigd

Ten opzichte van de recente risico-inventarisatie bij de begroting 2017 is de totale financiële impact van de financiële risico's toegenomen van € 26.171.500 naar € 32.954.500. Hieronder volgt een overzicht van de grootste wijzigingen:

- De toename van het totaalbedrag aan financiële risico's wordt voornamelijk veroorzaakt door de rechtszaken met betrekking tot de precarioheffing. Deze zaken zijn aangespannen door de netbeheerders. In soortgelijke gevallen bij andere gemeenten zijn de gemeenten in het gelijk gesteld, dus de kans dat wij de zaken verliezen wordt laag ingeschat.
- In een uitvoeringsovereenkomst eind december 2016 zijn afspraken vastgelegd tussen KNSF en gemeente over de onderdelen en discussiepunten die nog niet waren beslecht. Daarmee zijn de grootste risico's tussen de gemeente en de KNSF/Krijgsman als contractpartner gemitigeerd.
- Wabo: In 2016 zijn er meer Wabo vergunningen aangevraagd en zijn de inkomsten hoger uitgevallen dan begroot. Het risico van verminderde inkomsten heeft zich daarmee niet voorgedaan. Voor 2017 blijft het risico van een laag aantal aanvragen voor Wabo vergunningen.
- In verband met de fusie en ziekteverzuim heeft er meer (tijdelijke) inhuur moeten plaatsvinden. Dit risico heeft zich voorgedaan in 2016, maar heeft niet geleid tot een overschrijding van de totale bedrijfsvoeringskosten.
- De verkoop van de woningen op Landgoed Nieuw Cruysbergen en Roodborstlaan verliepen zonder tegenvallers en daarmee zijn de grootste risico's bij deze projecten vervallen.

Risico-simulatie

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekend duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risico-simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande tabel tonen de resultaten van de risico-simulatie.

Zekerheidspercentage	Bedrag
50%	€ 6.174.714
75%	€ 7.075.457
80%	€ 7.305.657
95%	€ 7.575.198
90%	€ 7.915.190
95%	€ 8.439.392

In bovenstaande tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. Uit bovenstaande tabel volgt dat met een zekerheid van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 7.915.190.

Beschikbare weerstandscapaciteit

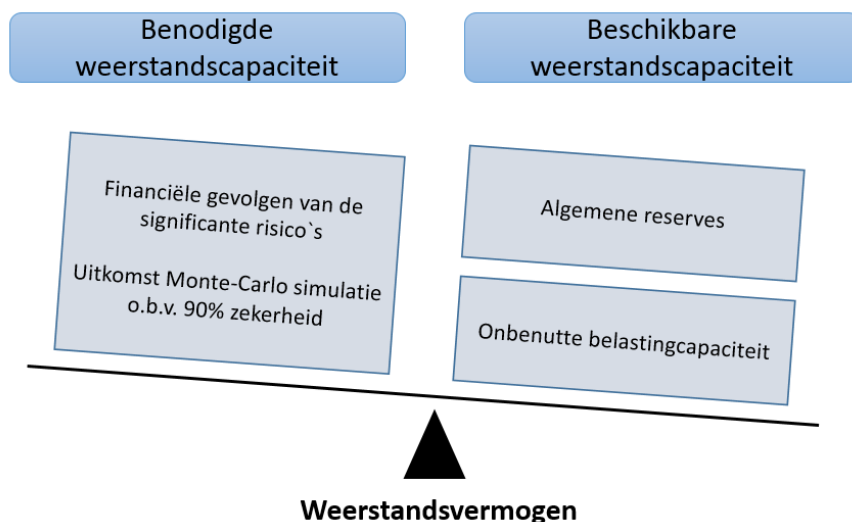
De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen.

Binnen de gemeente Gooise Meren is een aantal reserves dat (ten dele) herbestemd kan worden. Het betreft een totaal bedrag van € 33.131.384.

Weerstandscapaciteit	
Algemene reserve per 31 dec.	€ 18.668.515
Onbenutte belastingcapaciteit 2016	PM
Stelpost onvoorzien	€ 50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	€ 33.131.384
Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 51.849.899

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}^1}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 51.849.899}{€ 7.915.190} = 6.6$$

Tabel: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio. Het ratio van Gooise Meren valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Bij de begroting 2016 (6.0) en begroting 2017 (4.36) was de waardering ook uitstekend. De reden dat de waardering nu nog hoger uitkomt heeft te maken met de grote toename van de beschikbare weerstandscapaciteit en dan met name de reserves.

¹ Exclusief onbenutte belastingcapaciteit

Kengetallen

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De netto schuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekke leningen leidt tot een gecorrigeerde netto schuld.

Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A Vaste schulden art 46 BBV	103.784	97.913	98.932
B Netto vlottende schuld art 48 BBV	14.488		15.736
C Overlopende passiva art 49 BBV	18.923		10.369
D Financiële activa art 36 lid b, c, d, e en f	16.279		25.321
E Uitzettingen kleiner dan 1 jaar art 39 BBV	18.873		14.502
F Liquide middelen art 40 BBV	596		52
G Overlopende activa art 40a BBV	7.269		5.733
H Gecorrigeerde netto schuld (A+B+C-D-E-F-G)	94.178	97.913	79.429
H Totale baten art 17 lid c (ex.mutaties reserves)	111.159	122.798	135.022
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x100%	84,72%	79,73%	58,83%

Vanuit de stresstest voor 100.000+ gemeenten is voor elk kengetal een indeling gemaakt voor de interpretatie van voor het betreffende kengetal. Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol, B = 90 -130% matig risico en C = groter dan 130% zeer risicovol. Gooise Meren heeft met 57% een zeer laag risico.

Het verschil met de begroting wordt veroorzaakt door minder investeringen dan gepland, waardoor er ook minder geld werd geleend dan begroot. Daarnaast zijn er meer baten ontvangen (o.a. Beschermd Wonen).

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre in staat om aan financiële verplichtingen te voldoen)

Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A Eigen vermogen art 42 BBV	42.168	48.084	57.279
B Balanstotaal*	210.105		203.170
Solvabiliteit (A/B)	20%		28,19%

* Totale boekwaarde van de materiele- en financiële vaste activa, vorderingen, voorraden (incl. onderhanden werk) en liquide middelen

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol, B = 20-50% matig risico en C = kleiner dan 20% zeer risicovol. Omdat de gegevens voor 2015 nog niet bekend zijn is de solvabiliteit van de drie fusiegemeenten voor 2014 inzichtelijk gemaakt. Met 30% is de solvabiliteit matig risicovol.

De toename in solvabiliteit wordt verklaard door dezelfde redenen als bij de schuldquote hierboven.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen)

Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A Totale structurele lasten	105.643	127.592	120.628
B Totale structurele baten	104.037	122.798	128.974
C Totale structurele toevoegingen aan reserves	19.523	5.732	9.474
D Totale structurele onttrekkingen aan reserves	20.493	10.527	8.047
E Totale baten	132.851	122.798	135.022
Structurele exploitatieruimte (A-B+C-D)/E	-0,48%	0,00%	5,12%

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol, B = 0% matig risico en C = kleiner dan 0% zeer risicovol. Met 7.13% structurele exploitatieruimte valt Gooise Meren onder categorie A.

De toename wordt verklaard door de stijging van de baten en verminderde uitgaven ten opzichte van de begroting.

Grondexploitatie risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden art 38 lid 8 punt 1 BBV	708	700	-
B Bouwgronden in exploitatie	3.348	1.169	1.016
C Totale baten art. 17 lid c (excl. Mutaties reserves)	125.011	122.798	135.022
Grondexploitatie (A+B)/C*100%	3,44%	1,52%	0,75%

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol, B = 20-35% matig risico en C = groter dan 35% zeer risicovol. Het risico voor Gooise Meren valt onder A en is dus zeer beperkt.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde)

Bij begroting ultimo jaar (x€ 1.000)	Begroting 2016	Rekening 2016
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde *1	182	267
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde *2	183	163
C Afvalstoffenheffing per gezin	284	265
D Eventuele heffingskorting		
E Totale woonlasten gezin (A+B+C+D)	649	694
F Woonlasten landelijk gemiddelde gezin voorgaand jaar	716	716
Belastingcapaciteit (E/F)*100%	91%	97%

1 Rekening 2016 gemiddelde WOZ waarde van € 336.000, begroting 2016 was dit € 316.000

2 Rioolheffing in 2016 nog gedifferentieerd per kern. Bussum, conform amendement, vrijgesteld ter compensatie hogere OZB.

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol, B = 95-105% matig risico en C = groter dan 105% zeer risicovol. Het risico voor Gooise Meren valt onder B en is een matig risico.

De hogere heffingen per gezin worden verklaard door de verhoging van de ozb tarieven en de hogere gemiddelde WOZ waarde.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

1. Riolering
2. Wegen
3. Kunstwerken
4. Openbare verlichting
5. Speelvoorzieningen
6. Gebouwen
7. Groen en natuur
8. Sportvelden en accommodaties
9. Waterwegen
10. Exploitatie onroerende zaken
11. Sportfondsen Naarden
12. MFA De Zandzee

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat

Nr.	Kapitaalgoed	Beheerplannen	Voormalig gemeente	Door de raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Achterstallig onderhoud	Werkelijke exploitatielasten 2016 ²	Boekwaarde 31-12-2016 ²
1	Riolering	GRP 2013-2016	Bussum	2013	2016	Nee	4,378	43,013
1	Riolering	GRP 2013-2016	Naarden	2013	2016	Nee		
1	Riolering	GRP 2012	Muiden	2012	2017	Nee		
2	Wegen	Wegenbeheerplan 2010-2014	Bussum	2010	2014	Ja*	4,398	19,511
2	Wegen	MJOP	Naarden	2014	2020	Nee		
2	Wegen	Wegenbeheerplan	Muiden	2015	2019	Ja**		
3	Kunstwerken	MJOP	Bussum	2014		Nee	0,329	1,220
3	Kunstwerken	MJOP	Naarden	2014	2020	Nee		
3	Kunstwerken	MJOP	Muiden	2014		Ja**		
4	Openbare verlichting	Duurzame openbare verlichting 2011-2016	Bussum	2011	2016	Nee	0,493	2,126
4	Openbare verlichting	Beleidsnota openbare verlichting 2004-2013	Naarden	2004	2013	Nee		
4	Openbare verlichting	Openbaar verlichtingsplan 2009	Muiden	2009	2013	Ja**		
5	Speelvoorzieningen	Nota Speelruimte 2013-2020	Bussum	2013	2020	Nee	0,273	0,409
5	Speelvoorzieningen	Speelruimteplan 2007-2016	Naarden	2007	2016	Nee		
6	Gebouwen	MJOP	Bussum	2015	2018	Nee	2,129	16,540
6	Gebouwen	MJOP	Naarden	2014	2022	Nee		
6	Gebouwen	MJOP 2013	Muiden	2013	2022	Nee		
7	Groen	Groen 2005	Bussum	2005	N.v.t.	Nee	3,955	2,044
7	Groen	Nota Bomen 2014	Bussum	2014	2019	Nee		
7	Groen	IBOR	Bussum	2013	2018	Nee		
7	Groen	Beeld KwaliteitsPlan 2013-2018	Bussum en Naarden	2013	2018	Nee		
7	Groen	Groenstuctuurplan Naarden	Naarden	2009	2024	Nee		
7	Groen	Bomenbeleidsplan Naarden	Naarden	2009	2024	Nee		
7	Groen	Beeld KwaliteitsPlan 2015-2018	Muiden	2015	2018	Nee		
7	Groen (incl. sportfaciliteiten)	Groenbeheerplan	Muiden	2009	2014	Nee		
8	Sportvelden en accommodaties	Sportnota 2012-2016	Bussum	2012	2016	Nee	2,266	9,479
8	Sportvelden en accommodaties	Voorzieningennota 2012-2020	Naarden	2012	2020	Nee		
8	Sportvelden en accommodaties	Sportnota 2015	Muiden	2015	2027	Nee		
8	Gymnastieklokalen	MJOP	Bussum	2015	2018	Nee		

Nr.	Kapitaalgoed	Beheerplannen	Voormalig gemeente	Door de raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Achterstallig onderhoud	Werkelijke exploitatielasten 2016 ²	Boekwaarde 31-12-2016 ²
9	Waterwegen	Waterplan Naarden-Bussum 2008-2014	Bussum	2008	2014	Nee	1,146	0,485
9	Waterwegen	Waterplan Naarden-Bussum 2008-2014	Naarden	2008	2014	Nee		
9	Water (incl. beschoeiing en baggeren)	Loopt via Waternet	Muiden	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
10	Exploitatie onroerende zaken	MJOP	Naarden	2014	2024	Nee	1,089	8,150
11	Sportfondsen Naarden	MJOP	Naarden	2014	2021	Nee	0,392	2,149
12	MFA De Zandzee	MJOP	Bussum	N.v.t.	2031	Nee	1,474	8,202

* Enig achterstallig onderhoud

** Er is in deze jaarstukken budget gereserveerd om de achterstand in Muiden weg te werken

² Werkelijke bedragen 2016 voor Gooise Meren x € 1 miljoen.

Ontwikkeling/uitgevoerd in 2016:

1. Riolering

Op gebied van de riolering is er in 2016 heel wat gebeurd. Het uitvoeren van het jaarlijks onderhoud aan het hoofdriool, straat- en trottoirkolken, pompgemalen en drukriolering. De dagelijks storing afhandeling en er is een eerste stap gezet naar het op orde brengen van de basisgegevens van Naarden en Bussum. Er is een begin gemaakt met de voorbereiding om de rioleringszorg van Muiden en Muiderberg weer in eigenbeheer te gaan doen. Tot medio december 2016 heeft Waternet dit op inhuurbasis gedaan voor beide gemeente vanaf die tijd wordt de gehele rioleringszorg van de gemeente Gooise Meren nu in eigenbeheer gedaan.

Er is een eerste stap gezet om met omliggende gemeenten enkele uitvoeringstaken gezamenlijk aan te besteden. Dit is al gelukt voor het leegzuigen en reinigen van de straat- en trottoirkolken.

Verder zijn er grote riool vervangingsprojecten geweest, enkele voorbeelden hiervan zijn: Wester-eng deelplan 5, vervanging riolering Thijssenpark, aanleg overstortleiding 't Spiegel.

Als laatste is er een stap gezet om alle lopende contracten van alle woonkernen onder de loep te leggen en te kijken wat we daarvan kunnen opzeggen dan wel samen voegen voor heel Gooise Meren.

2. Wegen

In 2016 is in de kern Bussum van het meerjarige herinrichtingsproject Westereng, deelplan 4 opgeleverd.

In en rondom de kernen Muiden en Muiderberg is nog niet gestart met de werkzaamheden die voortkomen uit het Wegenbeheerplan Muiden. Dit komt met name door de onvoorzien slechte staat van andere assets als de riolering en de bestuurlijke wens om participatie meer vorm te geven binnen dit werk, terwijl dit in eerste instantie slechts groot onderhoud aan de verhardingen omhelsde. Vanwege het uitstel van het groot onderhoud is er wel her en der in Muiden en Muiderberg onderhoud uitgevoerd om gevaarlijke situaties te verhelpen.

In Bussum en Naarden is het nodige groot onderhoud uitgevoerd aan met name asfaltwegen. Ook zijn de wegen in Bussum en Naarden in 2016 geïnspecteerd. Naar aanleiding van deze inspecties is er gestart met het uitvoeren van zogenaamd klein onderhoud.

3. Kunstwerken

Prinses Irenebrug

De veiligheid van deze brug is verbeterd door het aanbrengen van extra signalering voor het verkeer. Ook zijn er veiligheidsrisico's beperkt door het aanpassen van het elektrische systeem.

Keermuur Bollelaan

De keermuur is hersteld waardoor de muur weer op sterkte is.

Kademuren Oude en Nieuwe Haven

De kademuren in de Oude en Nieuwe Haven zijn begin 2016 hersteld en de werkzaamheden afgerond.

Burg Oud Blaricumerweg

Door een verschil in inzicht met de aannemer zijn werkzaamheden aan de brug Oud Blaricumerweg niet uitgevoerd en is het contract met de aannemer ontbonden. Het is nog niet bekend wanneer de geplande werkzaamheden uitgevoerd worden.

4. Openbare Verlichting:

Geheel 2016 is er onderhoud en storing afhandeling aan de openbare verlichting verricht. Er is veel aandacht en werk verricht om de gegevens op peil te krijgen. Er is gestart met een gezamenlijke Europese aanbesteding in de regio. Hieraan doen de gemeenten Hilversum, Wijdmeren, Weesp en Gooise Meren mee. Huizen en de BEL-combinatie worden op de hoogte gehouden en kunnen input leveren, zodat ze eenvoudig mee kunnen doen aan een volgende gezamenlijke aanbesteding. Momenteel hebben Huizen en de BEL combinatie nog een lopend contract.

5. Speelvoorzieningen

In 2016 zijn er door beheer en service twee interne inspecties bij alle speelplaatsen en speeltoestellen uitgevoerd en heeft er een veiligheidsinspectie door een extern bedrijf plaatsgevonden. Alle benodigde vervangingen en reparaties zijn uitgevoerd zodat er veilig gespeeld kan worden en aan de wettelijke eisen wordt voldaan.

Speelplaats Nieuwe Spiegelstraat

Er is een tijdelijke speelplaats ingericht die in 2016 feestelijk is geopend.

Pannaveld Godelindedwarsstraat

Vanuit de buurt zijn er klachten over geluidsoverlast binnenkomen. Het hekwerk rondom het veld is aangepast onder andere door middel van het aanbrengen van geluiddempende netten.

Skatebaan Ceintuurbaan

Aan de Ceintuurbaan is een skatepark met half-pipe gerealiseerd die in 2016 feestelijk is geopend.

Speelplaats Brede School

In verband met overlast zijn er rond de speelplaats bij de Brede School drie hekken geplaatst.

Grondwerk speelplaatsen Muiden en Muiderberg

Op diverse speelplekken in Muiden en Muiderberg was er wat betreft de ondergrond sprake van achterstallig onderhoud en dat is in 2016 succesvol opgepakt.

6. Gebouwen

Gewestkantoor

Naar aanleiding van aanhoudende klachten van huurders ten aanzien van het klimaat van het pand is besloten om een extern bureau onderzoek te laten verrichten.

Aan de hand van de bevindingen is besloten in drie fases de problematiek aan te pakken.

De eerste fase is afgerond en heeft al een aanzienlijke verbetering gebracht. De tweede en derde fase zullen medio het eerste kwartaal van 2017 worden afgerond.

Overige gebouwen

Na de fusie is de eerste aandacht met name naar de organisatie en inrichting van gebouwbeheer gegaan. De verdeling van de verantwoordelijkheden zijn vastgesteld en er heeft een inventarisatie van het bezit plaats gevonden ten behoeve van het accommodatiebeleid.

De contracten zijn in kaart gebracht evenals de drukpunten ten aanzien van veiligheid, welke ook direct zijn uitgevoerd.

Storingen zijn opgepakt en er heeft regulier onderhoud plaats gevonden.

Het uitvoeren van planmatig onderhoud is wegens de herinrichting van de gebouwen niet uitgevoerd, met uitzondering van dringend noodzakelijke werkzaamheden.

7. Groen

In 2016 hebben we het openbaar groen als één gemeente onderhouden. De beheergegevens hebben we in één beheersysteem samengevoegd en bestekken zijn samengevoegd zodat er één werkwijze is ontstaan. Om achterstallig onderhoud aan het groen weg te werken is er een o-meting voor Gooise Meren uitgevoerd. Aan de hand van deze o-meting kunnen we een renovatieplanning maken en het groen gaan renoveren. Dit zal aankomend jaar gaan plaatsvinden.

8. Sportvelden en accommodaties

In 2016 is ten behoeve van SC Muiden een natuurgrasveld aangelegd, in 2017 volgen een tijdelijke accommodatie en een kunstgrasveld.

Verder is een kunstgrasveld ten behoeve van BFC en SDO aangelegd en zijn de nieuwe kleedkamers bij HCAW gerealiseerd. Op alle sportparken is regulier onderhoud gepleegd.

9. Waterwegen

Reguliere taken;

- Beheren en onderhouden van gemeentelijke waterbouwkundige objecten zoals beschoeiingen, watergangen, stranden en oevers;
- Contacten onderhouden en samenwerken met partners in de waterketen.

In 2016 hebben we regulier onderhoud uitgevoerd aan de watergangen.

In het najaar van 2016 is er veel aandacht en werk verricht om de gegevens van beschoeiingen, damwanden en stuwen in de gehele gemeente Gooise Meren helder in kaart te krijgen.

In maart 2017 start Ingenieursbureau Westenberg met een inventarisatie/ inspectie met als doel van wat hebben we aan beschoeiing en damwand en wat is de huidige staat hiervan. Deze inventarisatie zal de basis moeten gaan vormen voor het meerjaren onderhoudsprogramma dat opgesteld dient te worden.

Verder is er in de maanden september/ oktober 2016 veel werk verricht aan de voorbereiding voor het ophogen van de vier stranden in Muiden en Muiderberg, deze ophoging was noodzakelijk. Deze stranden zijn in januari 2017 opgehoogd en aan het strand nabij de Zeeweg te Muiderberg is achterstallig onderhoud uitgevoerd. Het hiervoor gebruikte zand is afkomstig van de op/afrit A1 Muiden. Door gebruik te maken van dit zand uit de directe omgeving hebben we de kosten laag kunnen houden.

10. Exploitatie onroerende zaken

MFA De Rijver

Eind 2016 heeft een huisartsenpost zijn intrek genomen in De Rijver. Vooruitlopend hierop heeft er een verbouwing plaatsgevonden in het gedeelte waar voorheen de BSO zat. De Huisartsenpost is zo gepositioneerd dat deze zelfstandig kan functioneren.

MFA De Kazerne

In 2016 heeft er een servicepunt van de gemeente Gooise Meren in de bibliotheek gezeten. Naast wat ICT aanpassingen heeft er hiervoor geen verbouwing plaatsgevonden.

MFA Breeduit

Om er voor te zorgen dat Stichting Elan zijn intrek kon nemen, hebben er verschillende aanpassingen plaatsgevonden in het leegstaande gedeelte. Zo is er een lokaal bijgekomen en zijn er benodigde voorzieningen aangebracht. Doordat er ook een nieuwe huurder is voor het theater, is er nu geen leegstand meer.

MFA Muizenfort

In 2016 heeft er een ingrijpende verbouwing plaatsgevonden. Het pand heeft een gehele andere indeling gekregen. Zowel Stichting Pampus als Stichting Historische Kring Muiden hebben een ander ruimte ingenomen. Hierdoor is de rechterzijde vrij gekomen en heeft daar Studio Hasenaar zijn intrek genomen.

11. Sportfondsen Naarden

Geen bijzonderheden.

12. MFA De Zandzee

Geen bijzonderheden.

De gemeente moet nog veel beleid voor de kapitaalgoederen ontwikkelen. De belangrijkste beleidsharmonisaties staan gepland voor 2017. Ook zal de informatievoorziening beter op orde worden gebracht om te zorgen dat er actuele meerjaren- onderhoudsplannen beschikbaar zijn. Dat betekent dan ook dat er vooralsnog onzekerheid is over de vraag of de huidige budgetten en voorzieningen voldoende zijn om de kapitaalgoederen op het wettelijk vereiste c.q. gewenste kwaliteitsniveau langjarig in stand te houden. De eerste signalen zijn dat er met name op het punt van het beheer van wegen substantiële tekorten zijn. Omdat de gemeente op dit moment niet voldoende en betrouwbare gegevens heeft om dit concreet te kunnen onderbouwen, beperken wij ons in dit verslag met melding te maken van deze situatie.

Ondertussen is er een project opgestart om onze informatie op orde te krijgen en om daarmee meerjaren- onderhoudsplanningen te maken. De huidige planning is om Q2 van 2017 voldoende stappen te hebben gezet om het probleem te kunnen kwantificeren.

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De paragraaf Financiering besteedt aandacht aan de financieringsfunctie of treasuryfunctie en gaat in op de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Het beleid van de gemeente Gooise Meren voor de treasuryfunctie is vastgesteld in het Treasurystatuut 2016. In deze paragraaf wordt ingegaan op de verantwoording die wettelijk verplicht is volgens de Wet FIDO (Wet Financiering decentrale overheden) en de verantwoording over het gevoerde beleid in 2016.

Financieringsbeleid en renteontwikkeling

Het financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren was in 2016 gericht op risicomijdend en zo laag mogelijke kosten voor leningen. In 2016 is er veel gebruik gemaakt van kortlopende financieringen. Dit omdat de rente op korte leningen in 2016 lager was dan de rente op langlopende leningen. Zoals hieronder verder wordt aangegeven heeft dit plaatsgevonden binnen de wettelijke randvoorwaarden.

Financieringsbehoefte

De behoefte aan nieuwe financiering wordt sterk bepaald door nieuwe investeringen, het inzetten van reserves en voorzieningen, de voortgang van de grondexploitaties en het eventueel verstrekken van leningen aan derden.

Bij het voorzien in de behoefte aan financiering via langlopende leningen wordt nadrukkelijk gekeken waar die behoefte uit voortkomt en dat bepaalt ook veelal de termijn waarvoor een lening wordt aangetrokken.

In de loop van het jaar 2016 hebben wij geen enkele aanvullende langlopende lening behoeven af te sluiten. Middels roodstand en dus kortlopende financiering hebben we afdoende in de behoefte aan financiering kunnen voorzien, met name doordat de uitgaven voor investeringen in 2016 zijn achtergebleven bij de verwachting.

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van de woningbouw) voor het begrotingsjaar 2016 met de werkelijke cijfers 2016 vergeleken.

Omschrijving (in €)	Begroting 2016 Bedrag	Gemiddelde rente	Jaarrekening 2016	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	105.661.416	3,76%	105.661.416	3,76%
Nieuwe leningen	20.300.000		-	
Reguliere aflossingen	6.802.283		6.802.283	
Vervroegde aflossingen			-	

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet ziet er op toe, dat de gemeente tijdig in de behoefte aan langlopende financiering voorziet en dus niet ongebreideld blijft teren op de veelal lagere rente van kort geld en onverhoopt uiteindelijk moet gaan lenen tegen veel te hoge langlopende rentes.

Voor 2016 was er een kasgeldlimiet van € 11.333.553. In de onderstaande tabel is te zien dat er in 2016 geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet is overschreden.

No.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2016	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
	Omvang begroting	133.324				
1	Toegestane kasgeldlimiet					
	in procenten	8,5%				
	in bedrag	11.333				
2	Omvang vlottende schuld		4.850	3.422	6.569	5.267
3	Omvang vlottende middelen			3.201	2.827	1.208
	Toets kasgeldlimiet					
4	Totaal gemiddelde netto vlottende schuld (2-3)		4.850	221	3.742	4.059
5	toegestane kasgeldlimiet (1)		11.333	11.333	11.333	11.333

Renterisiconorm

De renterisiconorm is gericht op het beheersen en eventueel voorkomen van de risico's. Deze richt zich op de reeds afgesloten langlopende leningen. Het risico bestaat namelijk dat op enig moment veel herfinanciering moet plaatsvinden tegen een veel hogere rente. In de wet FIDO zijn normen gesteld om risico te bewaken. De renterisiconorm houdt in dat het totaal aan renteherzieningen en aflossingen in een jaar niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal. In de onderstaande tabel is te zien dat in 2016 de renterisiconorm niet wordt overschreden.

No	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
1	Renteherzieningen				
2	Aflossingen	6.802	8.145	8.907	9.132
3	Renterisico (1+2)	6.802	7.783	8.907	9.132
4	Renterisiconorm (4a*4b)	26.665	24.750	23.859	22.675
4a	Begrotingstotaal	133.324	123.750	119.295	113.375
4b	Percentage	20%	20%	20%	20%
5	Ruimte onder de renterisiconorm	19.863	16.967	14.952	13.543

EMU-saldo

Met het EMU-saldo wil het rijk de begroting en de jaarrekening van de gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt binnen de Economische en Monetaire Unie. Het EMU-saldo van gemeenten is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis. Dit betekent dus dat investeringen voor het volle bedrag meetellen en dat kosten die ten laste komen van voorzieningen ook ten volle meetellen. Het EMU-saldo voor 2016 (begroting en rekening) komt als volgt uit:

no.	Omschrijving (bedragen x €1.000)	2016	
		Begroting	Rekening
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.765	5.479
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	7.363	7.760
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.209	4.466
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	18.392	10.690
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	997	2.630
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-
11	Verkoop van effecten:		
	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee
	EMU-saldo (1+2+3-4+5+6-7+8-9-10-11).	-13.582	4.385

Paragraaf Bedrijfsvoering

Doelstelling van deze paragraaf is inzicht geven in de stand van zaken van de bedrijfsvoering. Naast de gestelde ambitie voor de bedrijfsvoering Gooise Meren, vindt u in deze paragraaf de realisatie van de aandachtspunten van 2016.

Dienstverlening

In 2016 heeft de digitale dienstverlening een sterke groei doorgemaakt. Met een toegankelijke dienstverleningswebsite ingericht met "top-taken" en een tweede website voor bestuursinformatie zijn alle (openbare) bestuurlijke zaken en lopende plannen en projecten laagdrempelig en transparant voor iedereen toegankelijk. Gooise Meren is hiermee voorloper in Nederland.

In 2016 zijn de servicebalies in Naarden en Muiden gesloten vanwege een zeer laag bezoekersaantal (minder dan acht bezoekers per dag).

Een online-team draagt zorg voor deze digitale dienstverlening. Daarbij wordt onder andere Web-care ingezet en wordt actief gereageerd op vragen en uitlatingen van inwoners via Social Media.

Doorlopend wordt het bezoek aan de websites gemonitord: waar zoeken inwoners naar en hoe gemakkelijk kunnen zij de informatie en producten vinden? Met deze informatie wordt de digitale dienstverlening continu verbeterd om optimaal aan te blijven sluiten bij de vraag van de inwoners.

Huisvesting

In 2016 is gestart met twee locaties voor de nieuwe gemeente Gooise Meren. In Naarden is voornamelijk het bestuur en de bestuurlijke ondersteuning gevestigd en in Bussum alle overige diensten.

In 2016 is het voormalige gemeentehuis van Bussum verbouwd om medio 2017 in gebruik te worden genomen als "Huis van de Gemeenschap" van Gooise Meren. Voorop staat dat de overlast voor bezoekers (klanten) van de centrale dienstverleningslocatie in Bussum tot een minimum beperkt wordt. In het nieuwe huisvestingsconcept zijn transparantie, het activiteitgericht werken, en gastvrijheid de uitgangspunten.

Inkoop & contractmanagement

In 2016 is nieuwe regelgeving rondom inkoop (er 1-4-2016) en digitaal aanbesteden geïmplementeerd in de organisatie. Gooise Meren heeft hiervoor inkoopformatie opgenomen in de gemeentelijke organisatie en maakt deel uit van een kennisnetwerk in de regio. Zo waarborgen we professionele inkoop en goed opdrachtgeverschap, inclusief contractmanagement.

In 2016 is een keuze gemaakt voor een aanbestedingssysteem, namelijk TenderNed. Daarnaast is een begin gemaakt met een pilot duurzaam circulair inkopen. De essentie van circulair inkopen is dat de gemeente borgt dat de producent of partij de producten of materialen aan het einde van de levensduur of de gebruiksfase, weer (optimaal) in een nieuwe cyclus kan inzetten.

Control

Met ingang van 2016 is gestart met de inrichting van de controlfunctie binnen de ambtelijke organisatie van de gemeente Gooise Meren en is een controlvisie opgesteld. Daarnaast is bijgedragen aan het opzetten van het projectenboek, dit in het kader van projectcontrol. In 2016 is de 1e verbijzonderde interne controle (vic) uitgevoerd. De gemeentelijke accountant maakt tijdens de accountantscontrole van de jaarrekening gebruik van de bevindingen uit de vic's.

Het project Gooise Meren in Balans is gestart om de structurele bezuiniging, die opgenomen is in de perspectiefnota en begroting 2017, te kunnen monitoren en realiseren. De bezuinigingen zijn opgenomen vanaf het jaar 2017, maar voor een aantal zijn er in 2016 al voorbereidende acties uitgevoerd. Denk hierbij aan het aanpassen van verordeningen en onderzoeken.

Organisatieontwikkeling

De organisatie wil functioneren als een netwerkorganisatie, in verbinding staan met de samenleving en zorgen voor een gezonde en stabiele financiële basis om de samenleving te ondersteunen. Dat is de doelstelling van de organisatie Gooise Meren.

In 2016 lag de nadruk op de basis op orde krijgen en is er veel tot stand gekomen in het kader van de organisatieontwikkeling. Zo is bijvoorbeeld de kadernota organisatieontwikkeling; GroeiMee vastgesteld, directie- en afdelingsontwikkelplannen zijn gemaakt, en is er een initiatieventafel waar medewerkers mét inwoners, ondernemers of organisaties hun initiatieven bespreken. Zo ontwikkelt de organisatie steeds verder naar die doelstelling.

Continu verbeteren

Continu verbeteren is voor de gemeente Gooise Meren een belangrijke randvoorwaarde om steeds flexibel en actief om te gaan met veranderingen en bewegingen in de samenleving. In 2016 zijn 43 processen uit de voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum gestandaardiseerd.

Zaakgericht werken

In 2016 is gestart met de fasegewijze inrichting van het DMS/zaaksysteem Mozard. Hiermee wordt efficiënt en effectief proces- en activiteitgericht werken ondersteund. Een ontwikkeling was het koppelen van diverse processen aan het zaaksysteem. De implementatie van zaakgericht werken binnen de gehele organisatie is een continu proces. Eind 2016 is een werkgroep geformeerd om dit proces te ondersteunen.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of een stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is, in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In praktijk is deelname in NV's, BV's, VOF's, CV's en Gemeenschappelijke Regelingen (per definitie) een verbonden partij. Ook stichtingen en (coöperatieve) verenigingen kunnen onder verbonden partijen vallen, indien de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk, aangezien het gaat om afwegingen met betrekking tot de taken en activiteiten waartoe u de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren, welke beste manier de garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd op een manier zoals de gemeente voor ogen staat en op welke manier voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak. Deze en andere voorwaarden en uitgangspunten zijn beschreven in de nota verbonden partijen van de gemeente Naarden, Muiden en Bussum. Eventuele financiële risico's van de verbonden partijen is opgenomen bij de paragraaf Weerstandsvermogen.

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen die zich binnen verbonden partijen voordoen. Voor een volledig overzicht van verbonden partijen, wordt verwezen naar de bijlage verbonden partijen van de begroting die aan de BBV-definitie voldoen. Dit is op basis van de BBV vanaf 2014 verplicht. De volgende gegevens moeten worden weergegeven:

1. de naam en de vestigingsplaats;
2. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
3. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft;
4. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
5. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Ontwikkelingen

Regio Gooi en Vechtstreek

In 2016 is gewerkt aan een integraal uitvoeringsprogramma van de Regionale Samenwerkingsagenda. In dit programma zijn alle opgaven die de gemeenten in de regio op het fysiek en sociaal domein samen oppakken in een agenda en uitvoeringsprogramma samengebracht, inclusief programmaorganisatie, financiering en beoogde resultaten. Vaststelling vindt begin 2017 plaats door de colleges in de regio. De uitvoering hiervan zal in 2017 en 2018 plaatsvinden.

Ook in 2016 is een aantal besluiten genomen rondom uitvoeringstaken die de Regio in het Sociaal domein heeft opgepakt. Het consultatie en adviesteam, de aanpak Ernstige Enkelvoudige Dyslexie en Samenkracht! zijn initiatieven die zijn genomen om de transities op het Sociaal domein te faciliteren. Na 2 jaar zijn deze initiatieven geëvalueerd en is besloten ze te continueren (het C en A team voorsnag voor 2 jaar; de andere initiatieven structureel).

De Regio heeft in 2016 de taken van het Centrum voor Jeugd en Gezin die gemeenten voorheen zelf uitvoerden overgenomen. Hierdoor wordt het CJG en de Jeugd Gezondheidszorg samen gebracht in een organisatie. Dit draagt eraan bij dat het advies en hulp rondom opvoeden en gezondheid nog meer hand in hand gaan. Sinds 2015 heeft de gemeente ook de verantwoordelijkheid voor het advies en meldpunt kindermishandeling en huiselijk geweld, Veilig Thuis. De gemeenten in de Regio hebben besloten om de taak van crisisdienst ook bij Veilig thuis neer te leggen.

De Regionale Ambulance Voorziening is ook onderdeel van de regio. Voor deze voorziening is juist besloten tot verzelfstandiging. Dit moet in 2017 gerealiseerd worden.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Het aantal leden van het bestuur, gemeentebevestigingen en bijdragebedrag is aan de fusie aangepast. Het interregionaal oefencentrum Crailo zal niet worden gerealiseerd. Door deze verandering rekent de provincie vanaf 1 januari 2016 een huur aan de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. Deze kosten waren niet begroot.

Stichting Goois Natuurreservaat

In 2016 heeft het GNR het Transitieplan 2016-2018 vastgesteld. In dit rapport beschrijft GNR op welke wijze zij gaan werken aan een versterking van haar identiteit, de bestuurskracht, de werkorganisatie en de financiële positie.

De bestuursstructuur is in 2016 vernieuwd. Er is één bestuur, bestaande uit bestuurders van de participanten en drie onafhankelijke bestuurders. Er zijn onderzoeken verricht naar verdienmogelijkheden, fondsenwerving en naar samenwerkingen om de werkorganisatie te versterken. Een conceptbeleidsplan met een uitvoeringsprogramma en begroting is gereed.

Participanten onderhandelen over de Samenwerkingsovereenkomst (SOK). De overeenkomst regelt de verdeelsleutel. Uitgangspunten voor de SOK zijn de uittreding van gemeente Amsterdam uit het GNR en het besluit van de Provincie haar bijdrage te bevriezen. Het aandeel van Gooise Meren volgens het huidige verdeelsleutel is 18% van de totale participantenbijdrage.

In 2017 en 2018 draagt Gooise Meren jaarlijks met € 1 extra per inwoner bij aan de uitvoering van het Transitieplan. Om onder andere de organisatiestructuur te kunnen versterken en de plannen voor verdienmodellen en fondsenwerving uit te kunnen voeren, zijn volgens het GNR tot en met 2020 jaarlijkse structurele verhogingen van de participantenbijdrage nodig. In 2017 is dit bedrag totaal € 420.000, waarvan het aandeel voor Gooise Meren € 75.600 bedraagt. In 2018 heeft GNR extra € 345.000 nodig, in 2019 € 260.000 en in 2020 € 75.000.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

2016 was het eerste jaar waarin Gooise Meren in gefuseerde vorm participeerde in de OFGV. Daarbij is gebleken dat de voormalige gemeenten Bussum, Muiden en Naarden bij de oprichting van deze dienst op 1 januari 2013 niet op identieke wijze hun milieutaken bij de OFGV hebben ondergebracht. Met name Muiden bleek een aantal taken er helemaal niet ondergebracht te hebben. Voor Naarden was dit voor een zeer beperkt aantal taken het geval. Gelukkig gaat het om taken die niet erg arbeidsintensief zijn en die bovendien niet zo heel veel voorkomen. Gedacht moet worden aan het in behandeling nemen van een melding mobiel puin breken en advisering bij incidentele activiteiten (geluid). Om fragmentatie van taken te voorkomen, en ook omdat er intern geen expertise hiervoor is, is aan de OFGV gevraagd om het takenpakket voor alle drie de voormalige gemeenten te harmoniseren. De OFGV heeft hiermee ingestemd, indien Gooise Meren afziet van de jaarlijkse 1% vermindering van de gemeentelijke bijdrage van Gooise Meren, zoals dit bij de oprichting van de OFGV is afgesproken. Dit is voor Gooise Meren een acceptabel voorstel. Inmiddels is dit voorstel ook ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur van de OFGV en heeft deze hierop positief besloten.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Van uit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze

taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Als gevolg van een verbeterde waterkwaliteit in het Gooimeer neemt de hoeveelheid waterplanten toe. Op een aantal locaties wordt daardoor het recreatief gebruik van het water gehinderd. In 2016 zijn in opdracht van de Coöperatie Gastvrije Randmeren, waterplanten gemaaid om de recreatieve mogelijkheden beter te kunnen benutten. Naast deze onderhoudstaak heeft Coöperatie in 2016 zich gericht op de verdere uitwerking van de gebiedsinrichting en de nationale gebiedspositionering van de Randmeren.

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Het Werkvoorzieningschap Tomin biedt werk aan inwoners van de gemeente Gooise Meren die onder de Wet Sociale Werkvoorziening vallen. Daarnaast is Tomin, naast andere partijen, ook actief op het terrein van arbeidsontwikkeling en verschaffen van loonvormende arbeid voor inwoners die een uitkering ontvangen op grond van de Participatiewet.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

In 2016 is inzake Stichting Basisonderwijs Gooi en vechtstreek (werknaam Talent Primair), besloten om de gemeenteraden van het werkgebied structureel ten minste 2 keer per jaar worden geïnformeerd middels een informatiebulletin en financiële documenten zoals begroting en jaarrekening.

Tevens is in 2016 vastgesteld dat Talent Primair zich in de afgelopen jaren heeft verbeterd in financieel en kwalitatief opzicht. De financiële kengetallen zijn versneld op orde komen. Daardoor is meer ruimte ontstaan om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs op de scholen. Daarover wordt inhoudelijk verslag gedaan in jaarverslag en –rekening 2016, die medio 2017 worden vastgesteld.

In 2016 is besloten om de bestuurlijke vergaderstructuur en de statuten van Talent Primair te gaan aanpassen aan de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), middels een raadsvoorstel dat aan de gemeenteraden in 2017 wordt voorgelegd.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (Markt ontwikkelingen)

De omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen ligt in 2016 naar verwachting in lijn met die van het voorgaande jaar. Mede onder invloed van aanhoudende lage lange rentetarieven en de terughoudende rentepositie van de bank zal het renteresultaat in 2016 naar verwachting lager uitkomen dan over het verslagjaar 2015. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen.

Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2016.

Risico's

Regio Gooi en Vechtstreek

Voor de risico's wordt verwezen naar de jaarrekening 2016 van de Regio. In de risicoparagraaf heeft men de risico's uitgebreid toegelicht.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Voor de risico's wordt verwezen naar de jaarrekening 2016 van de Veiligheidsregio. Hierin heeft men een uitgebreid risicoprofiel opgesteld.

Stichting Goois Natuurreservaat

Bij faillissement van het GNR zullen de participanten als eigenaren van de stichting de financiële gevolgen voor hun rekening krijgen. Het faillissement kan gevolgen hebben voor het beheer van natuur en de recreatieve voorzieningen.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Gooise Meren heeft al haar milieutaken ondergebracht bij de OFGV. Op grond van een wettelijke verplichting (Wet VTH) zijn gemeenten verplicht om een groot aantal milieutaken bij een uitvoeringsdienst, in dit geval de OFGV. Dit zijn de zogenaamde basistaken. Daarnaast staat het gemeenten vrij om ook andere taken bij deze dienst onder te brengen. Dit zijn de zogenaamde plustaken. Zoals gezegd heeft Gooise Meren zowel basistaken als plustaken op milieugebied bij de

OFGV ondergebracht. Bij een eventueel faillissement van de OFGV loopt Gooise Meren het maatschappelijke risico dat milieutaken niet meer uitgevoerd zullen worden. Dit kan ook niet overgenomen worden door eigen medewerkers aangezien er binnen het ambtelijk apparaat geen milieukennis (meer) aanwezig is. Aangezien er in ieder geval de wettelijke verplichting bestaat om basistaken bij een uitvoeringsdienst onder te brengen (binnen de eigen regio) zal Gooise Meren, net als de andere partners bij de OFGV, ook financieel moeten ingrijpen om het voortbestaan van de OFGV, en daarmee de uitvoering van de wettelijke milieutaken, te garanderen.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Een exploitatietekort en/of faillissement is een zorgelijke zaak voor de gemeenten waarin Talent Primair actief is. De gemeenten zijn wettelijk verplicht openbaar onderwijs aan te bieden. De gemeenten hebben er dus groot belang bij dat de scholen met openbaar onderwijs goed worden bestuurd. De raad van Toezicht als interne toezichthouder en het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) als externe toezichthouder zien toe op de financiële situatie van Talent Primair, de overkoepelende stichting voor het openbaar basisonderwijs. De Meerjarenbegroting 2016-2018 laat een positieve ontwikkeling zien. Talent Primair is na moeilijke jaren goed gevorderd met het op orde brengen van de financiële positie.

Tabel: Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	€ 7.458.922
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	€ 3.618.908
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	€ 396.384
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	€ 757.064
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	€ 21.311
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	€ 2.258.697
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Huizen	pm
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Den Haag	pm
Totaal		14.511.286

De specifieke informatie per verbonden partij is opgenomen in de bijlage verbonden partijen

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. De nota Grondbeleid waarin de hoofdlijnen voor het beleid worden vastgelegd zal in 2017 worden opgesteld.

Exploitaties

Vanaf 1 januari 2016 kunnen alleen de bouwgronden in exploitatie (BIE) onder de grondexploitaties worden opgenomen. In 2016 is de regelgeving vanuit het BBV voor de grondexploitatie gewijzigd. De werkelijk toe te rekenen rente aan BIE is 2% lager dan het rentepercentage gebruikt bij het opstellen van de begroting. Deze wijziging heeft effect op de eindresultaten van de complexen. Binnen de gemeente Gooise Meren zijn vier complexen in exploitatie.

Bouwgronden in exploitatie

Roodborstlaan

Doel grondexploitatie	Verkoop kavels en realisering langzaam verkeerontsluiting naar Crailo
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2012.111
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2018

Begrote en werkelijke financiële ontwikkeling 2016

Omschrijving (in €)	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Vershil
boekwaarde per 1-1-2016	786.479	786.479	0
lasten 2016		22.055	-22.055
baten 2016		-8.895	8.999
boekwaarde per 31-12-2016	786.469	799.639	-13.170
Te verwachten eindresultaat		-15.000	

Toelichting:

Naast het voordelig effect van de rente wordt een hogere opbrengst uit grondverkoop verwacht. De in 2015 getroffen verliesvoorziening van circa € 47.000 kan hierdoor bijgesteld worden naar € 15.000.

Geweststrook Bensdorp

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2013.016
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2018

Begrote en werkelijke financiële ontwikkeling 2016

Omschrijving (in €)	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Vershil
boekwaarde per 1-1-2016	-471.605	-471.605	0
lasten 2016	187.500	123.887	63.613
baten 2016	-19.104	-9.432	-9.672
boekwaarde per 31-12-2016	-303.209	-357.150	53.941
Te verwachten eindresultaat		175.000	

Toelichting:

Er is een vertraging van circa zes maanden ontstaan vanwege de ingediende bezwaarschriften tegen het project Bensdorp, dat onderdeel uitmaakt van deze grondexploitatie. Dit heeft voor een half jaar vertraging gezorgd. Hierdoor is extra werk ontstaan en is ook de looptijd van het project verlengd. Hierdoor is het te verwachten eindresultaat bijgesteld naar € 175.000.

MOB-complex / Landgoed Nieuw Cruisbergen (LNC)

Doel grondexploitatie	Het realiseren van een natuurterrein en woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Bussum RV 2013.056
Jaar van start ontwikkeling	2013
Verwacht jaar van afsluiting	2018

Begrote en werkelijke financiële ontwikkeling 2016

Omschrijving (in €)	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Vershil
boekwaarde per 1-1-2016	2.665.234	2.665.234	0
lasten 2016	1.839.609	1.828.520	11.089
baten 2016	-5.085.000	-5.090.351	5.351
boekwaarde per 31-12-2016	-580.157	-596.597	16.440
Te verwachten eindresultaat		19.000	

Toelichting:

Met name doordat de in 2017 verwachte grondverkoop al in 2016 zijn gerealiseerd is er sprake van een positief eindresultaat en kan de in 2016 getroffen verliesvoorziening van circa € 153.000 vrijvallen.

Stork-locatie

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Naarden RV 15.026
Jaar van start ontwikkeling	2009
Verwacht jaar van afsluiting	2020

Begrote en werkelijke financiële ontwikkeling 2016

Omschrijving (in €)	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Vershil
boekwaarde per 1-1-2016	438.347	438.347	0
lasten 2016	38.000	840.307	-802.307
baten 2016		-13.578	13.578
boekwaarde per 31-12-2016	476.347	1.265.076	-788.729
Te verwachten eindresultaat		-79.000	

Toelichting:

Om fiscale reden is in januari/februari 2017 geplande grondaankoop naar voren gehaald. Als gevolg van gewijzigde wetgeving moet vanaf 1 januari 2017 BTW worden betaald over bouwgrond. Deze BTW kan niet worden teruggevorderd. Door de grond in 2016 nog aan te kopen is een kostenverhoging van circa €180.000 voorkomen. Door het rente effect van de aankoop is het eindresultaat hierdoor circa € 16.000 nadeliger geworden.

Financiële positie

De reserve Grondexploitatie vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. De verliesvoorzieningen voor de complexen Roodborstlaan en Stork-locatie zijn van de reserve grondexploitatie afgeschreven.

Risico's grondexploitaties

De risico's vanuit de grondexploitaties zijn in de onderstaande tabel verwoord.

Locatie	Omschrijving risico
Roodborstlaan	Inmiddels zijn de verkoopcontracten voor alle kavels getekend. De opbrengsten zijn hoger dan verwacht waardoor het risico van de grondexploitatie nihil is geworden.
Geweststrook – Bensdorp	De gemeentelijke kosten voor het projectdeel Bensdorp zijn hoger dan geraamd.
MOB-complex	De bouwfase is afgerond. Er zijn nog risico's voor wat betreft de overdracht natuurgebied en de realisatie van het fietspad.
Stork-locatie	Er is overeenstemming over de grond routing. Het geschil met huurder Wellant is beslecht. Er is sprake van een mogelijke lichte Pak vervuiling waardoor vertraging in het project kan ontstaan en hogere kosten indien er gesaneerd zal moeten worden. Het onderzoek is opgestart en het project gaat door.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de programmarekening (inclusief toelichting) en de balans. De onderdelen zijn opgebouwd op basis van de geldende voorschriften. Hierna wordt een korte toelichting gegeven op de verschillende onderdelen.

4.1 Balans

In de jaarrekening wordt de balans per 31 december 2016 gepresenteerd. De balans bestaat uit de bezittingen, vorderingen, liquide middelen (activa) en het eigen vermogen, de schulden (passiva).

4.2 Overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten geeft per programma de lasten en baten weer. In het programmaverslag zijn deze per programma gepresenteerd. In het overzicht van baten en lasten staan de totalen per programma in één overzicht. Dit overzicht presenteert de cijfers uit het programmaverslag 2016, begroting 2016 en de werkelijke cijfers 2016. De gegevens per programma zijn exclusief eventuele mutaties in de reserves. De mutaties in de reserves zijn apart gepresenteerd waardoor het resultaat voor en na inzet van reserves gepresenteerd kan worden.

4.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

In de waarderingsgrondslagen staat per onderdeel van de balans aangegeven door middel van welke methode deze wordt opgenomen en gewaardeerd in de balans. Voor de vaste activa is een overzicht opgenomen waarin per soort investering de afschrijvingstermijn is opgenomen.

4.4 Toelichting op de balans

Bij de toelichting op de balans wordt per onderdeel één of meerdere gedetailleerdere overzichten gepresenteerd, conform de voorschriften. De toelichting is verdeeld in de vaste en vlottende activa en de vaste en vlottende passiva. Daarnaast is er een verloopoverzicht

4.5 Toelichting op overzicht van baten en lasten

In de toelichting wordt ingegaan op de incidentele baten en lasten, onvoorziene uitgaven en begrotingsrechtmatigheid. Tot slot is er een verplicht onderdeel opgenomen over de topinkomens.

4.6 SISA verantwoording

In de bijlagen is SISA verantwoordinginformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa opgenomen.

4.1 Balans per 31 december 2016

Activa (x € 1.000)	1 januari 2016	31 december 2016
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	0	0
▪ Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
▪ Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
▪ Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Materiële Vaste Activa	161.527	162.014
▪ Investerings met een economisch nut	93.242	90.253
▪ Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	42.453	44.850
▪ Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een Maatschappelijk Nut	25.833	26.911
Financiële vaste activa	14.197	25.578
Kapitaalvestrekkingen aan:		
▪ Deelnemingen	257	257
▪ Gemeenschappelijke regelingen	0	0
▪ Overige verbonden partijen	0	0
Leningen aan:		
▪ Woningbouwcorporaties	0	0
▪ Deelnemingen	0	0
▪ Overige verbonden partijen	0	0
▪ Overige langlopende leningen	279	199
▪ Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer	13.661	25.122
Totaal Vaste Activa	175.724	187.592
<u>Flottende Activa</u>		
Voorraden	3.155	1.025
▪ Grond- en hulpstoffen	0	0
▪ Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	3.155	1.016
▪ Gereed product en handelsgoederen	0	9
▪ Vooruitbetalingen	0	0
Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar	24.523	14.502
▪ Vorderingen op openbare lichamen	0	307
▪ Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar	11.465	500
▪ Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
▪ Overige vorderingen	13.058	13.695
▪ Overige uitzettingen	0	0
Liquide Middelen	627	52
▪ Kassaldi	20	7
▪ Banksaldi	607	45

Overlopende Activa	10.799	5.733
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen:		
▪ Europese overheidslichamen	0	0
▪ Het Rijk	259	466
▪ Overige Nederlandse overheidslichamen	643	1.140
▪ Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	9.897	4.127
Totaal Vlottende Activa	39.104	21.312
Totaal Activa	214.829	208.903
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat		
	0	7

Passiva (x € 1.000)	1 januari 2016	31 december 2016
Vaste Passiva		
Eigen Vermogen	52.264	57.279
▪ Algemene reserve	19.638	18.669
▪ Bestemmingsreserves	32.579	33.131
▪ Resultaat	47	5.479
Voorzieningen	30.419	26.588
Vaste Schulden met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer	105.730	98.932
Onderhandse leningen van:		
▪ Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	90.661	83.859
▪ Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstelling	0	0
▪ Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	15.000	15.000
▪ Door derden belegde gelden	0	0
▪ Waarborgfondsen	69	73
Totaal Vaste Passiva	188.413	182.799
Flottende Passiva		
Netto - Flottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar	17.828	15.736
▪ Overige kasgeldleningen	0	3.000
▪ Banksaldi	6.619	3.515
▪ Overige schulden	11.209	9.221
Overlopende Passiva	8.588	10.369
▪ Nog te betalen bedragen	5.987	7.181
▪ Overige vooruit ontvangen bedragen	194	169
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
▪ Europese overheidslichamen	0	0
▪ Het Rijk	1.915	1.010
▪ Overige Nederlandse overheidslichamen	492	2.009
Totaal Flottende Passiva	26.416	26.105
Totaal Passiva	214.829	208.903
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	0	128.004

4.2 Overzicht van baten en lasten

In de financiële rekening zijn de lasten en baten opgenomen van de programma's 1 tot en met 8 en de algemene baten en lasten. In de tabel ziet u als saldo het resultaat voor en na bestemming van de reserves.

(€ x 1.000)	Lasten/ Baten	Primitieve begroting 2016	Begroting Inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016	Verschil 2016
Programma's					
Inwoners en Bestuur	L	10.338	10.239	10.013	-226
	B	-1.523	-1.471	-2.437	-966
Resultaat voor bestemming		8.815	8.768	7.577	-1.192
Veiligheid	L	5.150	5.384	5.451	67
	B	-114	-69	-94	-25
Resultaat voor bestemming		5.037	5.316	5.358	42
Openbare ruimte en verkeer	L	9.994	10.704	10.050	-654
	B	-2.975	-3.650	-3.566	84
Resultaat voor bestemming		7.019	7.054	6.484	-570
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	L	14.870	21.162	17.243	-3.144
	B	-11.726	-18.145	-14.531	2.840
Resultaat voor bestemming		3.144	3.017	2.712	-305
Duurzaamheid en water	L	19.275	19.557	18.945	-612
	B	-13.892	-14.139	-13.996	142
Resultaat voor bestemming		5.382	5.418	4.949	-469
Werk en inkomen	L	23.059	22.425	22.553	128
	B	-12.206	-11.431	-11.951	-520
Resultaat voor bestemming		10.853	10.994	10.602	-392
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	L	34.905	41.397	36.145	-5.252
	B	-2.265	-7.565	-7.190	375
Resultaat voor bestemming		32.639	33.832	28.955	-4.877
Sport, Cultuuren Recreatie	L	6.185	6.923	6.546	-377
	B	-752	-752	-487	266
Resultaat voor bestemming		5.433	6.171	6.059	-111
Algemene dekkingsmiddelen	L	3.816	6.786	3.060	-3.726
	B	-77.344	-82.513	-80.769	1.743
Resultaat voor bestemming		-81.161	-75.727	-77.709	-1.983
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	L	0	0	0	0
	B	0	0	0	0
Resultaat voor bestemming		0	0	0	0
Totaal Lasten		126.818	143.803	130.007	-13.796
Totaal Baten		-122.024	-138.961	-135.022	3.939
Gerealiseerd resultaat voor bestemming		4.794	4.843	-5.014	-9.857
Toevoegingen in reserves		5.732	14.647	10.766	-3.881
Onttrekkingen reserves		-10.527	-19.490	-11.230	8.259
Gerealiseerd resultaat na bestemming		0	0	5.479	-5.479

4.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening 2016 is opgemaakt met inachtneming van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld.

Voor de jaarrekening wordt het baten- en lastenstelsel gehanteerd, waarbij uitgaven en ontvangsten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dit stelsel maakt het mogelijk om de integrale (= allesomvattende) kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Vergelijkende cijfers en fusie per 1 januari 2016

Per 1 januari 2016 is de nieuwe gemeente Gooise Meren ontstaan door een fusie tussen de gemeente Naarden, gemeente Bussum en de gemeente Muiden.

De openingsbalans per 1 januari 2016 van de fusie gemeente is als vergelijkend cijfer opgenomen. In het boekjaar 2015 zijn de waarderingsgrondslagen van de gemeente Naarden, gemeente Bussum en de gemeente Muiden reeds geharmoniseerd.

Enkele herrubriceringen hebben plaatsgevonden in de openingsbalans per 1 januari 2016 ten aanzien van de fusie tussen gemeente Naarden, gemeente Bussum en de gemeente Muiden. Dit heeft geen gevolgen gehad voor vermogen en resultaat.

Balans

Vaste Activa

Materiële vaste activa

In de balans worden, conform art. 35 BBV, onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- investeringen met een economisch nut;
- Investeringsbijdragen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de boekwaarde, zijnde de verkrijgingprijs verminderd met eventuele investeringsbijdragen en de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte levensduur.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Afschrijven

De afschrijving van de geactiveerde kosten ten behoeve van een bepaald actief vangt aan in het jaar volgend op het jaar van ingebruikneming van het gerelateerde actief.

Afschrijftermijnen

De afschrijvingsbedragen van de vóór 2016 gerealiseerde investeringen zijn gebaseerd op de afschrijftermijnen zoals opgenomen in de financiële verordeningen van de voormalige gemeenten Bussum, Naarden en Muiden. Voor investeringen in 2016 is de te hanteren termijn van afschrijving bij de aanvraag van de investering gemotiveerd en vastgelegd, waarbij de verwachte levensduur een rol speelt.

Financiële vaste activa

Op grond van artikel 36 BBV vallen onder financiële activa:

- de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- verstrekte langlopende leningen aan deelnemingen, woningbouwcorporaties en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- overige uitzettingen (verstrekkingen) met een looptijd langer dan een jaar;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het Bbv) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Bij noodzakelijke afwaardering van financiële activa wordt het verschil in één keer als een last opgenomen in de rekening van lasten en baten.

Flottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel een lagere marktwaarde.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Hierop is één uitzondering namelijk de voorziening wachtgeld deze wordt bijgehouden op contante waarde. De egalisatievoorzieningen voor onderhoud stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De nog te betalen bedragen, nog te besteden specifieke uitkeringen en de overige vooruit ontvangen bedragen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarden.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is, buiten de balanstelling, het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.4 Toelichting op de balans

4.4.1 Toelichting op de activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Overzicht onderdelen immateriële vaste activa (x € 1.000)	1-1-2016	31-12-2016
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal	0	0

Materiële vaste activa

Overzicht onderdelen materiële vaste activa (x € 1.000)	1-1-2016	31-12-2016
Gronden uitgegeven in erfpacht	387	387
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	42.453	44.850
Overige investeringen met een economisch nut	92.854	89.866
Totaal investeringen economisch nut	135.694	135.103
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	25.833	26.911
Totaal	161.527	162.014

Overzicht investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

(x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Investerings Des- investeringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Afwaardering duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-2016	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	41.324	4.409	0	1.157	755	0	43.821
Vervoermiddelen	36	0	0	5	0	0	32
Machines, apparaten en installaties	102	0	0	17	0	0	85
Overige materiële vaste activa	990	5	0	84	0	0	911
Totaal	42.453	4.414	0	1.262	755	0	44.850

In 2016 is er voor € 4.414.000 geïnvesteerd. Hiervan is het grootste gedeelte investeringsprojecten. Voor de meeste investeringsprojecten zijn subsidies ontvangen van onder andere de Provincie Noord-Holland. Op deze investeringsprojecten is een subsidie in mindering gebracht van € 755.000. Hieronder een opsomming van de grootste projecten.

<u>Projectnaam</u>	<u>Uitgaven</u>	<u>Subsidie</u>
Project Thijsssepark Keverdijk	€ 2.220.142	€ 272.005
Project Westereng deelplan 4	€ 121.800	€ 36.306
Project Westereng deelplan 5	€ 1.043.099	€ 359.622
Project Meerweg Karnemelkersloot	€ 841.412	€ 87.108

Overzicht overige Investerings met een economisch nut:

(x €1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Afwaardering duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden uitgegeven in erfpacht	387	0	0	0	0	0	387
Gronden en terreinen	6.623	0	262	0	0	0	6.361
Woonruimten	291	0	0	36	0	0	255
Bedrijfsgebouwen	75.972	2.217	650	3.748	0	0	73.791
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.277	427	0	512	0	0	6.192
Vervoermiddelen	642	0	0	136	0	0	506
Machines, apparaten en installaties	1.414	39	0	414	0	0	1.039
Overige materiele vaste activa	1.635	554	0	467	0	0	1.722
Totaal	93.242	3.237	912	5.314	0	0	90.253

Toelichting

Conform artikel 63 lid 3 van de BBV moet melding worden gemaakt van investeringen waaraan rente wordt toegevoegd. Deze situatie doet zich niet voor.

Toelichting grootste/belangrijkste investeringen:

In 2016 is er voor € 3.237.000 geïnvesteerd. De meeste investeringen hebben plaats gevonden in de categorie gebouwen. € 2.217.000. Waaronder de verbouwing van het gemeentehuis in Bussum € 1.127.777, kleedruimten voor HCAW € 348.956 en investeringen aan zwembad De Lunet € 286.000. Verder zijn er investeringen geweest bij SDO voor de aanleg van een kunstgrasveld € 151.742 en is er gestart bij SC Muiden met een tijdelijke accommodatie en een natuurgrasveld € 310.696. Een overzicht van alle lopende investeringen kunt u terug vinden bij bijlage 1.

Overzicht investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut::

(x €1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Investerings	Des- investeringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Afwaardering duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	25.833	3.039	0	1.185	776	0	26.911
Machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0	0
Overige materiele vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	25.833	3.039	0	1.185	776	0	26.911

Toelichting

In 2016 is er € 3.039.000 geïnvesteerd. Hiervan zijn de meeste investeringen investeringsprojecten. Voor de meeste investeringsprojecten zijn subsidies ontvangen van onder andere de Provincie Noord-Holland. Op deze investeringsprojecten is een subsidie in mindering gebracht van € 776.000. Hieronder een opsomming van de grootste investeringen.

<u>Projectnaam</u>	<u>Uitgaven</u>	<u>Subsidie</u>
Project Thijsssepark Keverdijk	€ 412.679	€ 50.230
Project Westereng deelplan 4	€ 103.803	€ 36.845
Project Westereng deelplan 5	€ 856.009	€ 315.018
Project Meerweg Karnemelkersloot	€ 367.351	€ 58.460
Vervanging brug Oud Blaricummerweg	€ 345.518	€ -
Verkeersmaatregelen Oranje Nassapark	€ 128.716	€ 54.647
Project Verder met de Vesting	€ 137.511	€ 53.703
Havenstraat	€ 195.271	€ -

Financiële vaste activa

Overzicht financiële vaste activa (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Toename	Aflossingen	Afschrijvingen	Afwaardering duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen aan:						
▪ Deelnemingen	257	0	0	0	0	257
▪ Gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0
▪ Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Leningen aan:						
▪ Woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0
▪ Deelnemingen	0	0	0	0	0	0
▪ Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	279	0	80	0	0	199
Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer	13.661	11.702	241	0	0	25.122
Totaal	14.197	11.702	321	0	0	25.578

- Met ingang van 1 januari 2016 dienen de bijdragen aan activa in eigendom van derden gerubriceerd te worden onder de immateriële vaste activa in plaats van de financiële vaste activa. Hier is met ingang van 2016 invulling aan gegeven.

Toelichting

Dit jaar is in verband van de ontwikkeling van het K.N.S.F. terrein een lening verstrekt van € 11.500.000.

Vlottende activa

Overzicht opgenomen voorraden (x € 1.000)	1-1-2016	31-12-2016
Grond en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.155	1.016
Gereed product en handelsgoederen	0	9
Vooruitbetalingen	0	0
Totaal	3.155	1.025

Toelichting

Gereed product en handelsgoederen

Dit betreffen de voorraad eigen verklaringen van het Centraal Bureau Rijvaardigheid.

Wijziging niet in exploitatie genomen gronden

Wijziging BBV, geen aparte balanscategorie NIEGG

Met ingang van 1 januari 2016 dienen de activa die op 31 december 2015 op de balans zijn opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, tegen dezelfde boekwaarde op de balans als materiële vaste activa, categorie Gronden en terreinen te worden opgenomen.

Bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)	Roodborstlaan	Geweststrook	Landgoed Nieuw Cruisbergen	Stork-locatie
Boekwaarde 01-01-2016	739	-472	2.512	375
Investerings en overige vermeerderingen:	0	0	0	0
▪ Bouwrijp maken	0	0	1.680	0
▪ Rentekosten	16	-9	53	9
▪ Overige bestedingen	6	124	95	0
▪ Overbrengen van Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	832
Opbrengsten (verminderingen)	0	0	0	0
▪ Verkopen	0	0	5.090	0
▪ Overige opbrengsten	9	0	0	14
▪ Overbrengen naar Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0
▪ Winst uitname	0	0	0	0
Mutaties voorzieningen	33	0	153	-16
Boekwaarde 31-12-2016	785	-357	-597	1.186
Nog te verwachten kosten:	0	0	0	0
▪ Bouwrijp maken	0	0	0	0
▪ Rentekosten	17	-14	-17	105
▪ Overige bestedingen	85	196	595	27
Nog te verwachten opbrengsten:	0	0	0	0
▪ Verkopen	752	0	0	1.318
▪ Overige opbrengsten	135	0	0	0
Verwacht eindresultaat (voor/nadeel)	0	175	19	0

Toelichting

Van de vier bouwgronden in exploitatie zijn er twee waar een klein verlies verwacht wordt. Hiervoor is een voorziening gecreëerd ter dekking van deze verliezen, deze zijn in bovenstaande tabel verwerkt. Door een positievere verwachting van de grondexploitaties Roodborstlaan en Landgoed Nieuw Cruisbergen is de voorziening verminderd. Het verwachte eindresultaat voor de Stork Locatie valt negatiever uit, daardoor is hier aanvullend € 16.000 in de voorziening gestort. Voor een verdere toelichting zie ook paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of minder

Overzicht opgenomen vorderingen (x € 1.000)	Balanswaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	0	309	2	307
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	11.465	500	0	500
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0	0	0
Overige vorderingen:	0	0	0	0
BTW vorderingen	6.913	7.704	0	7.704
Debiteuren	5.256	7.603	2.561	5.042
Overige posten	889	949	0	949
Totaal	24.523	17.065	2.563	14.502

Toelichting

De post debiteuren is als volgt opgebouwd.

	<u>Vordering</u>	<u>Voorz. dub debiteuren</u>
Privaat rechtelijk	€ 3.244.566	-/- € 456.540
Publiek rechtelijk	€ 1.599.455	-/- € 319.230
Sociale Zaken Terugvordering en verhaal	€ 3.067.879	-/- € 1.787.137

Liquide middelen

Overzicht liquide middelen (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Kassaldi	20	7
Bank saldi	607	45
Totaal	627	52

Schatkistbankieren

Drempelbedrag schatkistbankieren (x € 1.000)	1 ^e kwartaal 2016	2 ^e kwartaal 2016	3 ^e kwartaal 2016	4 ^e kwartaal 2016
1. Gemiddeld buiten de schatkist	812	588	1243	835
2. Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1000
3. Ruimte onder het drempelbedrag (2-1)	188	412	-	165
4. Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	243	-

Schatkistbankieren houdt in, dat decentrale overheden hun liquide middelen, boven een gemeente gerelateerde norm, onder dienen te brengen bij het ministerie van Financiën. Dit gebeurt in de vorm van een rekening-courant, zoals bij een bank. De norm is ingesteld op 0,75% van het begrotingstotaal en was voor 2016 € 1.000.155. De gemeente zou gemiddeld per kwartaal niet meer dan € 1.000.155 positief per dag op alle bankrekeningen tezamen mogen staan. In onderstaand overzicht is te zien, dat er in het 1e, 2e en 4e kwartaal in 2016 onder het drempelbedrag is gebleven. In de periode van 1 juli tot en met 30 september (3e kwartaal) kwam Gooise Meren uit op een gemiddeld positief saldo van € 1.243.074 per dag. Dit betekent dat de norm voor deze periode is overschreden. Dit heeft voornamelijk te maken met de ontvangst van € 9,5 miljoen van de belastingdienst met betrekking tot het BTW compensatiefonds. Deze overschrijding heeft verder geen gevolgen, omdat er tegenover een overschrijding geen sanctie staat.

Overlopende activa

Overlopende activa gerubriceerd (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
▪ Europese overheidslichamen	0	0
▪ het Rijk	259	466
▪ overige Nederlandse overheidslichamen	643	1.140
Overige nog te ontvangen voorschotbedragen	9.585	4.086
Overige vooruitbetaalde bedragen	312	41
Totaal	10.799	5.733

Toelichting

De vooruit ontvangen bedragen van het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen zijn subsidies ter dekking van kosten voor onder andere investeringsprojecten. In onderstaand overzicht wordt per subsidie het verloop van 2016 weergegeven. Deze bedragen moeten nog ontvangen worden, hiervoor zijn al kosten gemaakt voor het project. .

Verloopoverzicht nog te ontvangen voorschotten van EU, Rijk en Provincies 2016

Overzicht van de in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen (x € 1.000).

Subsidienummer	Beschrijving	Saldo 1-1-2016	Toevoegingen 2016	Ontvangen 2016	Saldo 31-12-2016
Europees					
Het Rijk					
BSK- 2012/217796	Railscherm Uitvoering (2016)	0	205	0	205
BSK- 2012/217796	Railscherm Uitvoering (2015)	259	0	0	259
1038244	Kerk Muiden	0	3	0	3
Overige Nederlandse overheidslichamen					
247751/367031	Veldheimer/Botweg	0	4	0	4
792353/832414	Muiden Noord-West	0	14	0	14
2011/14885	Toegankelijkheid bushaltes station Naarden-Bussum	15	0	0	15
473716/603341	Verkeersmaatregelen Oranje Nassaupark	0	55	0	55
0	Uitwateringskanaal	69	0	0	69
247763/367156 Provincie Noord Holland	Westereng Deelplan 4	175	73	0	248
247784/367177 Provincie Noord Holland	Westereng Deelplan 3	124	0	124	0
472376/599278 Provincie Noord Holland	Meerweg	0	146	0	146
473701/604775- 630869	Thijssepark	0	331	0	331
472375/599220 Provincie Noord Holland	Westereng Deelplan 5	33	675	450	258
14.139170 Waternet	Westereng Deelplan 4	34	0	34	0
14.041344 Waternet	Westereng Deelplan 3	130	0	130	0
84928-844799	Torenlaan/Prinsenstraat/Sint Vitusstraat (Broederhuis)	61	0	61	0
Totaal		902	1.505	801	1.606

4.4.2 Toelichting op de passiva

Vaste passiva

Reserves en voorzieningen

Een groot deel van het vermogen van de gemeente bestaat uit reserves en voorzieningen. Het verschil tussen deze is dat de reserves behoren tot het eigen vermogen dat in principe vrij besteedbaar is, terwijl voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen gevormd in verband met reële risico's of egalisatie van onvermijdelijk kosten, zoals groot onderhoud of verplichtingen.

Reserves

Met het saldo van rekening van baten en lasten, vormen de reserves het eigen vermogen van de gemeente. Het totaal van het eigen vermogen eind 2016 bedraagt afgerond € 57 miljoen, onderverdeeld als volgt:

Het eigen vermogen van de gemeente Gooise Meren (x €1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Algemene Reserves	19.638	18.669
Bestemmingsreserves	32.579	33.131
Resultaat na bestemming	47	5.479
Totaal	52.264	57.279

Overzicht verloop reserves:

Reserves (x € 1.000)	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering	Resultaat bestemming		Saldo
	1-1-2016				Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Algemene Reserve	19.638	3.066	1.138	0	0	2.897	18.669
Totaal Algemene reserve	19.638	3.066	1.138	0	0	2.897	18.669
Bestemmingsreserves:						0	
Algemene reserve Grondexploitatie	5.805	0	454	0	67	0	5.418
Reserve Sociaal domein	3.585	38	424	0	4.780	3.585	4.394
Reserve uitbreidingsportvoorzieningen	1.869	0	177	0	0	0	1.693
Reserve Godelinde/Keverdijk	8.854	0	0	0	0	0	8.854
Reserve exploitatie Gewestkantoor	1.795	0	1.077	0	0	0	719
Reserve Grote projecten Muiden	4.218	389	1.170	0	0	0	3.437
Bovenwijkse voorzieningen	220	0	9	0	0	0	211
Reserve wegen	2.595	380	24	0	0	0	2.951
Reserve bruggen	219	0	0	0	0	0	219
Reserve grondwater Masterplan 't Gooi	128	0	21	0	0	0	107
Reserve Scapinoterrein	2.179	0	0	0	0	0	2.179
Reserve exploitatie gebouwen	376	256	0	0	0	0	632
Onderwijsachterstandenbeleid	147	0	50	0	105	0	202
Egalisatiereserve Primair	48	0	3	0	0	0	44
Exploitatie begraafplaatsen	296	0	137	0	0	0	159
Exploitatie markten	51	0	0	0	0	0	51
Reserve Tijdelijke tekorten Wabo	63	0	0	0	0	0	63
Reserve Groen beleidsplan	130	0	0	0	0	0	130
Reserve groot onderhoud de Zandzee	0	0	0	0	1.349	0	1.349
Reserve Buurtsportcoaches	0	108	17	0	228	0	319
Totaal bestemmingsreserves	32.579	1.171	3.563	0	6.529	3.585	33.131
Totaal reserves	52.217	4.237	4.701	0	6.529	6.482	51.800

Toelichting

Vanuit de resultaatbestemming 2015 is er € 1,4 miljoen toegevoegd aan de nieuwe reserve groot onderhoud de Zandzee. Deze reserve is ter vervanging van de vroegere voorziening groot onderhoud de Zandzee.

Onderstaand de reden van elke reserve toegelicht

Naam	Algemene Reserve
Aard	Algemene reserve
Reden	Ingesteld voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van de risico's.

Naam	Algemene reserve grondexploitatie
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ten behoeve van het realiseren van toekomstige grondexploitaties. Eventuele winsten en verliezen worden in principe met deze reserve verrekend.

Naam	Reserve Sociaal domein
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter dekking van de voorbereidingskosten van de decentralisaties.

Naam	Reserve Uitbreiding Sportvoorzieningen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringen voor de optimalisatie en uitbreiding van de sportvoorzieningen in Naarden.

Naam	Reserve Godelinde/Keverdijk
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringen van de Keverdijk en de Godelindeschool in Naarden

Naam	Reserve Gewestkantoor
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld om de tekorten op de exploitatie van het regiokantoor te Bussum, die zich in de eerste paar jaar voordoen, te dekken.

Naam	Reserve Grote projecten Muiden
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld om de financiële voor- en nadelen van de projecten die onder het projectbureau vallen via deze bestemmingsreserve te laten lopen. Hierdoor wordt de reguliere begroting van de gemeente niet beïnvloed door zaken aangaande het projectbureau.

Naam	Reserve Bovenwijkse voorzieningen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld nadat op grond van de VOK door KNSF € 1.100.000 aan Gemeente Gooise Meren is betaald voor bovenwijkse voorzieningen i.v.m. de ontwikkeling van De Krijgsman, zoals verplaatsen volkstuinen en aanleg toegangsweg en brug.

Naam	Reserve Wegen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld voor het egaliseren van de jaarlijkse onderhoudslasten van het onderhoud wegen, waarvoor geen voorziening gevormd kon worden in afwachting van een onderbouwd meerjaren onderhoudsplan.

Naam	Reserve Bruggen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld om achterstallig onderhoud/renovatie en groot onderhoud aan bruggen in Muiden de komende jaren te kunnen uitvoeren.

Naam	Reserve Grondwater Masterplan 't Gooi
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld voor dekking van de kosten inzake het regionaal convenant aanpak bodemwater problematiek Bussum

Naam	Reserve Scapinoterrein
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ten behoeve van de realisatie van de ontwikkeling van het Scapinoterrein Bussum

Naam	Reserve Exploitatie Gebouwen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld voor het egaliseren van de jaarlijkse onderhoudslasten van het onderhoud gebouwen, waarvoor geen voorziening gevormd kon worden in afwachting van een onderbouwd meerjaren onderhoudsplan.

Naam	Reserve Onderwijsachterstandenbeleid
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld voor het egaliseren van de jaarlijkse uitgaven in het kader van het meerjaren beleid.

Naam	Egalisatiereserve Primair
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter dekking van de rentekosten van een renteloze lening ten behoeve van de continuering van de stichting voor openbaar onderwijs, Talent Primair, Naarden

Naam	Reserve exploitatie begraafplaatsen
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter egalisatie van eventuele exploitatiesaldi begraafplaatsen

Naam	Reserve exploitatie markten
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter egalisatie van eventuele exploitatiesaldi markt Bussum

Naam	Reserve Tijdelijke tekorten Wabo
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter egalisatie van eventuele exploitatiesaldi Wabo Bussum

Naam	Reserve Groen Beleidsplan
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld om de komende jaren de kwaliteit van het openbaar groen in de gemeente Muiden te verbeteren.

Naam	Reserve Groot onderhoud De Zandzee
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld ter egalisatie van de onderhoudslasten zwembad De Zandzee in Bussum waarvoor geen voorziening gevormd kon worden in afwachting van een onderbouwd meerjaren onderhoudsplan.

Naam	Reserve Buurtsportcoaches
Aard	Bestemmingsreserve
Reden	Ingesteld voor het verder ontwikkelen van de rol van buurtsportcoaches en daarmee verbonden activiteiten om een gezonde leefomgeving te stimuleren.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren financieel tot het vreemd vermogen en worden gevormd ter dekking van reële risico's, egalisatie van tarieven of onvermijdelijke kosten, zoals groot onderhoud, of verplichtingen.

Voorzieningen (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	12.862	10.647
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	0	0
Onderhoudsequalisatievoorzieningen	4.412	5.131
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	13.145	10.811
Totaal	30.419	26.588

Overzicht verloop voorzieningen

Voorzieningen (x € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2016
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting						
Egalisatie rioolheffing	11.528	253	3.005	0		8.775
Egalisatie afvalstoffenheffing	1.529	1.031	621	0		1.939
Egalisatie sociale recherche	88	8	0	0		96
Totaal voorzieningen derden	13.145	1.292	3.626	0		10.811
Onderhoudsvoorzieningen	0	0	0	0		0
Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken	858	867	371	0		1.353
Voorziening onderhoud Spieringbrug	1.159	0	135	0		1.024
Voorziening onderhoud gebouwen	1.181	155	0	0		1.336
Voorziening onderhoud gebouwen begraafplaats	27	24	0	0		50
Voorziening groot onderhoud Breeduit	399	80	0	0		479
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	120	119	117	0		122
Voorziening onderhoud Sport	668	111	12	0		767
Voorziening groot onderhoud zwembad	0	278	278	0		0
Totaal onderhoudsvoorzieningen	4.412	1.631	913	0		5.131
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	0	0	0	0		0
Voorziening wachtgeld en pensioenen	5.792	1.409	670	0		6.531
Voorziening Personele kosten	5.459	0	2.928	0		2.531
Afkoop onderhoud graven	1.417	118	85	0		1.451
Spaarpremies hypotheek ambtenaren	194	15	75	0		134
Totaal overige voorzieningen	12.862	1.543	3.758	0		10.647
Totaal voorzieningen	30.419	4.466	8.297	0	0	26.588

Naam	Egalisatievoorzieningen rioolheffing en afvalstoffenheffing
Aard	Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting
Reden	Ingesteld voor de egalisatie van lasten in relatie tot de daarvoor ingestelde heffing of leges

Naam	Egalisatievoorziening Sociale recherche
Aard	Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting
Reden	Ingesteld voor de egalisatie van incidentele investeringsuitgaven

Naam	Diverse voorzieningen
Aard	Onderhoudsvoorzieningen
Reden	Ingesteld voor het egaliseren van de jaarlijkse onderhoudslasten van het (groot) onderhoud van (buiten) onderwijs, zwembad, Breeduit, wegen, kunstwerken, gebouwen, gebouwen begraafplaats en sport

Naam	Voorziening Wachtgeld Verplichtingen
Aard	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Reden	Ingesteld om wachtgeldverplichtingen voormalig personeel en wethouders, alsmede pensioenen wethouders, te kunnen bekostigen

Naam	Voorziening afkoopsommen begraafrechten
Aard	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Reden	Ingesteld voor de egalisatie van de lasten en baten voor het onderhoud aan graven, waarvoor een afkoopsom is ontvangen.

Naam	Voorziening spaarpremies hypotheek en ambtenaren
Aard	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Reden	Ingesteld om de uitkering van het benodigde kapitaal aan de betreffende deelnemers in de regeling, ter aflossing van de hypotheek aan het eind van de looptijd, te garanderen

Naam	Voorziening Personele kosten
Aard	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Reden	Ingesteld om wachtgeldverplichtingen voormalig personeel en financiële gevolgen van sociaal plan te kunnen bekostigen

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden (x € 1.000)	Saldo 1-1-2016	vermeerdering	Aflossingen	Saldo 31-12-2016	Rentelast
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	90.661	0	6.802	83.859	2.982
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstelling	0	0	0	0	0
Openbare lichamen	15.000	0	0	15.000	454
Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0
Waarborgsommen	69	4	0	73	0
Totaal	105.730	4	6.802	98.932	0

Toelichting

Dit jaar hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de langlopende geldleningen. Hierop is slechts afgelost waardoor de schulden last gedaald is met € 6,8 miljoen.

Vlottende passiva

Vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Overige kasgeldleningen	0	3.000
Banksaldi	6.619	3.515
Overige schulden	0	0
Crediteuren	8.176	8.327
Overige posten	3.034	894
Totaal	17.828	15.736

Toelichting

De gemeente Gooise Meren had eind december een kort lopende kasgeldlening van € 3 miljoen. Daarnaast was de stand van de BNG rekening € 3,5 miljoen negatief.

Overlopende passiva

Overlopende passiva (x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Nog te betalen bedragen	5.987	7.181
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
▪ Europese overheidslichamen	0	0
▪ het Rijk	1.915	1.010
▪ overige Nederlandse overheidslichamen	492	2.009
Overige vooruit ontvangen bedragen	194	169
Totaal	8.588	10.369

Toelichting

De vooruit ontvangen bedragen van het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen zijn subsidies ter dekking van kosten voor onder andere investeringsprojecten. In onderstaand overzicht wordt per subsidie het verloop van 2016 weergegeven. Deze bedragen zijn ontvangen en moeten nog benut worden.

(x € 1.000).

Subsidienummer	Beschrijving	Saldo 1-1-2016	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2016
Europees						
Het Rijk						
BSV 2011057265	Railschermenproject voorbereiding	492	0	0	0	492
IenM/BSK- 2016/94952	Geluidsanering Ceintuurbaan	0	77	6	0	71
IenM/BSK- 2016/97212	Geluidsanering fase 1 aan. Gevelmaatr.	0	77	0	0	77
IenM/BSK- 2016/97687	Geluidsanering Laarderweg	0	72	5	0	67
IenM/BSK- 2016/95565	Geluidsanering Huizerweg West	0	55	4	0	50
IenM/BSK- 2016/95565	Geluidsanering Huizerweg Oost	0	44	4	0	41
IenM/BSK- 2016/95329	Geluidsanering Generaal de la Rey laan/Lambertus Horetensiuslaan	0	36	5	0	31
IenM/BSK- 2016/94027	Geluidsanering Brinklaan	0	29	3	0	26
IenM/BSK- 2016/97672	Geluidsanering Landstraat	0	23	3	0	21
1059994	Kerktoeren Muiderberg	0	23	0	0	23
1044927	Grote Kerk Naarden	0	14	0	0	14
1043314	Verder met de vesting	0	12	0	0	12
1044295	Verder met de vesting	0	11	0	0	11
1036202	Stadhuis Naarden	0	11	0	0	11
1036446	Stadsarchief/Burgerweeshuis	0	5	0	0	5
1038244	Nicolaaskerk Naarden	0	4	4	0	0
1036519	Comeniusmuseum	0	3	0	0	3
1036227	Turfloods	0	2	0	0	2
1036519	Weesh. Kazerne/comeniusm.	0	2	0	0	2
M2015119	Onderwijsachterstandenbeleid 2014	0	40	0	0	40
M2015174	Onderwijsachterstandenbeleid 2015	0	-17	0	0	-17

Overige Nederlandse overheidslichamen						
0	Betaalrekening lokale brug	1.260	0	0	0	1.260
2010-35722	Stedelijke vernieuwing ISV 2010-2014 Bouw	315	0	0	0	315
2010-35722	Stedelijke vernieuwing ISV 2010-2014 Bodem	47	0	4	0	43
2010-4814	Spoorzone Zuid Bensdorp	165	0	0	0	165
16917	Zwerfafvalvergoeding 2014	68	0	0	0	68
0	Zwerfafvalvergoeding 2016	0	0	22	0	-22
13590	Afvalfonds Naarden	0	34	0	0	34
0	Zwerfvuil: deelname gemeente schoon 2015	0	0	1	0	-1
0	Zwerfvuil: monitor plan	0	0	5	0	-5
88899/861687	Energiebesparing bestaande woningbouw	2	2	0	0	4
620811/642919 Oost	Verder met de Vesting	0	81	34	0	47
869975 / 879883	Verder met de Vesting	0	22	20	0	2
2013-78189	Spijkerstraat	52	0	0	52	0
803190/841113	Verduurzaming bedrijventerrein	0	12	0	0	12
247751/367031	Veldheimer Botweg	5	0	0	0	5
0	Kleine verschillen	0	0	0	0	0
803140/842741	Stimuleringsfonds bedrijventerreinen Gooise Meren	0	80	0	0	80
Totaal		2.407	992	328	52	3.019

4.4.3 Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

De gemeente Gooise Meren heeft een bedrag ter hoogte van €7.382 buiten de balans om opgenomen onder de passivazijde van de gemeentelijke balans. Dit betreft de toekomstige verplichting krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Fiscaal (voorlopig) resultaat 2016		€ 36.910
Fiscaal van toepassing zijnde belastingpercentage	<u>20%</u>	
Voorlopige VPB aangifte		€ 7.382

Overige niet in de balans opgenomen rechten

Toelichting op overige niet in de balans opgenomen rechten.

Overzicht directe borgstellingen en achtervang

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte borgstellingen bestaat uit de volgende borgstellingen (x € 1.000):

Geldnemer	Hoofdsom	%	Schuldrestant 1-1-2016	Schuldrestant 31-12-2016
St. Openbare Bibliotheken Naarden-Bussum	714.704	100%	257.293	228.705
Sportfondsen-Naarden b.v.	204.201	100%	63.813	53.603
Hockeyclub Naarden	190.000	100%	69.263	50.853
Rock Steady B.V.	650.000	100%	290.750	258.250
Rock Steady B.V.	325.000	100%	144.250	128.000
Rock Steady B.V.	325.000	100%	145.000	128.000
R.K voetbalvereniging SDO	33.000	50%	3.500	3.500
t Spant	7.176.169	100%	4.036.595	3.677.786
Tennisclub Het Spieghel	175.000	50%	81.536	70.000
Tennisclub Het Spieghel	453.500	50%	75.582	60.465
St. kinderopv. Bussum/Naarden	248.067	100%	161.243	148.840
Onderwijs VPCO	580.000	100%	556.304	550.755
St. Vrije School Michael	804.000	100%	765.028	756.091
Totaal directe borgstellingen	11.878.640		6.650.157	6.114.848

Geldnemer (in €)	Hoofdsom	%	Schuldrestant 1-1-2016	Schuldrestant 31-12-2016
Dudok wonen	2.268.901	Achtervang	534.675	454.046
Dudok wonen	2.268.901	Achtervang	1.134.451	1.134.451
Dudok wonen	4.537.802	Achtervang	2.268.901	0
Dudok wonen	7.000.000	Achtervang	3.500.000	0
Dudok wonen	7.000.000	Achtervang	3.500.000	0
Dudok wonen	8.000.000	Achtervang	4.000.000	0
Dudok wonen	20.000.000	Achtervang	10.000.000	10.000.000
Dudok wonen	25.000.000	Achtervang	5.000.000	2.500.000
Dudok wonen	1.600.000	Achtervang	622.668	601.642
Woningstichting	3.176.462	Achtervang	1.126.211	1.078.266
Woningstichting	1.021.005	Achtervang	3.500.000	0
Woningstichting	719.627	Achtervang	243.812	230.403
Woningstichting	3.700.000	Achtervang	1.261.273	1.190.248
Woningstichting	1.900.000	Achtervang	742.929	717.590
Woningstichting	3.000.000	Achtervang	1.215.353	1.177.148
Woningstichting	1.000.000	Achtervang	391.277	377.959
Woningstichting Naarden	1.900.000	Achtervang	804.715	782.652
Woningstichting Naarden	1.500.000	Achtervang	636.753	619.489
Woningstichting Naarden	1.100.000	Achtervang	927.950	463.975
Woningstichting Naarden	1.400.000	Achtervang	627.215	612.923
Woningstichting Naarden	5.300.000	Achtervang	2.324.097	2.267.825
Woningstichting Naarden	3.000.000	Achtervang	1.372.049	1.342.700
Woningstichting Naarden	2.500.000	Achtervang	1.133.943	1.101.781
Woningstichting Naarden	3.000.000	Achtervang	1.295.442	1.238.422
Woningstichting Naarden	750.000	Achtervang	359.300	343.313
Woningstichting De Alliantie	4.765.000	Achtervang	2.382.500	0
Woningstichting De Alliantie	4.756.000	Achtervang	0	2.378.000
Woningstichting de Woonplaats	562.000	Achtervang	281.000	281.000
Woningstichting het Gooi en Omstreken	10.000.000	Achtervang	5.000.000	5.000.000
St.woonzorg Nederland	3.205.300	Achtervang	1.602.650	802.825
Stichting Ymere	1.051.184	Achtervang	1.023.482	511.741
Stichting Ymere	4.000.000	Achtervang	4.000.000	2.000.000
Totaal Waarborgfonds Sociale Woningbouw	140.982.182	achtervang	62.812.645	39.208.398
Totaal Hypotheken (van voor 1994)		100%		3.295.583
Totaal Waarborgfonds Eigen Woning (NHG)		Achtervang		85.500.000
Totaal garanties en borgstellingen	140.982.182		62.812.645	128.003.981

Toelichting

Op 1 januari 2016 was voor € 6.650.157 aan geldleningen, waarmee wij een garantierelatie hebben, afgesloten door externe partijen. Deze partijen hebben bij het afsluiten van de geldlening een verzoek ingediend bij de gemeente voor een garantstelling en hebben deze ook verkregen. De gemeente staat garant voor 100 procent of een lager percentage. Het bedrag waarvoor de gemeente eind 2016 nog garant staat beloopt een bedrag van € 6.114.848. De afname heeft te maken met de jaarlijkse

aflossingen. In 2016 heeft de gemeente geen betalingen hoeven doen voor de rente en aflossing waarvoor ze garant staat.

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) biedt corporaties de mogelijkheid om leningen aan te trekken tegen een lagere rente. Borgstelling door het WSW is echter alleen mogelijk als de Rijksoverheid en de gemeenten een minimaal garantieniveau van het WSW garanderen. Dit heet de achtervang. In 2016 heeft het college de besloten om achtervang te bieden voor een herziening van een lening van Woningstichting De Alliantie.

Naast de 100% garantstellingen en de achtervang bij de door het WSW verstrekte garantstellingen, heeft de gemeente Gooise Meren ook een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW), beter bekend als Nationale Hypotheekgarantie.

De achtervangfunctie bij het WEW bestaat voor verstrekte garanties tot en met 2010 uit een achtervangovereenkomst tussen het WEW en de Rijksoverheid en (standaard) achtervangovereenkomsten tussen het WEW en alle gemeenten. Deze achtervangfunctie kan door het WEW worden aangesproken. Per 1 januari 2011 is deze achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen en is sprake van een volledige achtervang door het Rijk. Gemeenten kunnen dus niet worden aangesproken op de risico's die voortvloeien uit hypotheekgaranties die zijn verstrekt na 31 december 2010.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden

Overeenkomsten

In aanvulling op de balans wordt een overzicht van niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen opgemaakt. Zo ontstaat inzicht in de meerjarige verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren gebonden is.

De gemeente Gooise Meren heeft diverse inkoopcontracten afgesloten – dan wel heeft aanbestedingen lopen voor contracten – met een inkoopwaarde voor de jaren 2017 en later van meer dan € 100.000. Belangrijke financiële verplichtingen zijn of worden daarmee aangegaan ten aanzien van de volgende inkoopcategorieën:

Onderwerp	Contractwaarde
ICT	€ 703.000
Openbare ruimte en verlichting	€ 388.000
Verzekeringen	€ 565.000
Energie	€ 648.000
Schoonmaak	€ 180.000
Overig	€ 190.000

Arbeidskostengerelateerde verplichtingen

In 2016 is voor het vakantiegeld eenmalig een NTB opgenomen, omdat de systematiek van vakantiegeld is gewijzigd. Vanaf 2017 wordt vakantiegeld in het jaar zelf uit betaald en niet meer voor 7/12 in het daaropvolgende jaar.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

4.5 Toelichting op overzicht van baten en lasten

In dit onderdeel is de toelichting op het overzicht van baten en lasten opgenomen. Veel van deze onderdelen zijn voorgeschreven vanuit het BBV. De toelichting op de afwijkingen >€ 50.000 tussen begroting en rekening worden per programma toegelicht bij de programmaverantwoording. Achtereenvolgens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op het overzicht incidentele lasten en baten, de aanwending van de post 'Onvoorzien' en het onderdeel begrotingsrechtmatigheid.

4.5.1 Toelichting overzicht baten en lasten per programma

Programma 1-9

Verschillen tussen de begroting en rekening groter dan € 50.000 zijn toegelicht bij elk programma.

4.5.2 Algemene dekkingsmiddelen

(€ x1.000)	Lasten/ Baten	Primitieve begroting 2016	Begroting Inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016	Verschil 2016
Programma's					
Uitkeringen Gemeentefonds	L	50	50	41	-9
	B	-64.565	-66.491	-66.594	-103
Saldo		-64.515	-66.441	-66.553	-112
Belastingen	L	1.252	1.452	1.197	-255
	B	-8.898	-11.538	-11.583	-45
Saldo		-7.646	-10.086	-10.386	-300
Overige baten en lasten	L	2.514	3.831	1.178	-2.653
	B	-3.881	-4.436	-2.592	1.844
Saldo		-1.367	-606	-1.414	-809
Rekening van baten en lasten	L	0	0	0	0
	B	0	-47	0	47
Saldo		0	-47	0	47
Huisvesting Gooise Meren	L	0	1.453	644	-809
	B	0	0	0	0
Saldo		0	1.453	644	-809
Totaal		-73.528	-75.726	-77.709	-1.983

Voor de verschillen boven de € 50.000, zie de verklaringen bij programma 9 Algemene baten en lasten

4.5.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die zich maximaal drie jaar achtereenvolgens voordoen. Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten, die betrekking hebben op de afwikkeling van het boekjaar 2016, weergegeven.

Activiteit/omschrijving (€)	Prog.	Incidentele		Toelichting
		baten	lasten	
Voorziening pensioenen (ex)wethouders	1		339.000	De rekenrente voor pensioenen is in 2016 verder gedaald, waardoor een extra storting in de voorziening nodig was.
Bovenformatieven	1		852.000	Betreft de loonkosten van bovenformatieven
Ambtelijke organisatie	1	-1.126.000		Vrijval voorziening personele kosten
Accountantskosten 2015	1		81.000	Extra inzet van de accountants bij de controle jaarrekeningen 2015
Verkiezingen	1		61.000	Referendum associatieverdrag Oekraïne, gecompenseerd door het Rijk
Uitkering Gemeentefonds	9	-61.000		Bijdrage Rijk inzake Oekraïne referendum
Bommenregeling	2		160.000	Deze uitgaven heeft gemeente Gooise Meren via het gemeentefonds (programma 9) gecompenseerd gekregen.
Uitkering Gemeentefonds	9	-160.000		Bijdrage Rijk inzake bommenregeling
Klimaatinstallatie Gewestkantoor	4		60.000	Extra kosten voor het optimaliseren van de klimaatinstallatie Gewestkantoor
Bestemmingsreserve Gewestkantoor	4	-800.000		Dit betreft de vrijval van de bestemmingsreserve als gevolg van lagere kapitaallasten.
Verkoop Huizerweg 54	4	-950.000		Opbrengst verkoop
Verkoop Huizerweg 54	4		254.000	Extra afschrijving als gevolg van de verkoop
Projectbureau Muiden	4		781.000	Projectsaldi worden vereffend met de reserve Grote Projecten
Rerserve grote projecten Muiden	4	-781.000		Vereffening projectsaldi 2016
Kosten Stuurgroep Krijgsman	4		300.000	Afkoop door Rijkswaterstaat voor inhuur van personeel
Afval	5	-1.031.000		Bijdrage GAD inzake Commanditair Kapitaal
Afval	5		1.031.000	Storting Commanditair kapitaal in egalisatievoorziening
Riolering	5	3.005.000		Lagere baten riolering Bussum cf amendement
Riolering	5	-3.005.000		Lagere baten riolering Bussum cf amendement onttrokken aan voorziening
Waterkeringen	5		414.000	Kosten sanering Grondwal de Nieuwe Vaart

Activiteit/omschrijving	Prog	Incidentele		Toelichting
		baten	lasten	
Algemene Reserve Grondexploitatie	4	-414.000		Onttrekking kosten sanering Grondwal De Nieuwe Vaart uit ARG
Groen	5	-247.000		Verkoop snippergroen
Re-integratie	6	-155.000		Suppletie BCF trajecten 2014 en 2015 BNM
WSW	6	-165.000		Dividend Tomin 2015 en 2016
Overig onderwijs	7		50.000	Betreft het sluiten van een convenant met diverse organisaties voor de eerste opvang onderwijs statushouders
Reserve onderwijsachterstandenbeleid	7	-50.000		De kosten voor de eerste opvang onderwijs statushouders worden uit de reserve gedekt
Collectieve voorzieningen	7		226.000	Extra middelen voor de uitvoering LTA om inwoners passende ondersteuning te bieden om mee te kunnen doen
Reserve Sociaal domein	7	PM		Onttrekking tbv LTA nog niet geboekt
Immaterieel maatwerk WMO	7		861.000	Uitvoering Regio in HHT 2016
Uitkering Gemeentefonds	9	-861.000		Bijdrage Rijk in HHT 2016
Div.	9		900.000	Flexibele schil USD
Sport	8		500.000	Eenmalige bijdrage GHC
Algemene Reserve	9	-500.000		Eenmalige bijdrage GHC
Monumenten	8		40.000	Dit betreft de oprichting van de stichting Goois Erfgoed
Reserve buurtsportcoaches	8		108.000	Opzetten buurtsportcoaches waarvoor het Rijk middelen ter beschikking stelt
Uitkering Gemeentefonds	9	-108.000		Aanvulling uitkering gemeentefonds tbv buurtsportcoaches
Personele lasten	9		750.000	Reservering vakantiegeld-uitkering 2016 ihk van IKB
Kapitaallasten	9		758.000	Dit betreft het afboeken van investeringen kleiner dan €25.000 (met name bij de vm. gem. Naarden)
Overige baten en lasten	9		323.000	Naheffing belastingdienst over de jaren 2011-2014
Algemene Reserve	9		1.184.000	Herindelingsbijdrage 2016 storten in AR cf Startnota fusiebegroting
Uitkering Gemeentefonds	9	-1.184.000		Herindelingsbijdrage 2016
Huisvesting GM	9		638.000	Eenmalige kosten huisvesting GM
Algemene Reserve	9	-638.000		Dekking eenmalige kosten huisvesting GM
Totaal incidentele baten/lasten		-9.231.000	10.671.000	

4.5.4 Toelichting structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Hieronder worden alle afwijkingen voor wat betreft de structurele mutaties in reserves per programma toegelicht, volgt.

(€ x 1.000)					
Programma's	Toevoeging/ Onttrekking	Primitieve begroting 2016	Begroting Inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016	Verschil 2016
Algemene reserve	Toevoeging	-1.184	-3.089	-3.066	-23
	Onttrekking	5.198	7.963	4.035	3.928
Saldo		4.014	4.874	969	3.905
Reserve Grondexploitatie	Toevoeging	-329	-173	-67	-106
	Onttrekking	706	731	454	277
Saldo		377	558	387	171
Reserve Exploitatie Gewestkantoor	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	288	1.051	1.077	-26
Saldo		288	1.051	1.077	-26
Reserve Egalisatie Marktgelden	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	6	6	0	6
Saldo		6	6	0	6
Reserve Egalisatie Begraafrechten	Toevoeging	-19	-19	0	-19
	Onttrekking	45	45	137	-93
Saldo		26	26	137	-112
Reserve Reconstructie Wegen (GDU)	Toevoeging	-380	-380	-380	0
	Onttrekking	0	85	24	61
Saldo		-380	-295	-356	61
Reserve Exploitatie gebouwen	Toevoeging	-256	-256	-256	0
	Onttrekking	0	230	0	230
Saldo		-256	-26	-256	230
Reserve Grondwaterbeh. Masterpl. 't Gooi	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	21	21	21	0
Saldo		21	21	21	0
Reserve Onderwijsachterstandenbeleid	Toevoeging	0	-105	-105	0
	Onttrekking	3	53	50	3
Saldo		3	-52	-55	3
Reserve Sociaal domein	Toevoeging	0	-4.818	-4.818	0
	Onttrekking	100	4.878	4.009	869
Saldo		100	60	-809	869
Reserve Bovenwijk. voorz. Krijgsman	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	0	250	9	241
Saldo		0	250	-871	1.121

(€ x 1.000)					
Programma's	Toevoeging/ Onttrekking	Primitieve begroting 2016	Begroting Inclusief wijzigingen 2016	Realisatie 2016	Verschil 2016
Reserve Grote Projecten Muiden	Toevoeging	-3.564	-4.122	-389	-3.733
	Onttrekking	3.983	3.983	1.170	2.813
Saldo		419	-139	781	-920
Reserve Egalisatie Primair	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	3	-3
Saldo		0	0	3	-3
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	177	177	177	0
Saldo		177	177	177	0
Reserve Buurtsportcoaches	Toevoeging	0	-336	-336	0
	Onttrekking	0	17	17	0
Saldo		0	-319	-319	0
Reserve Groot onderhoud De Zandzee	Toevoeging	0	-1.349	-1.349	0
	Onttrekking	0	0	0	0
Saldo		0	-1.349	-1.349	0
Saldo jaarrekening	Toevoeging	0	0	0	0
	Onttrekking	0	47	47	0
Saldo		0	47	47	0
Totaal		4.794	4.890	-416	5.305

4.5.5 Begrotingsafwijkingen

Er zijn verschillende categorieën van begrotingsafwijkingen aan te geven:

Soorten begrotingsafwijkingen	Rechtmatig	Onrechtmatig
1. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	x	
2. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	x	
3. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn		x
4. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd		x
5. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend		x
6. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt:		
a) geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar		x
b) geconstateerd na het verantwoordingsjaar	x	
Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
• het jaar van investeren		x
• hogere kapitaallasten in latere jaren	x	

Op programmaniveau is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door de raad geautoriseerde begroting. Er zijn geen begrotingsafwijkingen per programma die als onrechtmatig worden geclassificeerd.

Tenslotte zijn er nog budgetafwijkingen door kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd. Indien de accountant dit waarneemt heeft dit geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. Wel zal de accountant deze waarnemingen opnemen in zijn accountantsverslag.

programma	Toelichting	Afwijking lasten
Veiligheid	De verklaring is dat er meer kosten zijn gemaakt voor inspecties door de Regio Gooi en Vechtstreek in opdracht van GM op kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang en gastouders. Bij 2 ^e voortgangsrapportage viel deze overschrijding buiten de rapportagenorm van € 50.000.	€ 66.933

4.5.6 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze sectoren zijn op basis van de WNT verplicht om bezoldigingsgegevens van topfunctionarissen openbaar te maken. Topfunctionarissen zijn diegenen die behoren tot het hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan, of de laag daaronder, en in die rol verantwoordelijk zijn voor de gehele instelling of rechtspersoon. Bij gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de griffier topfunctionarissen.

Daarnaast moeten bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van andere medewerkers met een dienstbetrekking worden vermeld zodra zij hoger zijn dan het bezoldigingsmaximum.

Dit geldt ook voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. In dat geval wordt wel rekening gehouden met het aantal kalenderdagen en de deeltijdfactor waarvoor de functionaris werkt.

Deze verantwoording 2016 is opgesteld op basis van de voor gemeenten en gemeenschappelijke regeling geldende algemene WNT-maximum van € 179.000. Er zijn er geen bezoldigingen betaald die boven het wettelijke maximum uitkomen.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen betaald aan top- en overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Bezoldiging van (gewezen) topambtenaren 2016

bedragen x € 1	D.J. van Huizen	M.G. Knibbe	H.T.J. Hermes-Molenbrugge	L. Wieringa	M. Schade
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Gewezen topfunctionaris	Gewezen topfunctionaris	Gewezen topfunctionaris
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	ja	Ja	Ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	ja	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000	179.000	179.000	179.000
Beloning	106.541	85.428	96.728	87.352	84.562
Belastbare onkostenvergoedingen	3.777	2.029	2.486	0	173
Beloningen betaalbaar op termijn	14.371	12.375	13.046	11.266	11.306
<i>Subtotaal</i>	124.689	99.832	112.260	98.618	96.041
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0			
Totaal bezoldiging	124.689	99.832	112.260	98.618	96.041

4.6 SISA verantwoording

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties							
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017							
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 285.154	€ 72.950	€ 0	€ 22.792	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	
			1 061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0	061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0	
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: E3 / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 03</i>	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 04</i>	Correctie over besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E3 / 05</i>
			1 BSV 2011057265	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK-2012/217796	€ 6.632	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie beschikkningsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11
			1 BSV 2011057265	€ 0	€ 0	€ 0	€ 572.825	Nee
			2 lenM/BSK-2012/217796	€ 197.993	€ 6.632	€ 0	€ 2.173.486	Nee
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 2010/75509	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 2011/14873	€ 0	€ 0	-€ 27.794	€ 0	
			3 2011/14885	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 2012/28748	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 247751/367031	€ 3.865	€ 3.865	€ 0	€ 0	
			6 247763/367156	€ 73.152	€ 73.152			
			7 247784/367177	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			8 472375/599220	€ 674.642	€ 674.642			
			9 472376/599278	€ 145.569	€ 145.569			
			10 473701/604775-630869	€ 331.144	€ 331.144	-€ 47.117	-€ 47.117	
			11 473716/603341	€ 54.647	€ 54.647			

			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
		1	2010/75509	€ 16.790	€ 883	cf. sisabijlage 2014 Naarden	ja	
		2		€ 150.040	€ 0	vaststelling besluit Provincie dd28.03.2017	ja	
		3	2011/14873					
		3	2011/14885	€ 14.156	€ 18.580	cf. sisabijlage 2015 Bussum	ja	
		4	2012/28748	€ 500.000	€ 500.000	cf. sisabijlage 2015 Muiden	ja	
		5	247751/367031	€ 86.550	€ 86.550		Ja	
		6	247763/367156	€ 648.423	€ 648.423		Ja	
		7		€ 1.024.493	€ 1.024.493	vaststelling besluit Provincie dd7-11-2016	ja	
		8	247784/367177					
		8	472375/599220	€ 707.615	€ 707.615		Nee	
		9	472376/599278	€ 145.569	€ 145.569		Nee	
		10	473701/604775-630869	€ 331.144	€ 331.144		Nee	
		11	473716/603341	€ 54.647	€ 54.647		Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2016	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 11.088.271	€ 195.261	€ 727.081	€ 3.277	€ 86.558	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 142.291	€ 5.098	€ 0	€ 45.147	€ 0	Ja

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2015 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06
			1 061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 12
			1 061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 14				
			1 061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0				

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2016 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wnr	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 06</i>
			€ 202.407	€ 112.250	€ 18.717	€ 73.035	€ 68.979	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			

SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2015 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: G3A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 06</i>
			1 061942 Gemeente Gooise Meren	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: G3A / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G3A / 10</i>		
			1 061942 Gemeente Gooise	€ 0	€ 0	€ 0		

4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan

Bijlage 1 | Overzicht Investerings

Investering	Totaal krediet	Bijdragen	Geboekt huidig jaar	Geboekt t/m huidig jaar	Vrije ruimte
Programma 2					
Verbouwing Brandweergarage Muiden	600.000		18.024	18.024	581.976
Programma 3					
Op.verl. Westereng dp 5 Pj 183	350.350		64.088	97.061	253.289
Op.verl. Westereng dp 4 Pj 182	357.500		14.617	87.370	270.131
Op.verl. Veldheimerlaan/Botweg Pj 174	29.400		4.106	16.185	13.215
Op.verl. Meerwg/Karnemelksl Pj 172	50.000	50.000	25.764	25.764	24.236
Verv. OV: Comp. kw, v. Bredius, Bollelaan	295.228			220.322	74.906
Verv. OV Gooimeer Zuid en Huizerstraatweg	150.000			83.827	66.173
Vervangen straatmeubilair (p/14)	28.000		9.651	37.651	-9.651
Wegen Veldheimerlaan/Botweg Pj 174	323.500		6.658	250.113	73.387
Wegen Westereng dp 5 Pj 183	1.439.850		476.903	656.962	782.888
Infrastr. bed.terr. Gooim. Zuid. reco.ad.str	1.252.047			751.228	500.819
Herinrichting Ruijsdaelplein	90.075		3.900	97.589	-7.514
Twee bruggen Oud Blaricummerweg	40.487		763	2.733	37.754
Onderhoud bruggen	126.279		542	111.035	15.244
Realisatie verkeersmaatregelen VSP	291.950			227.238	64.712
Vervang. verkeersborden ivm CE-markering	44.100			38.786	5.314
Uitvoer. herinr. Thijsssepark/Keverdijk	300.000	85.198	108.378	148.393	151.606
Uitvoering herinrichting Nikkelstraat	318.213			117.500	200.713
Wegen Westereng dp 4 Pj 182	1.108.840		52.341	681.182	427.658
Wegen Beerensteinerlaan e.o. Pj 190	52.000		25.858	35.276	16.724
Wegen Meerwg/Karnem afl. koker Pj 172	695.000	351.000	283.128	350.455	344.545
Havenstraat (Centrummanagement)	350.000		195.271	195.271	154.729
Vervanging OV J.P. Thijssenpark Pj 101	363.270		253.710	293.587	69.683
Herinr. Muiden Nrd West OV Pj 201	175.000		14.298	14.298	160.702
Verv. fiets-voetbruggen O. Blaricummerweg	403.000		345.519	394.859	8.141
Rotonde Rijksweg-Churchillstraat	563.230	505.378	-8.805	10.212	553.017
Verv. Inv. Verkeersstructuurplan 2013	42.148				42.148
Kruispunt Rijksweg L. Hortensiuslaan	187.884		1.252	16.250	171.634
Verkeersmaatregelen O. Nassaupark Noord	145.500	72.750	74.069	77.829	67.671
Verder met Vesting (bastions/vestingpl.)	1.550.000		83.808	83.808	1.466.192
Herinr. Muiden Nrd West Wegen Pj 201	1.000.000		54.889	54.889	945.111
Wbh. Mariahoeve-Eikenlaan Muiden 02/16	204.000				204.000
Wbh. plan Muiderberg 02/16	344.000				344.000

Investering	Totaal krediet	Bijdragen	Geboekt huidig jaar	Geboekt t/m huidig jaar	Vrije ruimte
Programma 4					
Brede School Muiden	50.000		61.013	61.013	-11.013
Verbouw JLC/Sherpa	335.000		117.489	117.489	217.511
Breeduit noodzakelijke verbouw	360.000	360.000	54.440	54.440	305.560
Breeduit aanpassing	420.000		78.884	78.884	341.116
Breeduit eerste inrichting	225.000				225.000
Vorbereidingskrediet MFA Keverdijk	500.000		22.775	22.775	477.225
Techn installatie De Lunet 2016	253.000		286.000	286.000	-33.000
Programma 5					
Riolering Meerwg/Karnem afl.koker Pj 172	2.150.000	95.000	754.304	994.562	1.155.438
Riolering Veldheimerlaan/Botweg Pj 174	273.200		8.822	193.178	80.022
Riolering Westereng dp 5 Pj 183	1.824.450		683.476	941.529	882.921
HWA leiding Naarden-Bussum	45.080				45.080
Riolering Muiden-Vesting	62.890		554	9.486	53.404
Bergbezinkbassins Muiden	522.367		1.309	428.358	94.009
Renovatie diverse gemalen	258.518		1.423	334.384	-75.866
Riolering Westereng dp 4 Pj 182	1.811.170		85.494	940.402	870.768
Riolering Beerensteinerlaan Pj 190	5.500		25.858	26.854	-21.354
Uitvoering riool Thijssesepark Keverdijk	2.862.477	151.219	1.948.137	2.411.218	451.258
Herinr. Muiden Nrd West Riolering Pj 201	1.400.000		144.540	144.540	1.255.460
Ondergrondse opslag Vesting	175.000		4.966	11.541	163.459
Urnenvoorziening Oude Begraafplaats	32.700			91	32.609
Renovatie plantsoenen (p/14)	70.000		868	53.634	16.366
Plantsoen Westereng dp 4 Pj 182	360.190		6.375	6.375	353.815
Plantsoen Westereng dp 5 Pj 183	417.520				417.520
Vervangingsinvesteringen groen 2014	41.975		9.275	40.766	1.209
Plantsoen Meerwg/Karnemelksl Pj 172	5.000		0	0	5.000
Afscherming Grondwal De Nieuwe Vaart	245.000				245.000
Damwand Grondwal De Nieuwe Vaart	80.000				80.000
Herinrichting groen Thijssenpark	46.500		61.111	71.024	-24.524
Herinr. Muiden Nrd West Groen Pj 201	175.000				175.000
Plantsoen Veldheimerlaan/Botweg Pj 174	13.900			8.003	5.897
Programma 7					
Aanpassen gebouw voor Emmaschool (p/11)	2.523.000		79.766	559.243	1.963.757
Vernieuwen pui gymzalen Vituscol. (P/15)	140.000			86.000	54.000
Uitbreiding Goois Lyceum (10/15)	200.000			200.000	

Investering	Totaal krediet	Bijdragen	Geboekt huidig jaar	Geboekt t/m huidig jaar	Vrije ruimte
Programma 8					
HCAW: was en kledruimten (10/12)	1.012.000		348.956	926.869	85.131
Kunstgrasveld	246.568		-46.848	75.203	171.365
BFC: onderlaag kunstgrasveld (05/15)	70.250			132.090	-61.840
BFC: top laag kunstgrasveld (05/15)	541.600		11.434	471.670	69.930
SDO: onderlaag kunstgrasveld	180.000			160.000	20.000
SDO: top laag kunstgrasveld	120.000		151.742	151.742	-31.742
SC Muiden: Tijdelijke accommodatie	2.200.000	1.000.000	170.655	170.655	1.889.303
SC Muiden: Natuurgrasveld onderlaag	onderdeel 7170041		59.345	59.345	
SC Muiden: Natuurgrasveld top laag	onderdeel 7170041		80.696	80.696	
Renovatie speelvoorzieningen 2014 (p/14)	142.000		85.318	105.497	36.503
Vervanging speeltoestellen 2013	33.790		1.459	29.675	4.115
Vervanging speeltoestellen 2014	34.070		7.258	30.334	3.736
Speelvz. Westereng dp 2 Pj 180	25.830				25.830
Speelvz. Westereng dp 5 Pj 183	25.830				25.830
Programma 9					
Huisvesting GM meubilair	600.000				600.000
Huisvesting GM Huisvesting GM bouwkundig	3.203.000		1.127.777	1.127.777	2.075.223
Huisvesting GM Huisvesting GM install.	2.350.000				2.350.000
Gemeentehuis Muiden 2016			10.388	10.388	-10.388
Gemeentehuis Naarden 2016			11.314	11.314	-11.314
Nieuwe telefooncentrale	128.000			125.216	2.784
Serverparken en netwerk (A03/13)	38.000		1.684	17.513	20.487
Hardware: Back-end (p/15)	70.000		4.179	68.058	1.942
Hardware: Back-end (PN15)	100.000		32.791	32.791	67.209
Hardware: Endpoints+beeldschermen (PN15)	300.000				300.000
Telefonie (A03/13)	50.000			39.573	10.427
Software: Gegevens Distributie (p/14)	120.000		28.296	108.678	11.322
Project geo-inform. voorz. Naarden/Bussum	396.652		1.108	67.217	329.435
Doorontw. Document Management Systeem	50.898		37.873	37.873	13.025
I-Burgerzaken Business Apps	30.252		12.873	12.873	17.379
Software: BAG/Squit/Makel.suite (A07/15)	73.500		31.208	61.290	12.210
Software: Migr. Cipers-iBurgzkn (A07/15)	230.000		94.865	187.348	42.652
Software: DMS-zaaksysteem(A07/15)	200.000		54.464	206.544	-6.544
Software: Financieel systeem(A07/15)	150.000		21.471	65.031	84.969
Software: Onvzn Appl. Kernproc. (A07/15)	280.000		150.035	196.089	83.911
Software: Pims@4All (A07/15)	25.000		12.741	35.927	-10.927
Software: Beheerspakket Ruimte (A07/15)	60.000				60.000
Software: bijdrifsappl & basisreg (PN15)	125.000		81.068	81.068	43.932
Software: Midoffice & Frontoffice (p/15)	200.000		28.015	132.912	67.088

Bijlage 2 | Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Regio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Regio is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 1: Inwoners en bestuur; Programma 3: Openbare ruimte en verkeer; Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd.
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen, waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbehartiging door de individuele gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming. Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd op basis van een verdeelsleutel van één stem per 10.000 inwoners (met een minimum van twee stemmen per lid). Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2016 op € 7.458.922 inclusief Sociaal domein
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 9.674.764
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 23.690.312
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,41
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 6.899.251 (verwacht)
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 25.167.887 (verwacht)
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	0,27
Geraamd resultaat 2016	€ 0

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Veiligheidsregio is een openbaar lichaam op basis van de Wet veiligheidsregio's en de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 2: Veiligheid
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft negen leden (met negen plaatsvervangers). De gemeente Gooise Meren is met drie leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Daarmee heeft zij rechtstreekse invloed. Een en ander is geregeld in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2016 op € 3.699.804.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 2.460.347
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 17.180.964
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,14
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 1.229.682
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 16.706.750
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	0,07
Geraamd resultaat 2016	Het resultaat is € 894.994 negatief

Naam verbonden partij	Stichting Goois Natuurreservaat
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en vervoer
Doel/Openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 17 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden (Naarden/Bussum) en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd. De vertegenwoordiger van de Gooise Meren zit ook in het dagelijks bestuur.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2016 op € 396.384.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 1.481.219
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 570.859
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	2,59
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 1.240.155
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 610.320
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	2,03
Geraamd resultaat 2016	Het resultaat is € 121.308 negatief.

Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek
Rechtsvorm	De omgevingsdienst is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en verkeer
Doel/Openbaar belang	Deze regeling is opgezet door de deelnemers met als doel een robuuste uitvoeringsdienst te vormen ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek. De deelnemers kiezen voor een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken door deze onder te brengen in deze regionale uitvoeringsdienst. De uitvoering wordt bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is gebaseerd naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2016 op € 757.064.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 2.363.833
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 3.063.451
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,77
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 2.017.534
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 2.070.974
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	0,97
Gerealiseerd resultaat 2016	Het resultaat is € 937.278 positief

Naam verbonden partij	Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging
Programma	Programma 5: Duurzaamheid en Water; Programma 8: Sport en Recreatie, Cultuur en Toerisme
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden, waarvan 1 bestuurder de voormalige blauwe as (leden B) vertegenwoordigt. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2016 begroot op € 21.311. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 4.479.921
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 12.123.547
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,37
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 4.396.921 (verwacht)
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 10.724.000 (verwacht)
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	0,41
Geraamd resultaat 2016	Het geraamde resultaat is € 83.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Naam verbonden partij	Werkvoorzieningschap Tomingroep
Rechtsvorm	BV
Programma	Programma 6: Werk en Inkomen
Doel/Openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling richt zich op het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk Wsw'ers richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin B.V., waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De B.V. heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft elf leden en wordt geadviseerd door twee vaste adviseurs. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De Rijksvergoeding wordt doorbetaald aan Tomingroep. De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de B.V. garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de B.V. echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 1.906.000
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 11.987.000
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,16
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 2.183.000
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 10.097.000
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	0,22
Geraamd resultaat Werkvoorzieningschap Tomingroep 2016	Het resultaat is € 277.000 positief. In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep garandeert.
Tomingroep BV	
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 21.993.000
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 8.667.000
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	2,54
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 21.427.000
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 5.988.000
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	3,59
Geraamd resultaat 2016	Het resultaat is € 279.000 positief.

Naam verbonden partij	Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd
Doel/Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan primair onderwijs Gooi en Vechtstreek (GO) coördineert en oefent de bevoegdheden uit als bedoeld in artikel 17 van de 'Wet op het primair onderwijs' (WPO). Artikel 17 van de Wpo geeft regels als een gemeenteraad besluit de instandhouding van één of meer openbare scholen en een of meer bijzondere scholen door een stichting te laten verzorgen. Door de gemeenteraden van Blaricum, Bussum, Eemnes, Huizen, Laren, Muiden, Naarden, Stichtse Vecht (voorheen Loenen), Weesp en Wijdemeren is hiertoe besloten. Als gevolg hiervan is het GO opgericht en is de instandhouding van de scholen in genoemde gemeenten in handen gesteld van de Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek. Deze stichting heeft als doel het geven van openbaar onderwijs aan scholen die onder haar gezag vallen.
Bestuurlijk belang	Het GO heeft 10 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeenten Naarden, Muiden en Bussum zijn met 3 leden vertegenwoordigd. De wethouder Onderwijs van de gemeente Naarden is tot 1 januari 2016 voorzitter van het GO. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In werkelijkheid bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht van het GO uit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert. De directeur-bestuurder heeft een actieve informatieplicht. Hij informeert de RvT en het GO tijdig als er financiële omstandigheden ontstaan die de continuïteit van de stichting in gevaar brengen.
Financieel belang	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden /€ 96.500 Bussum/€ 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting.
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 4.398.071
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 4.867.021
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,90
Eigen vermogen per 31-12-2016	€ 5.198.071 (verwacht)
Vreemd vermogen per 31-12-2016	€ 4.923.403 (verwacht)
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	1,06 (verwacht)
Geraamd resultaat 2016	Het geraamde resultaat is € 800.000 positief

Naam verbonden partij	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Rechtsvorm	N.V.
Programma	Programma 9: Algemene baten en lasten
Doel/Openbaar belang	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. Muiden heeft 3.510 aandelen en Bussum 97.188 aandelen. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).
Financieel belang	
Eigen vermogen per 1-1-2016	€ 4.163.000.000
Vreemd vermogen per 1-1-2016	€ 145.348.000.000
Solvabiliteit per 1-1-2016: EV/VV	0,03
Eigen vermogen per 31-12-2016	
Vreemd vermogen per 31-12-2016	
Solvabiliteit per 31-12-2016: EV/VV	
Geraamd resultaat 2016	Onbekend

Jaarlijks voorziet BNG Bank haar klanten van informatie over BNG Bank, die zij kunnen gebruiken voor het invullen van hun begrotingsparagraaf over verbonden partijen. Provincies en gemeenten worden geacht daarbij vooruit te kijken tot en met het komende begrotingsjaar, maar helaas kan de bank die financiële informatie niet verstrekken.

BNG Bank emitteert leningen, die beursgenoteerd zijn. Om die reden is BNG Bank gehouden aan de regels die de Autoriteit Financiële Markten stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen. Gegeven de complexiteit van de boekhoudkundige regelgeving die voor het bankwezen geldt en de omvang van de balans van BNG Bank, kunnen de definitieve gegevens over het jaar 2016 in de loop van april 2017 beschikbaar worden gesteld.

Bijlage 3 | Afkortingen

Afkorting	Betekenis
APV	Algemene Plaatselijke Verordening/Algemene Politie Verordening
AR	Algemene Reserve
ARG	Algemene Reserve Grondexploitatie
Arhi	Algemene Regels Herindeling
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting Verantwoording
BDU	Brede Doel Uitkering
BIE	Bouwgronden in Exploitatie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	Basisregistratie Personen
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
EMU	Economische en Monetaire Unie
FIDO	Wet financiering decentrale overheden
GAD	Gewestelijke Afvalstoffen Dienst
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GMiB	Gooise Meren in Balans
GNR	Gooisch Natuurreservaat
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
HUP	Handhavings Uitvoerings Programma
IHP	Integraal Huisvestingsplan
JGZ	Jeugd gezondheidszorg
KCC	Klant Contact Centrum
KNSF	Koninklijke Nederlands Springstof Fabrieken
LNC	Landgoed Nieuw Cruysbergen
MJOB	Meerjaren onderhoud begroting
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NIEGG	(Nog) Niet in Exploitatie genomen gronden
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid

Afkorting	Betekenis
OFGV	Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek
OV	Openbare Voorzieningen
OVGM	Ondernemersvereniging Gooise Meren
OVNV	Ondernemersvereniging Naarden Vesting
OVSAAL	Spooruitbreiding Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad
OZB	Onroerend Zaak Belasting
PID	Project Initiatief Document
PKVW	Politiekeurmerk Veilig Wonen
PN17	Perspectiefnota 2017
RSA	Regionale Samenwerkingsagenda
RvS	Raad van State
Sd	Sociaal domein
SKBNM	Stichting Kinderdagverblijf Bussum, Naarden en Muiden
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
RWS	Rijkswaterstaat
RZB	Roerende zaakbelasting
SVB	Sociale Verzekeringsbank
VANG	Van Afval naar Grondstof
Vic	Verbijzonderde Interne Controle
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VOF	Vennootschap onder Firma
VTH	Vergunningen, toezicht en handhaving
VV2016-2	Het Voortgangsverslag 2016-2
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaak
WTCG	Wet tegemoetkoming chronische zieken en gehandicapten
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening